

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

THE ABC OF LAND TENURE KEY TERMS AND THEIR MEANING

With a focus on the Voluntary Guidelines on the Responsible
Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in
the Context of National Food Security

សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ៖ ពាក្យគន្លឹះ និងនិយមន័យ

ដោយផ្ដោតសំខាន់លើគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ច
ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដី ធនធាន និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃ
សន្តិសុខស្បៀងជាតិ (VGGT)

THE ABC OF LAND TENURE KEY TERMS AND THEIR MEANING

With a focus on the Voluntary Guidelines on the Responsible
Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in
the Context of National Food Security

សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ៖ ពាក្យគន្លឹះ និងនិយមន័យ

ដោយផ្ដោតសំខាន់លើគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ច
ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដី ជលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃ
សន្តិសុខស្បៀងជាតិ (VGGT)

Required citation /សេចក្តីយោងទៅកាន់ឯកសារនេះ]

FAO. 2020. *The ABC of land tenure – Key terms and their meaning. With a focus on the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security* / សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី : ពាក្យគន្លឹះ និងនិយមន័យ ដោយផ្ដោតសំខាន់លើគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ត្រីកសិកម្មអន្តរជាតិស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដី ធនធាន និងប្រព័ន្ធលើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ (VGGT). Rome / ទីក្រុងរ៉ូម.

The designations employed and the presentation of material in this information product do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) concerning the legal or development status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. The mention of specific companies or products of manufacturers, whether or not these have been patented, does not imply that these have been endorsed or recommended by FAO in preference to others of a similar nature that are not mentioned.

The views expressed in this information product are those of the author(s) and do not necessarily reflect the views or policies of FAO.

ISBN 978-92-5-133730-1
© FAO, 2020

Some rights reserved. This work is made available under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO licence (CC BY-NC-SA 3.0 IGO; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/legalcode>).

Under the terms of this licence, this work may be copied, redistributed and adapted for non-commercial purposes, provided that the work is appropriately cited. In any use of this work, there should be no suggestion that FAO endorses any specific organization, products or services. The use of the FAO logo is not permitted. If the work is adapted, then it must be licensed under the same or equivalent Creative Commons licence. If a translation of this work is created, it must include the following disclaimer along with the required citation: "This translation was not created by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). FAO is not responsible for the content or accuracy of this translation. The original [Language] edition shall be the authoritative edition."

Disputes arising under the licence that cannot be settled amicably will be resolved by mediation and arbitration as described in Article 8 of the licence except as otherwise provided herein. The applicable mediation rules will be the mediation rules of the World Intellectual Property Organization <http://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules> and any arbitration will be conducted in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

Third-party materials. Users wishing to reuse material from this work that is attributed to a third party, such as tables, figures or images, are responsible for determining whether permission is needed for that reuse and for obtaining permission from the copyright holder. The risk of claims resulting from infringement of any third-party-owned component in the work rests solely with the user.

Sales, rights and licensing. FAO information products are available on the FAO website (www.fao.org/publications) and can be purchased through publications-sales@fao.org. Requests for commercial use should be submitted via: www.fao.org/contact-us/licence-request. Queries regarding rights and licensing should be submitted to: copyright@fao.org.

Contents មាតិកា

Acknowledgements សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.....	iv
Introduction សេចក្តីផ្តើម	1
A	3
B	6
C	8
D	14
E	17
F	9
G	21
H	24
I	25
J	27
L	28
M	41
N	42
O	43
P	45
R	49
S	54
T	59
U	64
Z	65
Sources ស្រកព	66

Acknowledgements

This document was edited by Tony Lamb, Marianna Bicchieri and Louisa J.M. Jansen. It benefited from inputs from Margret Vidar, Gavin Adlington and the Mekong Region Land Governance (MRLG) Project. The valuable inputs of ... are especially recognized. The translation was undertaken by

The layout was prepared by Maria Guardia Marin based on the original design and illustrations by Luca Feliziani.

FAO wishes to express its appreciation to the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) for the financial contribution that made this publication possible.

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ឯកសារនេះត្រូវបានកែសម្រួលដោយ Tony Lamb , Marianna Bicchieri, និង Louisa J.M. Jansen និងទទួលបានមតិយោបល់ពី Margret Vidar, Gavin Adlington និងគម្រោងអភិបាលកិច្ចដីធ្លីក្នុងតំបន់មេគង្គ (MRLG) ។ យើងសូមអរគុណចំពោះការផ្តល់មតិយោបល់របស់..... ។ ឯកសារនេះត្រូវបានបកប្រែដោយ..... ។

សៀវភៅនេះត្រូវបានរចនា ប្លង់ដោយលោកស្រី Maria Guardia Marin ដែលយោងទៅតាមការរចនា និងរូបភាពដើមទាំងស្រុងរបស់លោក Luca Feliziani ។

អង្គការស្បៀង និងកសិកម្មនៃសហប្រជាជាតិ សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ និងសហប្រតិបត្តិការស្វីស (SDC) ចំពោះការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់ការបោះពុម្ពផ្សាយនេះ ។

Introduction

This glossary has been prepared to assist with an understanding of land tenure terms in the context of the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security (VGGT).

This document draws on other glossaries (see references) and includes key words that are used in the VGGT, together with other commonly used words in land administration, land management and land legislation. As with any glossary, this document reflects a certain perspective on land tenure concepts, and it is possible that others will have different perspectives.

សេចក្តីផ្តើម

សទ្ទានុក្រមនេះត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីសម្រួលដល់ការស្វែងយល់អំពីពាក្យគន្លឹះពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិកាន់កាប់ដី ក្នុងបរិបទនៃគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដី ផលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ (VGGT) ។

ឯកសារនេះផ្អែកលើសទ្ទានុក្រមផ្សេងទៀត (សូមមើលឯកសារយោង) និងរួមបញ្ចូលពាក្យគន្លឹះដែលប្រើប្រាស់ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្ត ស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដី ផលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ (VGGT) ឬក្នុងនាមពាក្យផ្សេងទៀតដែលប្រើប្រាស់ជាទូទៅក្នុងរដ្ឋបាលដីធ្លី ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី និងច្បាប់ស្តីពីដីធ្លី។ មិនថាផ្អែកតាមសទ្ទានុក្រមណាមួយនោះទេ ឯកសារនេះផ្តល់បញ្ជីនៃការយល់ឃើញស្តីពីទស្សនាទានសិទ្ធិកាន់កាប់ដី ហើយឯកសារផ្សេងទៀតអាចមានការយល់ឃើញផ្សេងពីនេះ។

Access to land: the ability of a person to locate, occupy and use land, whether by firstly buying it, leasing it, being given it, or gaining rights to the land in some other way, such as by custom. Land reform programmes seek to improve access to land for those people who do not have it. See “land reallocation” and “tenure reform”.

Accountable: responsibility of a person for his or her actions or decisions (or failure to act or decide), and liability for any consequences or penalty that might be imposed for taking the action or making the decision where it is wrong, corrupt or illegal (or failing to take the action or make the decision). As the VGGT notes in its ten principles of implementation, accountability means holding individuals, public agencies and non-state actors responsible for their actions and decisions according to the principles of the rule of law.

Adjudication: the process of making a decision by taking into account the facts and the law.

Adjudication of title: the process in which the parcel boundaries, ownership and rights to land are officially determined and then recorded in a government run registry. Often a certificate is issued to the owner. Adjudication does not change the boundaries or rights, but rather it recognizes the location of boundaries and rights that already exist. Also known as “title registration” and “first registration”. It can be done in a sporadic or systematic way. See “sporadic registration” and “systematic registration”.

Administrative framework: see “organizational framework”.

លទ្ធភាពទទួលបានដី ៖ សមត្ថភាពរបស់មនុស្សម្នាក់ក្នុងការកំណត់ទីតាំង កាន់កាប់ និងប្រើប្រាស់ដី មិនថាតាមរយៈការទិញដី ឬការផ្តល់អំណោយ ឬការទទួលបានសិទ្ធិដីតាមរបៀបផ្សេងទៀត ដូចជា ទំនៀមទម្លាប់។ កម្មវិធីកំណែទម្រង់ដីមានគោលបំណងបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានដីសម្រាប់អ្នកដែលគ្មានដីដី។ សូមមើល “ការបែងចែកដីឡើងវិញ” និង “កំណែទម្រង់សិទ្ធិកាន់កាប់” ។

គណនេយ្យភាព ៖ ការទទួលខុសត្រូវរបស់បុគ្គលម្នាក់លើសកម្មភាព ឬការសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួន (ឬការខកខានមិនធ្វើសកម្មភាព ឬសម្រេចចិត្ត) និងការទទួលខុសត្រូវចំពោះផលវិបាក ឬទណ្ឌកម្មណាមួយដោយសារការធ្វើសកម្មភាព ឬការសម្រេចចិត្តដែលខុសឆ្គង ពុករលួយ ឬខុសច្បាប់ (ឬការខកខានមិនធ្វើសកម្មភាព ឬសម្រេចចិត្ត) ។ ផ្អែកតាមគោលការណ៍អនុវត្តទាំង ១០ ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដី ផលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ គណនេយ្យភាពសំដៅលើការធ្វើឱ្យបុគ្គល ទីភ្នាក់ងារសាធារណៈ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋទទួលខុសត្រូវលើសកម្មភាព និងសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់ពួកគេ ស្របតាមគោលការណ៍នីតិវិធី ។

ការវិនិច្ឆ័យ ៖ ដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយពិចារណាពីអង្គហេតុ និងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ ។

ការវិនិច្ឆ័យប័ណ្ណ ៖ ដំណើរការដែលព្រំក្បាលដី កម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិដីត្រូវបានកំណត់ជាផ្លូវការ និងកត់ត្រាទុកក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ជាញឹកញាប់ មានការចេញវិញ្ញាបនបត្រដល់ម្ចាស់ដី។ ការវិនិច្ឆ័យមិនផ្លាស់ប្តូរព្រំដី ឬសិទ្ធិដីនោះទេ ប៉ុន្តែទទួលស្គាល់ទីតាំងព្រំដី និងសិទ្ធិដីដែលមានស្រាប់ (អាចហៅថា “ការចុះបញ្ជីប័ណ្ណ” និង “ការចុះបញ្ជីដំបូង”) ។ ការវិនិច្ឆ័យនេះអាចធ្វើឡើងយូរៗម្តង ឬជាប្រព័ន្ធ។ សូមមើល “ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដុំ” និង “ការចុះបញ្ជីជាប្រព័ន្ធ” ។

ក្របខណ្ឌរដ្ឋបាល ៖ សូមមើល “ក្របខណ្ឌអង្គការ” ។

Adverse possession: the occupation of another person's land without that person's permission, also known as "squatting". The possession by the trespasser, occupier or squatter is "adverse" (in the sense of "against") the owner. Adverse possession for a long period (the number of years is usually specified in law) gives the person possessing the land certain rights, the most common of which is the right of ownership over the land, although easements can also be created in some legal systems by long-term use. See "limitation period", "prescription" and "squatting".

Agrarian reform: a collection of activities and changes designed to alter the ways of using land, particularly agricultural land, for political, economic and/or social benefits. The objectives of an agrarian reform programme are generally to improve the levels of agricultural production, both qualitatively and quantitatively, and to improve the standards of living of agricultural producers. Such reforms will often involve elements of redistribution of land and changes to the land tenure system. See "land reallocation" and "tenure reform".

Alien: person from another country who holds a different nationality.

Allocation: the process of assigning rights to land to a person (individual or corporation) within the rules defined by the land tenure system. Rights can be assigned by the sovereign power (nation state or indigenous) through original grants or through reallocations following expropriation, purchase or reallocation. Rights can also be allocated by private persons to others through sales, leases, inheritance, etc. See also "land reallocation".

ភោគៈមិនល្អ ៖ ការកាន់កាប់ដីរបស់នរណាម្នាក់ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីបុគ្គលនោះ (ឬហៅថា "ការកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់") ។ ការកាន់កាប់ដោយអ្នកទន្ទ្រានចូល អ្នកកាន់កាប់ឬអ្នកកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់គឺជា "ការកាន់កាប់មិនល្អ" (ក្នុងន័យនៃការ "ប្រឆាំងនឹង" នឹងម្ចាស់) ។ ភោគៈមិនល្អក្នុងរយៈពេលយូរ (ជាទូទៅ ចំនួនឆ្នាំត្រូវបានកំណត់ក្នុងច្បាប់) ផ្តល់សិទ្ធិមួយចំនួនដល់បុគ្គលដែលកាន់កាប់ដីនោះ ហើយទម្រង់ទូទៅបំផុតគឺសិទ្ធិកាន់កាប់ដី ទោះបីជាប្រព័ន្ធច្បាប់មួយចំនួនកំណត់ពីសេរីភាពដោយសារការប្រើប្រាស់យូរអង្វែងក្តី។ សូមមើល "អំឡុងពេលដាក់កំហិត" "អាជ្ញាយុកាល" និង "ការកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់" ។

កំណែទម្រង់កសិកម្ម ៖ បណ្តុំសកម្មភាព និងការផ្លាស់ប្តូរនានាដើម្បីរក្សាប្រែប្រួលប្រើប្រាស់ដី ជាពិសេសជីវកសិកម្មដើម្បីបម្រើឱ្យប្រយោជន៍នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និង/ឬសង្គម។ កម្មវិធីកំណែទម្រង់កសិកម្ម មានគោលបំណងបង្កើនកម្រិតផលិតកម្មកសិកម្ម ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព និងបង្កើនកម្រិតជីវភាពរបស់ផលិតករ។ កំណែទម្រង់ទាំងនេះច្រើនតែពាក់ព័ន្ធនឹងការបែងចែកដីឡើងវិញ និងការផ្លាស់ប្តូរប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ដី។ សូមមើល "ការបែងចែកដីឡើងវិញ" និង "កំណែទម្រង់សិទ្ធិកាន់កាប់" ។

ជនបរទេស ៖ អ្នកមកពីប្រទេសផ្សេងដែលមានសញ្ជាតិផ្សេង។

ការបែងចែក ៖ ដំណើរការកំណត់សិទ្ធិដីសម្រាប់បុគ្គលម្នាក់ (បុគ្គល ឬសាជីវកម្ម) ទៅតាមវិធានដែលកំណត់ដោយប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ដី។ អាចមានការកំណត់សិទ្ធិនានាដោយអំណាចអធិបតេយ្យភាព (រដ្ឋ ឬជនជាតិដើមភាគតិច) តាមរយៈជំនួយឥតសំណង ឬការបែងចែកឡើងវិញទៅតាមការដកហូតការទិញ ឬការបែងចែកឡើងវិញ។ អាចមានការបែងចែកសិទ្ធិដោយបុគ្គលឯកជនដល់អ្នកផ្សេងទៀតតាមរយៈការលក់ ការជួល កេរមតិក ។ល។ សូមមើលផងដែរ "ការបែងចែកដីឡើងវិញ" ។

Amalgamation: the joining or unification of two or more basic property objects (such as land parcels) into one unit. Amalgamation will usually require a plan showing the new boundaries, and will sometimes need to be registered. Also referred to as “consolidation” and “merger”. Amalgamation is the opposite to division or subdivision. See also “land consolidation”, which often occurs on a much larger scale.

Appeal: a process for a higher authority to review the decision of a lower authority, and to make a new decision or to require the lower authority to revise the decision in accordance with the law. Appeals are usually taken to the court, but administrative appeals or reviews can be conducted within an organization, such as a government or a private company.

Arbitration: a form of judging or decision making outside the court system, in which a person looks at the facts and the law, and forms a conclusion. Depending on whether the people in dispute agree (or if the law specifies), then the decision can have the legal effect as if it were a court order.

Arbitrary loss: a loss that occurs without any proper foundation, particularly any legal foundation or following the procedures. It includes cases such as forced evictions – where people are made to leave their homes and lands or forest, or to give up their fishery rights.

Assignment: the process or the document of transfer of property rights from one person to another, for example in a sale or lease. See “transfer”.

ការរួមបញ្ចូលគ្នា ៖ ការដាក់កម្មវត្ថុទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាន ពីរ ឬច្រើន បញ្ចូលគ្នា ឬរួមគ្នា (ដូចជា ក្បាលដី) ជាឯកតាតែមួយ។ ការរួមបញ្ចូលគ្នាតែងតម្រូវឱ្យមានប្លង់ដែលបង្ហាញពីព្រំប្រទល់ថ្មី និងពេលខ្លះ ត្រូវមានការចុះបញ្ជី (អាចហៅថា “ការបូកបញ្ចូល” និង “ការច្របាច់បញ្ចូលគ្នា”) ។ ការរួមបញ្ចូលគ្នាផ្ទុយពីការបំបែក ឬការពុះចែក។ សូមមើលផងដែរ “ការដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា” ដែលច្រើនកើនឡើងក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ។

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ៖ ដំណើរការដែលអាជ្ញាធរជាន់ខ្ពស់ពិនិត្យឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចរបស់អាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រោម និងចេញសេចក្តីសម្រេចថ្មីមួយ ឬតម្រូវឱ្យអាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រោម កែសម្រួលសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនស្របតាមច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ។ ជាទូទៅ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានបញ្ជូនទៅតុលាការ ប៉ុន្តែអាចមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍រដ្ឋបាល ឬការពិនិត្យឡើងវិញក្នុងអង្គភាពមួយ ដូចជា រដ្ឋាភិបាល ឬក្រុមហ៊ុនឯកជនមួយ។

មជ្ឈត្តកម្ម ៖ ទម្រង់នៃការវិនិច្ឆ័យ ឬការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនៅក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ដែលបុគ្គលម្នាក់ពិនិត្យមើលអង្គហេតុ និងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ រួចទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋាន។ អាស្រ័យលើថាតើភាគីជម្លោះយល់ព្រម (ឬមានការកំណត់ដោយច្បាប់) សេចក្តីសម្រេចនេះអាចមានអនុភាពផ្លូវច្បាប់ដូចជាការតុលាការដែរ។

ការខាតបង់តាមអំពើចិត្ត ៖ ការខាតបង់ដែលកើតឡើងដោយគ្មានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ជាពិសេសមូលដ្ឋានច្បាប់ ឬនីតិវិធីនានា។ ការខាតបង់តាមអំពើចិត្តរួមបញ្ចូលករណី ដូចជា ការជម្លៀសចេញដោយបង្ខំ ដែលប្រជាជនត្រូវបានបង្ខំឱ្យចាកចេញពីផ្ទះសម្បែង និងដីធ្លី ឬព្រៃឈើរបស់ខ្លួន ឬបោះបង់សិទ្ធិផលផលរបស់ខ្លួន។

ការកំណត់ ៖ ដំណើរការ ឬឯកសារនៃការផ្ទេរសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិពីបុគ្គលម្នាក់ទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀត ដូចជា តាមរយៈការលក់ ឬជួល។ សូមមើល “ការផ្ទេរ”។

Beneficiaries: those people who benefit from a decision, programme or action.

Boundary: the separation between two distinct property objects or areas. Boundaries are used to describe the division between features with different administrative, legal, land-use, topographic, etc., characteristics. Boundaries can be identified either by physical objects placed on or near the separation line to mark it, or by an imaginary line shown on a map or plan. The International Federation of Surveyors (FIG) defines boundary as follows:

- Boundaries of parcels can be defined by physical demarcation on the ground or by a mathematical description usually based on a co-ordinate system. The accuracy and cost of cadastral surveys is dependent on the accuracy needed for boundary descriptions. The accuracy should reflect factors such as the value of the land, the risk and costs of land disputes, and the information needs of the users ...

Also known as “perimeter”.

Boundary marking: in the case of physical marking, the process of fixing the location of boundaries of an object or area, using marks or features on the ground, either natural or artificial. Boundary marking can also be shown on a map, using lines and coordinates.

Boundary marker: a physical feature that is used to show a point on the boundary, often at a point where the direction of the boundary changes direction. It can be made of any material, but should be permanent and difficult to move. Boundary markers are very important where there is no physical feature defining the boundary.

អត្ថប្រយោជន៍: អ្នកដែលទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីសេចក្តីសម្រេចកម្មវិធី ឬវិធានការមួយ។

ព្រំប្រទល់: ការបែងចែករវាងកម្មវត្ថុទ្រព្យសម្បត្តិ ឬតំបន់ខុសគ្នាពីរ។ ព្រំប្រទល់មានគោលបំណងរៀបរាប់ពីការបែងចែកលក្ខណៈសម្គាល់នានា ទៅតាមភាពខុសគ្នាផ្នែករដ្ឋបាល ច្បាប់ ការប្រើប្រាស់ដី ឋានលេខា។ល។ គេអាចកំណត់ព្រំប្រទល់ដោយដាក់វត្ថុសម្គាល់នៅលើ ឬនៅជិតខ្សែបន្ទាត់ខណ្ឌចែកដីម្ចាស់ ឬដោយខ្សែបន្ទាត់សន្មតដែលបង្ហាញលើផែនទី ឬប្លង់។ សហព័ន្ធអ្នកវាស់វែងអន្តរជាតិ (FIG) កំណត់និយមន័យព្រំប្រទល់ដូចខាងក្រោម ៖

ព្រំប្រទល់អាចសំដៅលើ ការកំណត់ខណ្ឌសីមាជាក់ស្តែងលើផ្ទៃដី ឬការពិពណ៌នាបែបគណិតវិទ្យា ដែលជាទូទៅផ្អែកលើប្រព័ន្ធកូអរដោនេ។ សុក្រឹតភាព និងចំណាយលើការការពារវាស់វែងសុរិយោដី អាស្រ័យលើសុក្រឹតភាពចាំបាច់សម្រាប់ការពិពណ៌នាពីព្រំប្រទល់។ សុក្រឹតភាពគួរផ្អែកតាមកត្តានានា ដូចជា តម្លៃដី ហានិភ័យ និងចំណាយលើវិវាទដីធ្លី និងតម្រូវការព័ត៌មានរបស់អ្នកប្រើប្រាស់។ល។

អាចហៅថា “បរិមាត្រ”។

ការសម្គាល់ព្រំប្រទល់: ក្នុងករណីនៃការសម្គាល់រូបវន្ត សំដៅលើដំណើរការកំណត់ទីតាំងព្រំប្រទល់របស់វត្ថុ ឬតំបន់មួយដោយប្រើសញ្ញាសម្គាល់ ឬលក្ខណៈសម្គាល់នៅលើផ្ទៃដី (ធម្មជាតិ ឬសិប្បនិម្មិត)។ ការសម្គាល់ព្រំប្រទល់អាចបង្ហាញនៅលើផែនទីដោយប្រើប្រាស់ខ្សែបន្ទាត់ និងកូអរដោនេ។

បង្គោលព្រំប្រទល់: លក្ខណៈរូបវន្តមួយដែលគេប្រើសម្រាប់បង្ហាញពីចំណុចមួយនៅលើព្រំប្រទល់ ជាញឹកញាប់នៅចំណុចមួយដែលមានការផ្លាស់ប្តូរទិសដៅព្រំប្រទល់។ បង្គោលព្រំប្រទល់អាចធ្វើឡើងពីវត្ថុធាតុអ្វីក៏បានឱ្យតែតាំងនៅជាអចិន្ត្រៃយ៍ និងលំបាករើ/ដកចេញ។ បង្គោលព្រំប្រទល់មានសារៈសំខាន់ ក្នុងករណីដែលគ្មានលក្ខណៈសម្គាល់សម្រាប់កំណត់ព្រំប្រទល់។

Building approval: the government-run system for investigating an application to construct a building and assessing the compliance of the application against the standards set by law or regulations. Usually, an approval document is issued by the government if everything is correct. Also known as “construction approval”.

ការអនុម័តការសាងសង់ ៖ ប្រព័ន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាលសម្រាប់ការស៊ើបអង្កេតពីការដាក់ពាក្យសុំសាងសង់អគារមួយ និងការវាយតម្លៃពីកម្រិតដែលពាក្យសុំនោះអនុលោមតាមបទដ្ឋានដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ឬបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ។ ជាទូទៅ ឯកសារអនុម័តត្រូវបានចេញដោយរដ្ឋាភិបាលប្រសិនបើពាក្យសុំមានភាពត្រឹមត្រូវទាំងស្រុង។ អាចហៅថា “ការអនុម័តការសាងសង់”។

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

Cadastre: a key land administration record, which is based on land parcels, that is used for land management purposes. The International Federation of Surveyors (FIG) defines the cadastre as follows:

- A cadastre is normally a parcel based and up-to-date land information system containing a record of interests in land (i.e. rights, restrictions and responsibilities). It usually includes a geometric description of land parcels, usually represented on a cadastral map, linked to other records describing the nature of the interests, and ownership or control of those interests, and often the value of the parcel and its improvements. It may be established for fiscal purposes (e.g. valuation and equitable taxation), legal purposes, ... to assist in the management of land and land use (e.g. for planning and other administrative purposes), and enables sustainable development and environmental protection.

Cadastral index map: a map showing all land within a specific area, including parcel boundaries, administrative boundaries, unique parcel identifiers, roads and administrative names. A map showing all the properties that are registered in the land registry can be known as a “registry index map”

Cadastral map: an official map showing a land parcel’s boundaries, its unique parcel number and often details of the adjoining parcels and roads. Cadastral maps may also show land uses, such as buildings.

Cadastral surveying: the identification, measurement and recording of land parcel boundaries and other objects.

Certificate: see “land certificate”.

សុរិយោដី ៖ កំណត់ត្រារដ្ឋបាលដីធ្លីដ៏សំខាន់មួយដែលផ្អែកលើក្បាលដី និងត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី។ សហព័ន្ធអ្នកវាស់វែងអន្តរជាតិ (FIG) កំណត់និយមន័យសុរិយោដីដូចខាងក្រោម ៖

សុរិយោដីជាប្រព័ន្ធព័ត៌មានដីធ្លីដែលមានបច្ចុប្បន្នភាព និងផ្អែកតាមក្បាលដី និងមានកំណត់ត្រាស្តីពីផលប្រយោជន៍លើដីធ្លី (ឧ. សិទ្ធិ ការរឹតត្បិត និងការទទួលខុសត្រូវ) ។ ជាទូទៅ សុរិយោដីរួមបញ្ចូលការពិពណ៌នាបែបធរណីមាត្រពីក្បាលដី ដែលបង្ហាញលើផែនទីសុរិយោដីមួយ ពាក់ព័ន្ធនឹងកំណត់ត្រាផ្សេងទៀតដែលពិពណ៌នាអំពីលក្ខណៈនៃផលប្រយោជន៍ទាំងនោះ និងកម្មសិទ្ធិ ឬការគ្រប់គ្រងផលប្រយោជន៍ទាំងនោះ និងច្រើនតែជាតម្លៃរបស់ក្បាលដី និងការកែលម្អក្បាលដីនោះ។ សុរិយោដីអាចត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់គោលបំណងសារពើពន្ធ (ឧ. ការវាយតម្លៃ និងការយកពន្ធប្រកបដោយសមធម៌) និងគោលបំណងច្បាប់។ល។ ដើម្បីជួយដល់ការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ដីធ្លី (ឧ. សម្រាប់ការរៀបចំផែនការ និងគោលបំណងរដ្ឋបាលផ្សេងទៀត) និងជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍ និងការការពារបរិស្ថានប្រកបដោយចីរភាព ។

ផែនទីសន្ទស្សន៍សុរិយោដី ៖ ផែនទីដែលបង្ហាញពីដីធ្លីទាំងអស់ក្នុងតំបន់ណាមួយ រួមទាំងព្រំក្បាលដី ព្រំប្រទល់រដ្ឋបាល សញ្ញាកំណត់អត្តសញ្ញាណក្បាលដី ផ្លូវថ្នល់ និងឈ្មោះរដ្ឋបាល។ ផែនទីមួយដែលបង្ហាញពីទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីនៅការិយាល័យចុះបញ្ជី អាចហៅម្យ៉ាងទៀតថា “ផែនទីសន្ទស្សន៍របស់ការិយាល័យចុះបញ្ជី”។

ផែនទីសុរិយោដី ៖ ផែនទីផ្លូវការមួយដែលបង្ហាញពីព្រំក្បាលដី ចំនួនក្បាលដី និងច្រើនរៀបរាប់លម្អិតពីក្បាលដីដែលនៅជាប់គ្នា និងផ្លូវនានា។ ផែនទីសុរិយោដីក៏អាចបង្ហាញពីការប្រើប្រាស់ដី ដូចជាអគារ ផងដែរ។

ការវាស់វែងសុរិយោដី ៖ ការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្ម ការវាស់វែង និងការកត់ត្រាពីព្រំក្បាលដី និងវត្ថុផ្សេងៗទៀត។

វិញ្ញាបនបត្រ ៖ សូមមើល “វិញ្ញាបនបត្រដី”។

Collective ownership: situation in which the holders of the tenure rights are clearly defined as a collective group, whether as a group of individuals or as members of an association. The rights are owned for the benefit of the members of the group. Generally, decisions on the use of the rights are made by the collective group as a whole, sometimes by a majority vote. Members of the group can change over time, but the nature of the ownership being collective remains the same. See “common property” and “communal ownership”.

Common property: tenure rights to land or other natural resource for which people, either as a group of individuals or as a more formally recognized community, have rights in common with others in the group or community. The community makes decisions about and controls the use of the common property, sometimes by a majority vote, and the community can exclude non-members from using it. See “communal ownership”.

Common rights: rights held in common property.

Commons: a term used to describe common property.

Communal ownership: ownership of tenure rights by the community as a whole. It often includes rights to pastures and forest that the whole community can exercise, but excludes private homes and fields. In communal ownership, members of the community have the right to use, but they might not have the right to transfer their right to others, or they may have very limited rights to transfer. Decisions about the communally owned rights are made by the community as a whole. A person obtains ownership of communal rights by becoming a member of the community, such as by birth or marriage. See “collective ownership” and “common property”.

កម្មសិទ្ធិសមូហភាព ៖ ស្ថានភាពដែលអ្នកមានសិទ្ធិកាន់កាប់ ត្រូវបានកំណត់ យ៉ាងច្បាស់ជាក្រុមសមូហភាព ដែលអាចជាបុគ្គល មួយក្រុម ឬសមាជិករបស់សមាគមមួយ។ សិទ្ធិទាំងនេះបម្រើឱ្យអត្ថប្រយោជន៍របស់សមាជិកក្រុម។ ជាទូទៅ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការប្រើប្រាស់សិទ្ធិទាំងនេះ ធ្វើឡើងដោយក្រុមសមូហភាពទាំងមូល ហើយ ពេលខ្លះដោយសំឡេងភាគច្រើន។ សមាជិកក្រុមអាចមានការផ្លាស់ប្តូរ ប៉ុន្តែលក្ខណៈនៃកម្មសិទ្ធិជាសមូហភាព មិនផ្លាស់ប្តូរឡើយ។ សូមមើល “ទ្រព្យសម្បត្តិរួម” និង “កម្មសិទ្ធិរួម”។

ទ្រព្យសម្បត្តិរួម ៖ សិទ្ធិកាន់កាប់លើដីធ្លី ឬធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀតដែលមនុស្ស (បុគ្គលមួយក្រុម ឬសហគមន៍ដែលមានការទទួលស្គាល់ផ្លូវការ) មានសិទ្ធិរួមដូចអ្នកផ្សេងទៀតក្នុងក្រុម ឬសហគមន៍នោះ។ សហគមន៍ធ្វើសេចក្តីសម្រេច និងគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរួម ដោយសំឡេងភាគច្រើននៅពេលខ្លះ ហើយសហគមន៍ អាចដក ចេញអ្នកដែលមិនមែនជាសមាជិក មិនឱ្យប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរួមនេះ។ សូមមើល “កម្មសិទ្ធិរួម”។

សិទ្ធិរួម ៖ សិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិរួម។

ទ្រព្យសម្បត្តិរួម (commons) ៖ ពាក្យដែលប្រើសម្រាប់ពិពណ៌នាអំពីទ្រព្យសម្បត្តិរួម។

កម្មសិទ្ធិរួម ៖ សិទ្ធិកាន់កាប់របស់សហគមន៍ទាំងមូល។ ជាញឹកញាប់ កម្មសិទ្ធិរួមបូកបញ្ចូលសិទ្ធិរបស់សហគមន៍ទាំងមូលក្នុងការអោយស្រូវផលពីវាលស្មៅចិញ្ចឹមសត្វ និងព្រៃឈើ ប៉ុន្តែដកចេញលំនៅដ្ឋាន និងទីវាលឯកជន។ ក្នុងកម្មសិទ្ធិរួម សមាជិកសហគមន៍មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ប៉ុន្តែពួកគេ គ្មានសិទ្ធិផ្ទេរសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅឱ្យអ្នកដទៃឡើយ ឬក៏ពួកគេមានសិទ្ធិតិចតួចបំផុតក្នុងការផ្ទេរសិទ្ធិរបស់ខ្លួន។ ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចពីសិទ្ធិជាសមូហភាពធ្វើឡើងដោយសហគមន៍ទាំងមូល។ បុគ្គលម្នាក់ទទួលបានសិទ្ធិជាសមូហភាព តាមរយៈការក្លាយខ្លួនជាសមាជិករបស់សហគមន៍(ឧ. កំណើត អាពាហ៍ពិពាហ៍)។ សូមមើល “កម្មសិទ្ធិសមូហភាព” និង “ទ្រព្យសម្បត្តិរួម”។

Compensation: in the context of expropriation, an amount of money or another type of asset (such as land), which is equivalent in value to the land that was expropriated, that is given to the owner to cover the loss to the owner. The compensation should put the former owner in the same position as he or she was in before the expropriation occurred (as far as practicable). Compensation can sometimes be provided to those with lesser rights, such as tenants, when the property is expropriated. Also known as “just compensation” or “fair compensation”. See “equivalence”

Compliance: following the rules and acting in accordance with the procedures, particularly as specified in legislation or guidelines.

Compulsory acquisition/purchase: see “expropriation”.

Concession: the right to use and occupy land that is owned by another person for a specified time, by means of a contract in association with a specific enterprise or business. The right to the land is simply one part of the overall agreement. The word is sometimes used interchangeably with “lease” and is regarded as a property right.

Condominium: a system for dividing a property into parts that are owned by two or more individuals, with a commonly owned area, and also a “condominium association” (which is a type of company) to own and manage the commonly owned area. This form of co-ownership of property is common for apartment blocks and offices, but can be used for any type of property where there is some commonly owned area. Also known as “strata title” in some legal systems.

ការផ្តល់សំណង ៖ ក្នុងបរិបទនៃអស្សាមិករណ៍ ការផ្តល់សំណងសំដៅលើប្រាក់ ឬទ្រព្យសម្បត្តិមួយប្រភេទផ្សេងទៀត (ដូចជា ដី) ដែលមានតម្លៃសមមូលនឹងតម្លៃដីដែលត្រូវបានដកហូត សម្រាប់ផ្តល់ជូនម្ចាស់ដីជាថ្មីនឹងការបាត់បង់ដី។ ការផ្តល់សំណងគួរធ្វើយ៉ាងណាឱ្យម្ចាស់ដីមានស្ថានភាពដូចគ្នានឹងស្ថានភាពមុនពេលមានការដកហូត (តាមដែលអាចអនុវត្តទៅបាន) ។ ពេលខ្លះ គេអាចផ្តល់សំណងដល់អ្នកដែលមានសិទ្ធិតិចជាង ដូចជា អ្នកជួលនៅពេលដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិ។ អាចហៅថា “ការផ្តល់សំណងដោយយុត្តិធម៌” ឬ “ការផ្តល់សំណងដោយមិនលម្អៀង”។ សូមមើល “សមមូល”។

ការអនុលោមតាម ៖ ការអនុវត្តតាមវិធាន និង ចាត់វិធានការទៅតាមនីតិវិធីនានា ជាពិសេសទៅតាមការកំណត់ក្នុងបទប្បញ្ញត្តិ ឬគោលការណ៍ណែនាំ។

លទ្ធកម្ម/ការទិញប្រកាសកិច្ច ៖ សូមមើល “អស្សាមិករណ៍”។

សម្បទាន ៖ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងកាន់កាប់ដីធ្លី ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកផ្សេងទៀត ក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ តាមរយៈការចុះកិច្ចសន្យាជាមួយសហគ្រាស ឬអាជីវកម្មណាមួយ។ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លី ត្រាន់តែជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយប៉ុណ្ណោះ។ ពេលខ្លះពាក្យនេះត្រូវបានជំនួសដោយពាក្យ “ជួល” និងត្រូវបានចាត់ទុកជាសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ។

ខុនដូ ៖ ប្រព័ន្ធមួយសម្រាប់បែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិជាផ្នែកៗក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលពីរ ឬច្រើននាក់ ក្នុងតំបន់កាន់កាប់រួមមួយ និង “សមាគមខុនដូ” (ក្រុមហ៊ុនមួយប្រភេទ) ដើម្បីកាន់កាប់ និងគ្រប់គ្រងតំបន់កាន់កាប់រួម។ សហកម្មសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិប្រភេទនេះ មានលក្ខណៈទូទៅសម្រាប់ប្តូរសន្ទដ្ឋាន (ផ្ទះល្វែង) និងការិយាល័យ ប៉ុន្តែអាចប្រើប្រាស់សម្រាប់ប្រភេទទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានតំបន់កាន់កាប់រួមមួយចំនួន។ អាចហៅថា “ប័ណ្ណបែងចែកជាផ្នែក” ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់មួយចំនួន។

Conflicts: disagreements where two or more parties have different views on something or want different outcomes. Conflict is very common, but usually people reach agreement or acceptance through discussions. In some cases, no agreement or acceptance is possible, and the conflict can lead to more formal disputes, such as calling in authorities to mediate or going to courts, or even through violence. See “dispute” and “grievance redress”.

Consolidation: see “land consolidation”.

Consultation: as the VGGT notes in its ten principles of implementation, consultation and participation means engaging with and seeking the support of those who, having legitimate tenure rights, could be affected by decisions, prior to decisions being taken, and then responding to their contributions. Further, it means taking into consideration existing power imbalances between different parties and ensuring active, free, effective, meaningful and informed participation of individuals and groups in associated decision-making processes.

Conservation area: a location where certain rules limit what can be done or even completely exclude any activity, so that the place can be protected and preserved. Sometimes known as “protected area”.

Conservation management: land management that has a special focus on protecting and safeguarding natural resources.

ទំនាស់ ៖ ការខ្វែងគំនិតគ្នារវាងភាគីពីរ ឬច្រើន ដែលមានទស្សនៈខុសគ្នាលើអ្វីមួយ ឬចង់បានលទ្ធផលផ្សេងពីគ្នា។ ទំនាស់កើតឡើងជាធម្មតា ប៉ុន្តែជាទូទៅ គេសម្រេចបានកិច្ចព្រមព្រៀង ឬការទទួលយកតាមរយៈការពិភាក្សាគ្នា។ ក្នុងករណីខ្លះ គេមិនអាចសម្រេចបានកិច្ចព្រមព្រៀង ឬការទទួលយកនោះទេ ហើយទំនាស់អាចបង្កជាវិវាទដែលកាន់តែមានលក្ខណៈផ្លូវការ ដូចជា ការអំពាវនាវឱ្យអាជ្ញាធរធ្វើការដោះស្រាយ ឬការដាក់បណ្តឹងទៅតុលាការ ឬអាចបង្កជាអំពើហិង្សា។ សូមមើល “វិវាទ” និង “ការដោះស្រាយបណ្តឹងសាទុក្ខ”។

ការដាក់បញ្ចូលគ្នា ៖ សូមមើល “ការដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា”។

ការពិគ្រោះយោបល់ ៖ ផ្អែកតាមគោលការណ៍អនុវត្តទាំង ១០ ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដីធ្លី ផលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ ការពិគ្រោះយោបល់ និងការចូលរួមសំដៅលើការចូលរួម និងការស្វែងរកការគាំទ្រពីអ្នកដែលមានសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ ដែលអាចទទួលបានផលប៉ះពាល់ពីការសម្រេចចិត្ត មុនពេលដែលការសម្រេចចិត្តត្រូវបានធ្វើឡើង និងការឆ្លើយតបទៅនឹងការរួមចំណែករបស់ពួកគេ។ ការពិគ្រោះយោបល់អាចសំដៅលើការពិចារណាអំពីអត្ថប្រយោជន៍អំណាចរវាងភាគីផ្សេងៗ និងការធានាឱ្យបាននូវការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ដោយសេរី ដោយប្រសិទ្ធភាព ប្រកបដោយអត្ថន័យ និងផ្តល់ព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរបស់បុគ្គល និងក្រុមនានា នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តដែលពាក់ព័ន្ធ។

តំបន់អភិរក្ស ៖ ទីតាំងមួយដែលមានវិធានមួយចំនួនរឹតត្បិតសកម្មភាព ឬដក ចេញសកម្មភាពណាមួយទាំងស្រុង ដើម្បីឱ្យមានការការពារ និងរក្សាទុកទីកន្លែងនោះ។ ពេលខ្លះ អាចហៅថា “តំបន់ការពារ”។

ការគ្រប់គ្រងការអភិរក្ស ៖ ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ដែលផ្តោតជាពិសេសលើការការពារ និងការធានាសុវត្ថិភាពធនធានធម្មជាតិ។

Convention site: an area that is identified and designated as the site in accordance with the rules of an international convention, and where activities are restricted or prohibited in accordance with the objective of the convention. See “conservation area”.

Co-ownership: where two or more people own a property together, with each person having the right to use the property without restrictions. A co-owner can usually sell his or her share without the other co-owner’s agreement, and a co-owner can leave his or her share by inheritance to another person. See “joint ownership”.

Custom: custom results from practice from long time past. Customs are created by the people and their ancestors doing something in a particular way over a long period of time and on a regular or routine basis.

Customary law: the rules that have developed over time in a group or society. Customary law is often not recorded, but it is accepted and followed by the group or society. Some legal systems incorporate customary law into the formal legal system, particularly in court proceedings.

Customary tenure: Local rules, institutions and practices governing land, fisheries and forests that have, over time and use, gained social legitimacy and become embedded in the fabric of a society. Although customary rules are not often written down, they may enjoy widespread social sanction and may be generally adhered to by members of a local population. See “tenure”.

ទីតាំងដែលកំណត់ដោយអនុសញ្ញា ៖ តំបន់មួយដែលត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងកំណត់ទុកជាទីតាំងមួយទៅតាមវិធាននៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ និងមានការរឹតត្បិត ឬហាមឃាត់សកម្មភាពនានា ទៅតាមគោលបំណងរបស់អនុសញ្ញាពាក់ព័ន្ធ។ សូមមើល “តំបន់អភិរក្ស” ។

សហកម្មសិទ្ធិ ៖ ជាស្ថានភាពដែលមនុស្សពីរ ឬច្រើននាក់កាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិជាមួយគ្នា ហើយបុគ្គលម្នាក់ៗមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ដោយគ្មានការរឹតត្បិត។ ជាទូទៅ សហកម្មសិទ្ធិកអាចលក់ចំណែកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីសហកម្មសិទ្ធិកម្នាក់ទៀត ហើយសហកម្មសិទ្ធិកម្នាក់ អាចផ្ទេរចំណែកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ ខ្លួនតាមរយៈការមរតក ទៅមនុស្សម្នាក់ផ្សេងទៀត។ សូមមើល “កម្មសិទ្ធិរួម” ។

ទំនៀមទម្លាប់ ៖ ទំនៀមទម្លាប់កើតចេញពីការអនុវត្តតាំងពីបុរាណ។ ទំនៀមទម្លាប់អាចបង្កើតឡើងដោយមនុស្ស និងបុព្វបុរសរបស់ពួកគេដែលធ្វើអ្វីមួយតាមរបៀបជាក់លាក់មួយក្នុងរយៈពេលយូរលង់ និងជាប្រចាំ ឬជាទម្លាប់។

ច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់ ៖ វិធានដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងក្រុម ឬសង្គមមួយ។ ជាញឹកញាប់ ច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់មិនត្រូវបានកត់ត្រាទុកទេ ប៉ុន្តែច្បាប់នេះ ត្រូវបានក្រុម ឬសង្គមមួយទទួលយក និងអនុវត្តតាម។ ប្រព័ន្ធច្បាប់មួយចំនួនដាក់បញ្ចូលច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ផ្លូវការ ជាពិសេសក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការ។

សិទ្ធិកាន់កាប់បែបទំនៀមទម្លាប់ ៖ វិធាន ស្ថាប័ន និងការអនុវត្តនៅមូលដ្ឋាន ដែលគ្របដណ្តប់លើដីធ្លី ជលផល និងព្រៃឈើ (និងការប្រើប្រាស់ដីធ្លី ជលផល និងព្រៃឈើ) ដែលទទួលបានធម្មនុបសង្គម និងត្រូវបានបង្កប់ក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមទាំងមូល។ ទោះបីជាវិធានបែបទំនៀមទម្លាប់មិនត្រូវបានចងក្រងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក្តី ប៉ុន្តែវិធានទាំងនេះ អាចមានការទទួលស្គាល់ភាគច្រើនពីសង្គម និងជាទូទៅ អាចត្រូវបានអនុវត្តដោយប្រជាជននៅមូលដ្ឋាន។ សូមមើល “សិទ្ធិកាន់កាប់” ។

Customary tenure system: the system that support customary tenure. Customary tenure systems are extremely diverse, reflecting different ecosystems, economies, cultures and social relations. However, they tend to embed tenure rights in social relationships and to place considerable emphasis on collective or communal rights, vesting tenure rights with often multiple, overlapping and, therefore, “nested” social units (i.e. individual rights within households, households within kinship networks, kinship networks within wider communities). Customary tenure systems may be associated with indigenous systems of cultivation, but also pastoral resource use, communal forests and sacred or burial sites. See “tenure” and “tenure system”.

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់បែបទំនៀមទម្លាប់ ៖ គឺជាប្រព័ន្ធដែលគាំទ្រសិទ្ធិកាន់កាប់បែបទំនៀមទម្លាប់។ ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់បែបទំនៀមទម្លាប់មានលក្ខណៈចម្រុះបំផុត ព្រោះវាពាក់ព័ន្ធនឹងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី សេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ និងទំនាក់ទំនងសង្គមផ្សេងៗ។ ទោះជាយ៉ាងណា ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់បែបទំនៀមទម្លាប់ហាក់បង្កប់សិទ្ធិកាន់កាប់ក្នុងទំនាក់ទំនងសង្គម និង ផ្ដោតសំខាន់លើសិទ្ធិសមូហភាព ឬសិទ្ធិរួម តាមរយៈការផ្តល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដល់ឯកតាសង្គមចម្រុះ ត្រួតគ្នា និង “ប្រមូលផ្តុំ” (ឧ. សិទ្ធិរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗក្នុងគ្រួសារ គ្រួសារក្នុងខ្សែស្រឡាយ ខ្សែស្រឡាយក្នុងសហគមន៍)។ ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់បែបទំនៀមទម្លាប់ អាចពាក់ព័ន្ធនឹងប្រព័ន្ធរបស់ជនជាតិដើមក្នុងការដាំដុះ ការប្រើប្រាស់ធនធានសម្រាប់ការហូលសត្វ ព្រៃសហគមន៍ និងទីតាំងស័ក្តិសិទ្ធិឬជីកបំប្លែង។ សូមមើល “សិទ្ធិកាន់កាប់” និង “ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់”។

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

Deed: a document that has a legal effect when signed, such as a transfer of land, lease or mortgage.

លិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ (deeds) ៖ ឯកសារដែលមានអនុភាពផ្លូវច្បាប់នៅពេលចុះហត្ថលេខា ដូចជា ការផ្ទេរដីធ្លី ការជួល ឬការបញ្ចាំ។

Deeds registry: a government run office at which deeds can be officially recorded. Often, a copy of the deed is kept at the deeds registry, and an indexing system allows anyone to find a deed in relation to a particular seller, buyer or (sometimes) property.

ការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ ៖ ការិយាល័យរដ្ឋាភិបាលដែលកត់ត្រាលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិជាផ្លូវការ។ ជាញឹកញាប់សំណៅចម្លងមួយច្បាប់នៃលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិត្រូវបានរក្សាទុកនៅការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ ហើយប្រព័ន្ធកំណត់សន្សំស្បង់មួយអាចឱ្យមនុស្សគ្រប់រូបស្វែងរកលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកលក់ អ្នកទិញ ឬ (ពេលខ្លះ) ទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយ។

De facto rights: rights that exist in reality or “on the ground” but do not follow the requirements specified in laws. They may be different from de jure rights.

សិទ្ធិជាក់ស្តែង ៖ សិទ្ធិដែលមានជាក់ស្តែង ឬ “នៅលើផែនដី” ប៉ុន្តែមិនអនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលកំណត់ដោយច្បាប់។ សិទ្ធិជាក់ស្តែង អាចខុសពីសិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់។

De jure rights: rights that exist because of formal law, which may be different from de facto rights.

សិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់ ៖ សិទ្ធិដែលមានអត្ថិភាពទៅតាមច្បាប់ផ្លូវការ ដែលអាចខុសគ្នាពីសិទ្ធិជាក់ស្តែង។

Demarcation: the marking-out of the boundaries of a land parcel or other object on the ground.

ការកំណត់ព្រំប្រទល់ ៖ ការសម្គាល់ព្រំប្រទល់ក្បាលដីមួយ ឬវត្ថុផ្សេងទៀតនៅលើដី។

Demarcation map: a map prepared to show the parcels of land as determined during the process of adjudication. See “adjudication”.

ផែនទីកំណត់ព្រំប្រទល់ ៖ ផែនទីដែលបង្ហាញពីចំនួនក្បាលដី ទៅតាមការកំណត់ក្នុងដំណើរការវិនិច្ឆ័យ។ សូមមើល “ការវិនិច្ឆ័យ”។

Digital mapping: the processes of acquiring (capturing), transforming and presenting spatial data in digital form. Also known as automated cartography or computer-assisted cartography.

ការធ្វើផែនទីប្រេងឌីជីថល ៖ ដំណើរការទទួលបាន (ច្បាប់យក) បម្លែង និងបង្ហាញទិន្នន័យលំហក្នុងទម្រង់ឌីជីថល។ អាចហៅថាផែនទីមានចលនា ឬផែនទីដែលគូសតាមប្រព័ន្ធកុំព្យូទ័រ។

Digitizing: the process of converting analogue data such as graphic maps or paper documents into digital form, which often includes the capture of metadata about the maps or documents, such as the names, type of document, date and land parcel identifiers. Also sometimes referred to as “digitalizing”.

ការធ្វើឱ្យមានលក្ខណៈឌីជីថល (Digitizing) ៖ ដំណើរការបម្លែងទិន្នន័យអាណាឡូក ដូចជា ផែនទីក្រាហ្វិក ឬលិខិតស្នាម ជាទម្រង់ឌីជីថល ដែលជាញឹកញាប់រួមបញ្ចូលការច្បាស់លាស់ទិន្នន័យកម្រិតមេតា (ទិន្នន័យផ្សេងៗ) (metadata) ស្តីពីផែនទី ឬឯកសារនានា ដូចជា ឈ្មោះ ប្រភេទឯកសារ កាលបរិច្ឆេទ និងសញ្ញាកំណត់អត្តសញ្ញាណក្បាលដី។ ពេលខ្លះ អាចហៅថា “Digitalizing” ។

Disaster copy: a copy of the record that is kept in a secure location in case the main record is damaged or destroyed, for example by flood, fire or even theft. Also known as “disaster recovery copy” or “back up copy”.

ការចម្លងទុកបង្ការការបំផ្លិចបំផ្លាញ (Disaster copy) ៖ សំណៅចម្លងកំណត់ត្រាដែលត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងទីតាំងសុវត្ថិភាពមួយ ក្នុងករណីដែលកំណត់ត្រាគោលត្រូវបានបំផ្លាញ ឬខូចខាតដោយសារគ្រោះទឹកជំនន់ អគ្គិភ័យ ឬចោរកម្ម។ ឯ អាចហៅថា “disaster recovery copy” ឬ “back up copy” ។

Dispute: disagreement between two or more people, in relation to anything, including tenure rights. The law courts are often full of cases of tenure disputes, such as conflicts over contracts to buy or sell, boundary disputes, disputes between landlords and tenants, claims for inheritance, disputes over pollution or infringements by one neighbour over another’s land, stealing the produce of the land or fishery or forest, and many others. People can also have disputes about what their rights really allow them to do, such as what their right of way (a type of easement) allows, or how high can they build, or what does the mortgage really mean in practice, particularly in cases of foreclosure. See “conflict” and “foreclosure”.

វិវាទ ៖ ការខ្វែងគំនិតគ្នារវាងមនុស្សពីរ ឬច្រើននាក់លើអ្វីមួយ រួមទាំងសិទ្ធិកាន់កាប់។ ជាញឹកញាប់ តុលាការសម្រេចដោយសំណុំរឿងពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទសិទ្ធិកាន់កាប់ ដូចជា ទំនាស់ក្នុងកិច្ចសន្យាទិញ ឬលក់ វិវាទព្រំប្រទល់ វិវាទរវាងម្ចាស់ដី និងអ្នកជួល ការទាមទារកេរ្តិ៍រំលឹក វិវាទលើការបំពុល ឬការរំលោភទន្ទ្រានយកដោយអ្នកជិតខាងម្នាក់លើដីរបស់អ្នកជិតខាងម្នាក់ទៀត ការលួចផលដំណាំនៅលើដី ឬផលផល ឬព្រៃឈើ។ មនុស្សអាចមានវិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងអ្វី ដែលពួកគេអាចធ្វើបានក្រោមសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដូចជា ការអនុញ្ញាតពាក់ព័ន្ធនឹងដីចំណីផ្លូវ (ប្រភេទមួយនៃសេវាកាត) ឬកម្មសិទ្ធិដែលពួកគេអាចសង់អគារបាន ឬអត្ថន័យនៃការបញ្ចាំក្នុងការអនុវត្តដាក់ស្តែង ជាពិសេសក្នុងករណីមានការបែងចែក។ សូមមើល “ទំនាស់” និង “ការបែងចែក” ។

Dispute resolution: the process of reaching an outcome over a dispute between people, groups or institutions, either through a negotiated agreement or by means of a third party’s decision that is accepted by or imposed on the parties to the dispute. Dispute resolution processes range from informal, assisted negotiations, through more formal and structured arrangements, such as mediation and arbitration, to the formal court system.

ដំណោះស្រាយវិវាទ ៖ ដំណើរការនៃការសម្រេចបានលទ្ធផលមួយសម្រាប់វិវាទរវាងបុគ្គល ក្រុម ឬស្ថាប័ននានា តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងដែលបានចរចា ឬការសម្រេចស្តីពីសម្រេចដោយភាគីតិចមួយដែលទទួលយកដោយ ឬដាក់ចំពោះភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងវិវាទ។ ដំណើរការដោះស្រាយវិវាទមានចាប់ពីការចរចាក្រៅផ្លូវការដោយមានជំនួយ រហូតដល់ការរៀបចំផ្លូវការ និងមានចរនាសម្ព័ន្ធដូចជា ការផ្សះផ្សា និងមជ្ឈត្តកម្ម និងប្រព័ន្ធតុលាការផ្លូវការ។

Due process: following the requirements set out in the laws regarding how something must be done. Due process usually includes procedural requirements, such as notice, time limits, appeal rights and the obligation to give written reasons for a decision of an official or judge.

ដំណើរការសមស្រប ៖ ការអនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលមានកំណត់ក្នុងច្បាប់ជាធរមាន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរបៀបនៃការត្រូវធ្វើអ្វីមួយ។ ជាទូទៅ ដំណើរការសមស្របរួមបញ្ចូលលក្ខខណ្ឌផ្នែកនីតិវិធី ដូចជា ការជូនដំណឹង ពេលវេលាកំណត់ សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងកាតព្វកិច្ចផ្តល់មូលហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលើសេចក្តីសម្រេចរបស់មន្ត្រី ឬចៅក្រមម្នាក់។

Easement: a right to do something on another person's land on a temporary basis, such as to walk or drive across the land. Known as "servitude" in many legal systems, particularly civil law systems.

សេវាភាព (Easement) ៖ សិទ្ធិធ្វើអ្វីមួយលើដីរបស់នរណាម្នាក់ ជាបណ្តោះអាសន្ន ដូចជា ដើរ ឬជិះ/បើកបរកាត់ដីនោះ។ អាចហៅថា "servitude" ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ជាច្រើន ជាពិសេស ប្រព័ន្ធច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី។

Eminent domain: in the United States of America and some other countries, the right of the government to take private property for public use, usually accompanied by the payment of just compensation to the property owner. See "expropriation".

សិទ្ធិពិសេស ៖ នៅសហរដ្ឋអាមេរិក និងបណ្តាប្រទេសផ្សេងទៀត សំដៅលើសិទ្ធិរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនសម្រាប់ប្រយោជន៍សាធារណៈ ដែលជាទូទៅមានការផ្តល់សំណងដោយយុត្តិធម៌ដល់ម្ចាស់ទ្រព្យ។ សូមមើល "អស្សាមិករណ៍"។

Encroachment: unauthorized intrusion onto the land of another person, often of a permanent or semi-permanent nature, such as erecting a fence or building on a neighbour's land or planting crops on that land. See also "squatting".

ការចូលទន្ទ្រានកាន់កាប់ ៖ ការឈ្លានពានដោយគ្មានការអនុញ្ញាតលើដីរបស់នរណាម្នាក់ ដែលជាញឹកញាប់មានលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍ ឬពាក់កណ្តាលអចិន្ត្រៃយ៍ ដូចជា ការធ្វើរបង ឬការសង់អគារលើដីអ្នកជិតខាង ឬការដាំដំណាំលើដីនោះ។ សូមមើលផងដែរ "ការកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់"។

Enforcement (of decisions or orders): a process by which the decision or order made by an authority is implemented. Often, enforcement refers to implementation of court orders, which generally involves a court appointed official taking physical action to ensure that the parties follow the order and if they do not, then the official carries out the action. Removal of a person or group from a specific place or property is one form of enforcement and it sometimes involves the police in assisting the court official.

ការពង្រឹងការអនុវត្ត (សេចក្តីសម្រេច ឬបទបញ្ជា) ៖ ដំណើរការនៃការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេច ឬបទបញ្ជាដោយអាជ្ញាធរមួយ។ ជាញឹកញាប់ ការពង្រឹងការអនុវត្តសំដៅលើការអនុវត្តដីកាតុលាការដែលជាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ត្រីដែលតុលាការបានចាត់តាំងឱ្យចាត់វិធានការដាក់ស្តែងដើម្បីធានាថា ភាគីពាក់ព័ន្ធអនុវត្តតាមដីកាតុលាការ។ ពុំដូច្នោះទេ មន្ត្រីនោះនឹងចាត់វិធានការ។ ការបណ្តេញបុគ្គលម្នាក់ ឬក្រុមមួយចេញពីទីកន្លែង ឬទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយ ជាទម្រង់មួយនៃការពង្រឹងការអនុវត្ត។ ពេលខ្លះគន្ថបាលជួយដល់មន្ត្រីតុលាការ។

Equivalence: something with the same or similar characteristics (or value) as something else, such as money or a property that is provided as compensation for a property that is taken away (such as by expropriation). It is the right to be, so far as money or another property can do it, in the same position as if the land had not been taken.

សមមូល ៖ អ្វីដែលមានលក្ខណៈ (ឬតម្លៃ) ដូច ឬស្រដៀងគ្នានឹងអ្វីផ្សេងទៀត ដូចជា ប្រាក់ ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលផ្តល់ជូនជាសំណងសម្រាប់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានរឹបអូស (ឧ. តាមរយៈអស្សាមិករណ៍)។ វាជាសិទ្ធិទទួលបានស្ថានភាព (ឬប្រាក់ ឬទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត) ដូចស្ថានភាពមុនពេលដែលដីត្រូវបានរឹបអូស។

Evaluate: to assess a result or information against a standard, and to determine if it falls below, meets or exceeds the standard. Evaluation sometimes includes an explanation as to why the result fell below, met or exceeded the standard. See “monitor”.

Eviction: the removal, often by force, of someone from their occupation of land or home.

Expropriation: the compulsory deprivation or taking away of an owner’s rights to land by the State. Common justifications for the expropriation of land include the need for public infrastructure, such as roads and railways, for easements for power cables and pipelines, and for hospitals, schools and public housing. Expropriation may also form a part of land reallocation programme. The processes of expropriation, which is also known as compulsory acquisition, vary from country to country, but they usually include obligations and timetables for the procedures, such as giving notices.

In most countries, there is a constitutional guarantee that where property is expropriated, then the deprived owner will receive compensation. Other people with interests in the property, such as tenants, can also be compensated. The legislation will often include rules on the basis for setting compensation for the loss of the owner expropriated. Expropriation differs from nationalization because it is usually specific to a land parcel in a particular location, rather than all the land parcels owned by a person anywhere in the country. See “equivalence”, “just compensation”, “land reallocation” and also “nationalization”.

វាយតម្លៃ ៖ ប៉ាន់ប្រមាណលទ្ធផល ឬព័ត៌មានធៀបនឹងស្តង់ដារមួយ និងកំណត់ថា តើលទ្ធផល ឬព័ត៌មានទាំងនោះ ក្រោមស្តង់ដារបំពេញស្តង់ដារ ឬលើសស្តង់ដារនោះ។ ពេលខ្លះ ការវាយតម្លៃរួមបញ្ចូលការពន្យល់ពីមូលហេតុដែលលទ្ធផលនោះ ក្រោមស្តង់ដារបំពេញស្តង់ដារ ឬលើសស្តង់ដារ។ សូមមើល “ពិនិត្យតាមដាន”។

ការជម្លៀសចេញ ៖ ការបណ្តេញនរណាម្នាក់ (ដែលជាញឹកញាប់ធ្វើឡើងដោយបង្ខំ) ចេញពីដីធ្លី ឬផ្ទះសម្បែងរបស់ខ្លួន។

អស្សាមិករណ៍ ៖ ការដកហូត ឬការរឹបអូសជាកាតព្វកិច្ចនូវសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ដី ដោយរដ្ឋ។ យុត្តិកម្មទូទៅលើអស្សាមិករណ៍ដីធ្លីមាន ភាពចាំបាច់ក្នុងការសាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ដូចជា ផ្លូវថ្នល់ និងផ្លូវដែក ភាពចាំបាច់នៃសេវាសម្រាប់បង្គប់ខ្សែភ្លើង និងប្រព័ន្ធទឹក និងការសាងសង់មន្ទីរពេទ្យ សាលារៀន និងលំនៅដ្ឋានសាធារណៈ។ អស្សាមិករណ៍អាចជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីបែងចែកដីឡើងវិញ។ ដំណើរការអស្សាមិករណ៍ ឬលទ្ធកម្មជាកាតព្វកិច្ច ប្រែប្រួលតាមប្រទេស ប៉ុន្តែជាទូទៅរួមបញ្ចូលកាតព្វកិច្ច និងកាលកំណត់សម្រាប់ការអនុវត្តនីតិវិធីនានា ដូចជា ការជូនដំណឹង។

ក្នុងប្រទេសភាគច្រើន មានការធានាដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញថា ក្នុងករណីដែលទ្រព្យសម្បត្តិត្រូវបានដកហូត ម្ចាស់ទ្រព្យសម្បត្តិនោះនឹងទទួលបានសំណង។ អ្នកផ្សេងទៀតដែលមានផលប្រយោជន៍លើទ្រព្យសម្បត្តិនេះ ដូចជា អ្នកជួល ក៏អាចទទួលបានសំណងផងដែរ។ ជាញឹកញាប់ បទប្បញ្ញត្តិច្បាប់នឹងរួមបញ្ចូលវិធានស្តីពីមូលដ្ឋាននៃការផ្តល់សំណងលើការខាតបង់របស់ម្ចាស់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានដកហូត។ អស្សាមិករណ៍ខុសពីជាតុបនីយកម្ម ព្រោះជាទូទៅ អស្សាមិករណ៍មានលក្ខណៈជាក់លាក់ទៅតាមក្បាលដីណាមួយក្នុងទីតាំងមួយ មិនមែនក្បាលដីទាំងអស់ដែលកាន់កាប់ដោយបុគ្គលម្នាក់ នៅគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងប្រទេសនោះទេ។ សូមមើល “សមមូល” “ការផ្តល់សំណងដោយយុត្តិធម៌” “ការបែងចែកដីឡើងវិញ” និង “ជា-តុបនីយកម្ម”។

First registration: the process of investigating ownership and other rights, and locating the boundaries of land, which leads to the creation of a written (or digital) record in a government run record keeping system. First registration can be conducted by means of “sporadic registration” or “systematic registration”. See also “adjudication of title”.

Fixed boundary: the legal boundary of a property where the precise position or location has been agreed and recorded in accordance with the rules and standards defined in law (and/or regulations). A fixed boundary is usually defined by special marks or markers placed by a surveyor when the surveyor establishes the boundary, except where natural or artificial features are adopted. Natural or artificial features can include corners of buildings, fence posts, banks of rivers, etc. See also “general boundary”.

Forced eviction: see “eviction”.

Foreclosure: where an owner fails to pay back a loan, the mortgagee (or “lender”) can commence court proceedings to gain control of the land. The foreclosure order allows the mortgagee to sell the property. The money received from the sale is used to pay back the amount of the loan and the costs of the court proceedings and sale. Any money left over goes to the owner who has lost the rights to the land.

ការចុះបញ្ជីដំបូង ៖ ដំណើរការនៃការស៊ើបអង្កេតពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិផ្សេងទៀត និងការកំណត់ទីតាំងព្រំប្រទល់ដី ដែលឈានទៅរកការធ្វើកំណត់ត្រាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ (ឬឌីជីថល) ក្នុងប្រព័ន្ធកំណត់ត្រារបស់រដ្ឋាភិបាល។ ការចុះបញ្ជីដំបូង អាចធ្វើឡើងតាមរយៈ “ការចុះបញ្ជីដ៏មានលក្ខណៈដាច់ដោយជុំ” ឬ “ការចុះបញ្ជីជាប្រព័ន្ធ”។ សូមមើលផងដែរ “ការវិនិច្ឆ័យប័ណ្ណ”។

ព្រំប្រទល់អចិន្ត្រៃយ៍ ៖ ព្រំប្រទល់ស្របច្បាប់នៃ ទ្រព្យសម្បត្តិមួយដែលមានការឯកភាព និងកត់ត្រាទីតាំងជាក់លាក់ដោយអនុលោមទៅតាមវិធាន និងស្តង់ដារដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ (និង/ឬបទប្បញ្ញត្តិ) ។ ជាទូទៅ ព្រំប្រទល់អចិន្ត្រៃយ៍ត្រូវបានកំណត់ដោយសញ្ញាសម្គាល់ ឬឧបករណ៍សម្គាល់ពិសេសមួយរបស់អ្នកវាស់វែង នៅពេលដែលអ្នកវាស់វែងកំណត់ព្រំប្រទល់លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមានការប្រើប្រាស់លក្ខណៈសម្គាល់ធម្មជាតិ ឬសិប្បនិម្មិត។ លក្ខណៈសម្គាល់ធម្មជាតិ ឬសិប្បនិម្មិតអាចរួមមានជ្រុងអគារ បង្គោលរបង ប្រាំងទន្លេ។ល។ សូមមើលផងដែរ “ព្រំប្រទល់ទូទៅ”។

ការជម្លៀសចេញដោយបង្ខំ ៖ សូមមើល “ការជម្លៀសចេញ”។

ការរឹបអូស ៖ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់ឧកខានមិនបានសងប្រាក់អ្នកទទួលបញ្ចាំ (ឬអ្នកផ្តល់កម្ចី) អាចចាប់ផ្តើមកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតុលាការដើម្បីគ្រប់គ្រងដីធ្លីពាក់ព័ន្ធ។ ដីការីប-អូស អាចឱ្យអ្នកទទួលបញ្ចាំរងនូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ម្ចាស់។ ប្រាក់ដែលទទួលបានពីការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិគឺសម្រាប់សងប្រាក់ដែលជំពាក់ ទូទាត់ចំណាយលើកិច្ចការដំណើរការតុលាការ និងថ្លៃរត់ឯកសារលក់។ ប្រាក់ដែលនៅសល់ត្រូវប្រគល់ជូនម្ចាស់ដីដែលបាត់បង់សិទ្ធិលើដីនោះ។

Fragmentation: the splitting or division of land parcels into smaller and smaller areas, often due to inheritance in which each child receives a share, but also due to increased population densities, particularly in urban areas, where more and more houses are built on one piece of land. As parcels become smaller and smaller, they ultimately cannot be used effectively and some form of consolidation is required. Another form of fragmentation involves no change to the parcel boundary (no division of the parcel), but rather an increase in the number of owners, usually due to inheritance, with each owner having a tiny share, such as 1/256th or 1/512th. This makes it practically impossible to manage the use of the parcel. See “land consolidation”.

ការពុះបំបែក ៖ ការបំបែក ឬបែងចែកក្បាលដីជាផ្នែកតូចៗ ដែលជាញឹកញាប់ដោយសារតែការផ្ទេរកេរមត៌ក ដែលកូនម្នាក់ៗទទួលបានចំណែកមួយ និងការកើនឡើងនៃដង់ស៊ីតេប្រជាជនជាពិសេស ក្នុងតំបន់ប្រជុំជន ដែលមានការសាងសង់លំនៅដ្ឋានកាន់តែច្រើនលើផ្ទៃដីមួយ។ នៅពេលក្បាលដីកាន់តែរួមតូច គេនឹងមិនអាចប្រើប្រាស់ក្បាលដីទាំងនោះដោយប្រសិទ្ធភាពបានទេ និងចាំបាច់ត្រូវមានការដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា។ ទម្រង់មួយទៀតនៃការពុះបំបែក មិនអស់ចំណាយលើការបែងចែកព្រំប្រទល់ក្បាលដីឡើយ (គ្មានការបំបែកក្បាលដី) ប៉ុន្តែមានចំនួនម្ចាស់ដីកើនឡើងដែលជាទូទៅ ដោយសារតែការផ្ទេរកេរមត៌ក ដែលម្ចាស់ដី ម្នាក់ៗមានចំណែកដីយ៉ាងតូច ដូចជា ១/២៥៦ ឬ ១/៥១២។ ចំណុចនេះ ធ្វើឱ្យគេមិនអាចគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ក្បាលដីបាន។ សូមមើល “ការដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា”។

Gender: Gender refers to the roles, behaviors, activities, and attributes that a given society at a given time considers appropriate for men and women. In addition to the social attributes and opportunities associated with being male and female and the relationships between women and men and girls and boys, gender also refers to the relations between women and those between men. These attributes, opportunities and relationships are socially constructed and are learned through socialization processes. They are context/ time-specific and changeable. Gender determines what is expected, allowed and valued in a woman or a man in a given context. In most societies there are differences and inequalities between women and men in responsibilities assigned, activities undertaken, access to and control over resources, as well as decision-making opportunities. Gender is part of the broader socio-cultural context, as are other important criteria for socio-cultural analysis including class, race, poverty level, ethnic group, sexual orientation, age, etc.

Gender equality: the equal right of women and men to enjoy all human rights. It requires acknowledging differences in rights between women and men (both in the law and in practice) and taking specific, positive measures (when necessary) to achieve equality in practice. Women and girls should have equal tenure rights and access to land, fisheries and forests regardless of their civil and marital status.

Gender sensitive approach: an approach and attitude that requires all policy, legal and institutional processes to take into account the differences in rights, needs and opportunities that exist between women and men, and to seek to address them. It strives to provide equal participation of women and men from the outset.

យេនឌ័រ ៖ សំដៅលើតួនាទី អាកប្បកិរិយា សកម្មភាព និង គុណលក្ខណៈដែលសង្គមមួយនៅអំឡុងពេលណាមួយ យល់ថា សមស្របសម្រាប់បុរស និងស្ត្រី។ ក្រៅពីគុណលក្ខណៈ និង ឱកាសក្នុងសង្គមដែលពាក់ព័ន្ធនឹងភាពជាបុរស និងភាពជាស្ត្រី និងទំនាក់ទំនងរវាងស្ត្រី និងបុរស និងក្មេងស្រី និងក្មេងប្រុស យេនឌ័រសំដៅលើទំនាក់ទំនងរវាងស្ត្រី និងទំនាក់ទំនងរវាងបុរស។ គុណលក្ខណៈ ឱកាស និងទំនាក់ទំនងទាំងនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងសង្គម និងត្រូវបានរៀនសូត្រតាមរយៈដំណើរការសង្គមនីយកម្ម។ គុណលក្ខណៈ ឱកាស និងទំនាក់ទំនងទាំងនេះផ្អែកតាមបរិបទ/ពេលវេលា និងប្រែប្រួល។ យេនឌ័រកំណត់ពីអ្វីដែលគេរំពឹងទុក អនុញ្ញាត និងឱ្យតម្លៃលើស្ត្រី ឬបុរសម្នាក់ក្នុងបរិបទមួយ។ ក្នុងសង្គមភាគច្រើន មានភាពខុសគ្នា និងវិសមភាពរវាងស្ត្រី និងបុរស លើការទទួលខុសត្រូវដែលបានកំណត់ សកម្មភាពដែលធ្វើឡើង លទ្ធភាពទទួលបាន និងការគ្រប់គ្រងធនធាន និងឱកាសធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត។ យេនឌ័រ ជាផ្នែកមួយនៃបរិបទសង្គម-វប្បធម៌ទូទៅ ដូចគ្នានឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសំខាន់ៗផ្សេងទៀតសម្រាប់ការវិភាគសង្គម-វប្បធម៌ ដូចជា វណ្ណៈ ជាតិសាសន៍ កម្រិតភាពក្រីក្រ ក្រុមជាតិពន្ធុរ/ជនជាតិភាគតិច និន្នាការផ្លូវភេទ អាយុ។ល។

សមភាពយេនឌ័រ ៖ សិទ្ធិស្មើគ្នារបស់ស្ត្រី និងបុរសក្នុងការទទួលបានសិទ្ធិមនុស្សទាំងអស់។ សមភាពយេនឌ័រទាមទារការទទួលស្គាល់ភាពខុសគ្នានៃសិទ្ធិរវាងស្ត្រី និងបុរស (ទាំងក្នុងច្បាប់ និងក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង) និងការចាត់វិធានការវិជ្ជមានជាក់លាក់ (ទៅតាមភាពចាំបាច់) ដើម្បីសម្រេចបានសមភាពក្នុងការអនុវត្ត។ ស្ត្រី និងក្មេងស្រីគួរមានសិទ្ធិកាន់កាប់ និងលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ដីធ្លី ផលជល និងព្រៃឈើស្មើគ្នា ដោយមិនគិតពីស្ថានភាពពលរដ្ឋ និងស្ថានភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ខ្លួន។

អភិក្រម ដែលគិតគូរពីយេនឌ័រ ៖ អភិក្រម និងឥរិយាបថដែលតម្រូវឱ្យគោលនយោបាយ ដំណើរការច្បាប់ និងស្ថាប័ន ពិចារណាពីភាពខុសគ្នានៃសិទ្ធិ តម្រូវការ និងឱកាស រវាងស្ត្រី និងប្រុស និងខិតខំដោះស្រាយភាពខុសគ្នាទាំងនេះ។ វិធីសាស្ត្រនេះខិតខំផ្តល់ការចូលរួមដោយស្មើភាពរបស់ស្ត្រី និងបុរសតាំងពីដំបូង។

General boundary: a boundary that is defined by a physical feature on the ground, such as a wall, fence, hedge, tree line or water course, but for which the precise location of the boundary line on the feature has not been determined. See also “fixed boundary”.

ព្រំប្រទល់ទូទៅ ៖ ព្រំប្រទល់ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយលក្ខណៈសម្គាល់រូបវន្តនៅលើផ្ទៃដី ដូចជា ជញ្ជាំង របង រុក្ខជាតិដែលដាំជាប់ ឬជួរដើមឈើ ឬផ្លូវទឹក ប៉ុន្តែគ្មានការកំណត់ ទីតាំងជាក់លាក់នៃខ្សែបន្ទាត់ព្រំប្រទល់នៅលើលក្ខណៈសម្គាល់នោះទេ។ សូមមើលផងដែរ “ព្រំប្រទល់អចិន្ត្រៃយ៍”។

Geodetic framework or network: a spatial framework of points whose position has been precisely determined on the surface of the earth.

បណ្តាញ ឬប្លង់ធរណី ៖ ប្លង់លំហនៃចំណុចនានាដែលត្រូវបានកំណត់ទីតាំងជាក់លាក់នៅលើផ្ទៃផែនដី។

Geographic information system (GIS): a system for capturing, storing, checking, integrating, analysing and displaying data about the earth that are spatially referenced. It is normally taken to include a spatially referenced database and appropriate applications software.

ប្រព័ន្ធព័ត៌មានភូមិសាស្ត្រ (GIS) ៖ ប្រព័ន្ធសម្រាប់ច្បាប់យក រក្សាទុក ពិនិត្យ ដាក់-បញ្ចូល វិភាគ និងបង្ហាញទិន្នន័យស្តីពីផែនដីដែលផ្អែកតាមព័ត៌មានលំហ។ ជាទូទៅ ប្រព័ន្ធនេះ រួមបញ្ចូលមូលដ្ឋានទិន្នន័យផ្អែកតាមព័ត៌មានលំហ និងការប្រើប្រាស់កម្មវិធី software សមស្រប។

Geomatics: a field of activities that uses a systematic approach to integrate all the activities to acquire and manage spatial data. The activities include cartography surveying, geodesy, hydrography, land information management, photogrammetry and remote sensing.

ធរណីមាត្រ (Geomatics) ៖ ផ្នែកមួយដែលអនុវត្តវិធីសាស្ត្រជាប្រព័ន្ធក្នុងការដាក់បញ្ចូលសកម្មភាពទាំងអស់ដើម្បីទទួលបាន និងគ្រប់គ្រងទិន្នន័យលំហ។ សកម្មភាពទាំងនោះរួមមាន ការធ្វើផែនទី ការវាស់វែង ធរណីវិភាគ ជលសាស្ត្រ ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានដីធ្លី ការគូសផែនទីតាមរូបថត (photogrammetry) និងការបញ្ជាក់ពីចម្ងាយ (remote sensing) ។

Global navigation satellite systems (GNSS): the generic term for fixing positions on the surface of the earth by measuring signals from satellites orbiting the earth. See also “GPS”.

ប្រព័ន្ធគ្នាយរណបកំណត់ទីតាំងក្នុងសកលលោក (GNSS) ៖ ពាក្យទូទៅសម្រាប់ការកំណត់ទីតាំងជាក់លាក់នៅលើផ្ទៃដី តាមរយៈវាស់វែងសញ្ញាពីផ្កាយរណបដែលហោះក្នុងគន្លងផែនដី។ សូមមើលផងដែរ “GPS” ។

Global positioning system (GPS): an American system of GNSS.

ប្រព័ន្ធកំណត់ទីតាំងក្នុងសកលលោក (GPS) ៖ ប្រព័ន្ធ GNSS របស់អាមេរិក។

Governance: the organizations and the processes and rules that form part of the political, social, economic and administrative systems. These are used to manage society and reconcile competing priorities and interests of different groups. Governance includes formal government agencies and informal arrangements; it includes the mechanisms and processes involved; and it is concerned with how citizens participate in decision-making, how government is accountable to its citizens, how society obliges its members to observe its rules and laws, and how differences are resolved.

Grievance redress: the process for addressing and resolving a dispute or conflict over something, including decisions and actions of officials. Grievance redress mechanisms can take various forms, such as administrative review, court-based decision and other types of third party determinations, such as by an ombudsman. See “dispute resolution” and “ombudsman”.

Guaranteed title: a title for which the government registration authority is responsible for paying compensation if certain losses occur in relation to the ownership, such as losses due to errors in the title and, in some countries, due to fraud.

អភិបាលកិច្ច ៖ ការរៀបចំ និងដំណើរការ និងវិធានដែលបង្កើតបានជាផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធនយោបាយ សង្គម សេដ្ឋកិច្ច និងរដ្ឋបាល។ ប្រព័ន្ធទាំងនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសង្គម និងសម្របសម្រួលអាទិភាព និងផលប្រយោជន៍ផ្សេងៗរបស់ក្រុមទាំងឡាយ។ អភិបាលកិច្ចរួមបញ្ចូលស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលផ្លូវការ និងការរៀបចំក្រៅផ្លូវការ យន្តការ និងដំណើរការពាក់ព័ន្ធ និងពាក់ព័ន្ធនឹងរបៀបដែលប្រជាពលរដ្ឋចូលរួមក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេច របៀបដែលរដ្ឋាភិបាលទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន របៀបដែលសង្គមតម្រូវឱ្យសមាជិករបស់ខ្លួនគោរពតាមវិធាន និងច្បាប់ជាធរមាន និងរបៀបដោះស្រាយភាពខុសគ្នា។

ការដោះស្រាយបណ្តឹងសាទុក្ខ ៖ ដំណើរការសម្រាប់លើកឡើង និងដោះស្រាយវិវាទ ឬទំនាស់លើអ្វីមួយ ដែលរួមបញ្ចូលសេចក្តីសម្រេច និងចំណាត់ការរបស់មន្ត្រីពាក់ព័ន្ធ។ យន្តការដោះស្រាយបណ្តឹងសាទុក្ខអាចមានទម្រង់ផ្សេងៗ ដូចជា ការពិនិត្យឡើងវិញលើផ្នែករដ្ឋបាល ដីកាសម្រេចរបស់តុលាការ និងប្រភេទផ្សេងទៀតនៃសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់ ភាគីតតិយជន ដូចជា តាមរយៈការិយាល័យប្រជាពលរដ្ឋ។ សូមមើល “ការដោះស្រាយវិវាទ” និង “ការិយាល័យប្រជាពលរដ្ឋ”។

ប័ណ្ណដែលមានការធានា ៖ ប័ណ្ណដែលអាជ្ញាធរចុះបញ្ជីរបស់រដ្ឋាភិបាលទទួលខុសត្រូវលើការទូទាត់សំណង ប្រសិនបើមានការបាត់បង់ណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិ ដូចជា ការបាត់បង់ដោយសារកំហុសឆ្គងក្នុងប័ណ្ណ និងការបោកបន្លំ (ក្នុងប្រទេសមួយចំនួន) ។

Holistic and sustainable approach: as the VGGT notes in its ten principles of implementation, a holistic and sustainable approach recognizes that natural resources and their uses are interconnected, and adopts an integrated and sustainable approach to their administration.

Hypothec: in many civil law systems, the name for a loan agreement that uses the borrower's land as security for paying back the loan money. A hypothec document is often registered. See "mortgage".

អភិក្រមពេញលេញ និងប្រកបដោយនិរន្តរភាព ៖ ផ្អែកតាមគោលការណ៍អនុវត្តទាំង ១០ ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ច ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដីធ្លី ផលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ អភិក្រមពេញលេញ និងប្រកបដោយនិរន្តរភាពទទួលស្គាល់ថា ធនធានធម្មជាតិ និងការប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនេះមានលក្ខណៈប្រទាក់ក្រឡាគ្នា និងអនុម័តអភិក្រមចម្រុះ និងប្រកបដោយនិរន្តរភាពចំពោះការគ្រប់គ្រងធនធានទាំងនេះ។

ហ៊ីប៉ូតែក ៖ ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់រដ្ឋប្បវេណីជាច្រើន សំដៅលើឈ្មោះកិច្ចព្រមព្រៀងខ្ចីប្រាក់ដែលយកដីរបស់អ្នកខ្ចីធ្វើជាវត្ថុធានា។ ឯកសារហ៊ីប៉ូតែកច្រើនតែត្រូវបានចុះបញ្ជី។ សូមមើល "ការបញ្ចាំ"។

Immovable property: land and the things that are permanently attached to the land, such as buildings, trees, stone fences. Known as “real estate” or simply “land” in English (common law) systems.

អចលនទ្រព្យ ៖ ដី និងអ្វីៗដែលតាំងនៅជាអចិន្ត្រៃយ៍លើដីនោះ ដូចជា អគារ ដើមឈើ របងថ្ម ។ អាចហៅថា “អចលនវត្ថុ” ឬ “ដីធ្លី” ក្នុងប្រព័ន្ធ (ច្បាប់ឧបម័ន់ឡ) របស់អង់គ្លេស។

Indefeasible title: a government record of title to land that cannot be challenged, even in court. Some indefeasible title systems have a small number of exceptions, and they also have a compensation system to cover losses due to errors or fraud. See “guaranteed title”.

ប័ណ្ណដែលមិនអាចប្រគល់ឱ្យ ឬយកចេញបាន (indefeasible title) ៖ កំណត់ត្រារបស់រដ្ឋាភិបាលស្តីពីប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ដែលមិនអាច ដេញដោលបានសូម្បីតែតាមប្រព័ន្ធ តុលាការ។ ប្រព័ន្ធប័ណ្ណដែល មិនអាចប្រគល់ឱ្យ ឬយកចេញបានមួយចំនួនមានករណីលើក លែងខ្លះៗ និងមានប្រព័ន្ធផ្តល់សំណងលើការខាតបង់ដោយសារ កំហុសឆ្គង ឬការបោកបន្លំ។ សូមមើល “ប័ណ្ណដែលមានការធានា”។

Indemnity: an obligation to provide monetary (or other) compensation to the owner of land or other tenure rights in case it is taken, destroyed or damaged. See also “reparation”.

សំណង ៖ កាតព្វកិច្ចផ្តល់សំណងជាប្រាក់ (ឬអ្វីផ្សេងទៀត) ដល់ ម្ចាស់ដី ឬសិទ្ធិកាន់កាប់ផ្សេងទៀតក្នុងករណីដែលមានការដកហូត បំផ្លិចបំផ្លាញ ឬធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ដីធ្លី។ សូមមើលផងដែរ “ការ ប៉ះប៉ូវ”។

Index map: see “cadastral index map”.

ផែនទីសន្ទស្សន៍ ៖ សូមមើល “ផែនទីសន្ទស្សន៍សុរិយាដី”។

Indigenous tenure system: tenure system of local origin and belonging to the local area. See “customary tenure” and “tenure system”.

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ក្នុងមូលដ្ឋាន ៖ ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ក្នុងមូលដ្ឋាន និងជាកម្មសិទ្ធិ នៃតំបន់មូលដ្ឋាន។ សូមមើល “សិទ្ធិកាន់កាប់បែប ទំនៀមទម្លាប់” និង “ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់”។

Indigenous: belonging to the local area, including the people who belong to an area.

ក្នុងមូលដ្ឋាន ៖ ពាក់ព័ន្ធនឹងតំបន់មូលដ្ឋាន រួមទាំងប្រជាជនដែល រស់នៅក្នុងតំបន់មួយ។

Informal tenure: ownership and other rights and duties relating to land or other natural resource based on custom, tradition or some other form of non-official tenure rules. Informal tenure can be just as legitimate as formal tenure, but its source or basis lies not in the country’s laws, but in custom, tradition, etc.

សិទ្ធិកាន់កាប់ក្រៅច្បាប់ ៖ កម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិផ្សេងទៀត និងការកិច្ច ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី ឬធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀតដោយផ្អែក តាមទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី ឬទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃវិធានស្តីពី សិទ្ធិកាន់កាប់មិនផ្លូវការ។ សិទ្ធិកាន់កាប់ក្រៅផ្លូវការអាចមានភាព ស្របច្បាប់ដូចសិទ្ធិកាន់កាប់ផ្លូវការដែរ។ ប្រភព ឬមូលដ្ឋាននៃសិទ្ធិ កាន់កាប់ក្រៅផ្លូវការមិនផ្អែកលើច្បាប់របស់ប្រទេសនោះទេ ប៉ុន្តែ ផ្អែកលើទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី។ល។

Infringement: interference, damage, loss or other negative impact on land or other natural resource and associated tenure rights. Where land or other natural resources are physically damaged, then the rights are also diminished in terms of usefulness and value. If land is polluted, or if someone is blocked from gaining access to it, then that person's rights are infringed. Or someone might be illegally occupying and using the land or forest, or taking the produce from the land or forest without the permission of the tenure right holder. There can also be infringements to the rights themselves without any impact on the natural resource itself, such as when someone is defrauded of their rights.

Institutional framework: see "organizational framework".

ការរំលោភបំពាន ៖ ការជ្រៀតជ្រែក ការបំផ្លាញ ការបាត់បង់ ឬផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានផ្សេងទៀតលើដីធ្លី ឬធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត និងសិទ្ធិកាន់កាប់ពាក់ព័ន្ធ។ ក្នុងករណីដែលដីធ្លី ឬធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀតត្រូវបានបំផ្លាញ សិទ្ធិកាន់កាប់ក៏បាត់បង់ទៅតាមនោះផងដែរ (សារៈប្រយោជន៍ និងគុណតម្លៃ)។ ប្រសិនបើមានការបំពុលដីជាតិដី ឬប្រសិនបើនរណាម្នាក់ត្រូវបានរារាំងមិនឱ្យប្រើប្រាស់ដីនោះ បានន័យថា មានការរំលោភសិទ្ធិរបស់បុគ្គលនោះហើយ។ ឬក៏នរណាម្នាក់កំពុងកាន់កាប់ និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី ឬព្រៃនោះដោយខុសច្បាប់ ឬកំពុងលួចយកផលពីដី ឬព្រៃនោះដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់សិទ្ធិកាន់កាប់។ អាចមានការរំលោភបំពានលើសិទ្ធិកាន់កាប់ផ្ទាល់ ដោយមិនបង្កផលប៉ះពាល់លើធនធានធម្មជាតិ ដូចជា នៅពេលដែលនរណាម្នាក់ត្រូវបានគេបោកបន្លំយកសិទ្ធិរបស់ខ្លួន។

ក្របខណ្ឌស្ថាប័ន ៖ សូមមើល "ក្របខណ្ឌអង្គការ"។

Joint ownership: in English law, joint ownership is a sub-category of co-ownership with specific rules. Under joint ownership, when one owner dies, then the other owner(s) gets the land automatically, without the need for inheritance. Often, people use co-ownership and joint ownership interchangeably, particularly in countries with non-English legal (or common law) systems. See “co-ownership”.

Just compensation: an amount of compensation that reflects the value of the asset taken away or damaged, and that places the former owner in a similar position (as far as possible). See “equivalence” and “indemnity”.

កម្មសិទ្ធិរួម ៖ ក្នុងច្បាប់អង់គ្លេស កម្មសិទ្ធិរួមជាប្រភេទនៃសហកម្មសិទ្ធិដែលមានវិធានជាក់លាក់។ ក្រោមកម្មសិទ្ធិរួម នៅពេលដែលម្ចាស់ម្នាក់ស្លាប់ ម្ចាស់ផ្សេងទៀតនឹងទទួលបានដីនោះដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយមិនចាំបាច់ផ្ទេរកេរមតិ។ ជាញឹកញាប់ គេប្រើប្រាស់ពាក្យសហកម្មសិទ្ធិ និងកម្មសិទ្ធិរួមជំនួសឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមក ជាពិសេសក្នុងបណ្តាប្រទេសដែលគ្មានប្រព័ន្ធច្បាប់អង់គ្លេស (ឬច្បាប់ឧបម័ន៍ឡ)។ សូមមើល “សហកម្មសិទ្ធិ”។

ការផ្តល់សំណងដោយយុត្តិធម៌ ៖ ការផ្តល់សំណងទៅតាមតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានរឹបអូស ឬបំផ្លិចបំផ្លាញ និងផ្តល់ស្ថានភាពដល់ម្ចាស់ប្រហាក់ប្រហែលនឹងស្ថានភាពពីមុន (តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន)។ សូមមើល “សមមូល” និង “សំណង”។

Land administration: the processes of determining, recording and disseminating information about land and the ownership, value and use of land. Land administration includes the set of systems and processes for making land tenure rules operational. It includes the administration of land rights, land use regulations, and land valuation and taxation. Land administration can be carried out by government agencies, or through customary leaders. Land administration, whether formal or informal, comprises an extensive range of systems and processes to administer:

- **Land rights:** the allocation of rights in land; the delimitation of boundaries of parcels for which the rights are allocated; the transfer from one party to another through sale, lease, loan, gift or inheritance; provision of land related information to the public; and the adjudication of doubts and disputes regarding rights and parcel boundaries.
- **Land-use regulation:** land-use planning and enforcement and the adjudication of land use conflicts.
- **Land valuation and taxation:** the valuing of land rights, collection of revenues through based on land values and rates of taxation, and the adjudication of land valuation and taxation disputes.
- Land administration information is important when developing land management policies, and making decisions about land management. According to the United Nations Economic Commission for Europe, land administration systems should ideally:
 1. Guarantee ownership and secure tenure
 2. Support the land and property tax system
 3. Constitute security for credit systems
 4. Develop and monitor land markets
 5. Protect State lands
 6. Reduce land disputes
 7. Facilitate land reform
 8. Improve urban planning and infrastructure development
 9. Support land management based on consideration for the environment.

See “land management”, which is a broader concept.

រដ្ឋបាលដីធ្លី ៖ ដំណើរការកំណត់ កត់ត្រា និងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានស្តីពីដីធ្លី និងកម្មសិទ្ធិ តម្លៃ និងការប្រើប្រាស់ដីនោះ។ រដ្ឋបាលដីធ្លីរួមបញ្ចូលកម្រងប្រព័ន្ធ និងដំណើរការសម្រាប់ការអនុវត្តវិធានស្តីពីសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ការគ្រប់គ្រងសិទ្ធិលើដីធ្លី និងឥតកម្មលើការប្រើប្រាស់ដី និងការវាយតម្លៃដី និងការយកពន្ធ។ រដ្ឋបាលដីធ្លីអាចត្រូវបានអនុវត្តដោយស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល ឬតាមរយៈអ្នកដឹកនាំបែបទំនៀមទម្លាប់។ រដ្ឋបាលដីធ្លី (ទាំងផ្លូវការ និងក្រៅផ្លូវការ) មានប្រព័ន្ធ និងដំណើរការជាច្រើនសម្រាប់គ្រប់គ្រង ៖

- **សិទ្ធិដីធ្លី** ៖ ការបែងចែកសិទ្ធិលើដីធ្លី ការកំណត់ព្រំប្រទល់ក្បាលដីសម្រាប់ការបែងចែកសិទ្ធិ ការផ្ទេរពីភាគីមួយទៅភាគីមួយទៀតតាមរយៈការលក់ ការជួល កម្ចី អំណោយ ឬកេរមតិក ការផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងដីដល់មហាជន និងការវិនិច្ឆ័យមន្ទិលសង្ស័យ និងវិវាទដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិ និងព្រំក្បាលដី។
- **និយ័តកម្មលើការប្រើប្រាស់ដី** ៖ ការរៀបចំផែនការប្រើប្រាស់ដី និងការពង្រឹងការអនុវត្ត និងការវិនិច្ឆ័យទំនាស់ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ដី។
- **ការវាយតម្លៃដី និងការយកពន្ធ** ៖ ការវាយតម្លៃសិទ្ធិដីធ្លី ការប្រមូលប្រាក់ចំណូលដោយផ្អែកតាមតម្លៃដី និងអត្រាពន្ធ និងការវិនិច្ឆ័យវិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយតម្លៃដី និងការយកពន្ធ។

ព័ត៌មានរដ្ឋបាលដីធ្លី មានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការតាក់តែងគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងដីធ្លី និងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីធ្លី។ យោងតាមគណៈកម្មការ សេដ្ឋកិច្ចសហប្រជាជាតិប្រចាំនៅអឺរ៉ុប ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលដីធ្លីគួរ ៖

១. ធានាសន្តិសុខកម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិកាន់កាប់
២. គាំទ្រប្រព័ន្ធដីធ្លី និងពន្ធទ្រព្យសម្បត្តិ
៣. ផ្តល់សន្តិសុខសម្រាប់ប្រព័ន្ធតំណទាន
៤. បង្កើត និងត្រួតពិនិត្យទីផ្សារដីធ្លី
៥. ការពារដីរដ្ឋ
៦. កាត់បន្ថយវិវាទដីធ្លី
៧. សម្រួលដល់កំណែទម្រង់ដីធ្លី
៨. ធ្វើឱ្យការរៀបចំផែនការទីក្រុង និងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមានភាពប្រសើរឡើង
៩. គាំទ្រការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ដោយផ្អែកលើការយកចិត្តទុកដាក់លើបរិស្ថាន។

សូមមើល “ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី” ដែលជាទស្សនាទានទូលំទូលាយ។

Land bank: land that is kept for use in the future, such as due to increased population, reform programmes, compensation for land that has been expropriated, etc.

ធនាគារដី ៖ ដីដែលត្រូវបានរក្សាទុកសម្រាប់ការប្រើប្រាស់នាពេលអនាគត ដូចជា ដោយសារតែកំណើនប្រជាជន កម្មវិធីកំណែទម្រង់ការផ្តល់សំណងសម្រាប់ដីដែលត្រូវបានដកហូត។ល។

Land ceiling: an upper limit on the area of land or number of parcels that a person can have.

ពិការដី ៖ កម្រិតអតិបរមានៃទំហំដី ឬចំនួនក្បាលដីដែលមនុស្សម្នាក់អាចកាន់កាប់។

Land certificate: a document issued by the government to the owner, containing details of the land (such as its location and unique number), the owner's name and rights, and any obligations relating to the property. It is a copy of the record for the land that is kept in the recording system. The land certificate provides strong evidence of the owner's rights to the land. See also "land title".

វិញ្ញាបនបត្រដី ៖ ឯកសារដែលចេញដោយរដ្ឋាភិបាលជូនម្ចាស់ដី។ ឯកសារនេះមានព័ត៌មានលម្អិតស្តីពីដីធ្លី (ដូចជា ទីតាំង និងលេខសម្គាល់) ឈ្មោះ និងសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ និង កាតព្វកិច្ចដែលពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ។ វិញ្ញាបនបត្រដីជាសំណៅចម្លងកំណត់ត្រាដីធ្លី ដែលត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងប្រព័ន្ធកំណត់ត្រា។ វិញ្ញាបនបត្រនេះផ្តល់ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ដី។ សូមមើលផងដែរ "ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី"។

Land consolidation: the process through which small land parcels or shares in land are exchanged for one or more larger parcels that are approximately equivalent in value to the original holding. It creates parcels of more economic and rational size, shape and location. See also "land consolidation programme".

ការដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា ៖ ដំណើរការដែលក្បាលដី ឬចំណែកដីតូចៗនៅលើដីណាមួយ ត្រូវបានដោះដូរជាមួយក្បាលដីធំជាង មួយ ឬច្រើន ដែលមានតម្លៃសមមូលនឹងតម្លៃរបស់ក្បាលដី ឬចំណែកដីនោះ។ ដំណើរការនេះផ្តល់ក្បាលដីដែលមានទំហំ ទ្រង់ទ្រាយ និងទីតាំងដែលផ្តល់ផលចំណេញ និងសមាមាត្រ។ សូមមើលផងដែរ "កម្មវិធីដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា"។

Land consolidation programme: a set of activities, usually implemented by government, to consolidate land. A programme will often require a law authorizing the activities (particularly if participation by land owners is mandatory); a budget that includes additional funds to introduce benefits such as improved road access, irrigation or other forms of infrastructure; and a recording system to record the new boundaries and ownership.

កម្មវិធីដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា ៖ កម្រងសកម្មភាពដែលជាទូទៅ ត្រូវបានអនុវត្តដោយ រដ្ឋាភិបាលដើម្បីដាក់ដីធ្លីបញ្ចូលគ្នា។ ជាញឹកញាប់ កម្មវិធីមួយទាមទារនូវច្បាប់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើសកម្មភាពទាំងនោះ (ជាពិសេសប្រសិនបើមានច្បាប់តម្រូវឱ្យម្ចាស់ដីចូលរួម) ថវិកា (ឧ. មូលនិធិបន្ថែមសម្រាប់ការផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ ដូចជា ការកែលម្អផ្លូវចេញចូល ធារាសាស្ត្រ ឬទម្រង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្សេងទៀត និងប្រព័ន្ធកំណត់ត្រាសម្រាប់កត់ត្រាពីព្រំប្រទល់ និងកម្មសិទ្ធិថ្មី)។

Land development: the application of resources to improve land so that it can be used more efficiently. These resources can include capital (constructing buildings), labour (clearing or draining land) or enterprise (obtaining planning permission). Land development is part of land management, it applies to both rural and urban land, and it should result in an increased value of the land.

Land dispute: a disagreement over ownership, rights (particularly access rights), obligations, boundaries or uses of land. See “conflicts”, “dispute resolution” and “grievance redress”.

Land governance: the rules, processes and structures through which decisions are made about access to land and its use; the manner in which the decisions are implemented and enforced; and the way that competing interests in land are managed and reconciled. It includes government bodies such as land agencies, courts and ministries responsible for land, as well as non-government actors, such as traditional bodies and informal agents. It covers both the legal and policy frameworks for land as well as traditional and informal practices that enjoy social legitimacy. See “governance” and “legitimate tenure rights”.

Land grab: the taking of land without authority, which can involve displacing others from the land. See also “arbitrary loss” and “eviction”.

ការអភិវឌ្ឍន៍ដីធ្លី ៖ ការប្រើប្រាស់ធនធានដើម្បីកែលម្អដីសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព។ ធនធានទាំងនេះអាចរួមមាន មូលធន (ការសង់អគារ) កម្លាំងពលកម្ម (ការកាប់ឆ្ការ ឬបង្កើនទឹកចេញពីដី) ឬសហគ្រាស (ការទទួលបានការអនុញ្ញាតលើការរៀបចំផែនការ) ។ ការអភិវឌ្ឍន៍ដីធ្លីជាផ្នែកមួយនៃការគ្រប់គ្រងដីធ្លី អនុវត្តទាំងលើដីនៅជនបទ និងដីនៅទីប្រជុំជន ហើយដំណើរការនេះនឹងបង្កើនតម្លៃដី។

វិវាទដីធ្លី ៖ ការខ្វែងគំនិតគ្នាលើកម្មសិទ្ធិ សិទ្ធិ (ជាពិសេសសិទ្ធិប្រើប្រាស់) កាតព្វកិច្ច ព្រំប្រទល់ ឬការប្រើប្រាស់ដី។ សូមមើល “ទំនាស់” “ការដោះស្រាយទំនាស់” និង “ការដោះស្រាយបណ្តឹងសាទុក្ខ” ។

អភិបាលកិច្ចដីធ្លី ៖ វិធាន ដំណើរការ និងរចនាសម្ព័ន្ធនៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចស្តីពី លទ្ធភាពចេញចូល និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីរបៀបអនុវត្ត និងពង្រឹងការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចទាំងនោះ និងរបៀបគ្រប់គ្រង និងផ្សះផ្សារការដោះស្រាយប្រយោជន៍លើដី។ អភិបាលកិច្ចដីធ្លីរួមបញ្ចូលស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល ដូចជា ស្ថាប័នដីធ្លី តុលាការ និងក្រសួងទទួលបន្ទុកដីធ្លី ព្រមទាំង តួអង្គមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដូចជា ស្ថាប័នបែបប្រពៃណី និងភ្នាក់ងារក្រៅរដ្ឋាភិបាល។ អភិបាលកិច្ចដីធ្លីគ្របដណ្តប់ទាំងលើក្របខណ្ឌច្បាប់ និងក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសម្រាប់ដីធ្លី និងការអនុវត្តជាប្រពៃណី និងក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដែលមានធម្មនុបសង្គម។ សូមមើល “អភិបាលកិច្ច” និង “សិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់” ។

ការទន្ទ្រានយកដី ៖ ការកាន់កាប់ដីដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ដែលអាចពាក់ព័ន្ធនឹងការបណ្តេញអ្នកផ្សេងទៀតចេញពីដី។ សូមមើលផងដែរ “ការខាតបង់តាមអំពើចិត្ត” និង “ការជម្លៀសចេញ” ។

Land information system (LIS): a system for acquiring, processing, storing and distributing information about land. The International Federation of Surveyors (FIG) has proposed the following definition:

- ... a tool for legal, administrative and economic decision-making and an aid for planning and development. A land information system consists, on the one hand, of a database containing spatially referenced land related data for a defined area and, on the other, of procedures and techniques for the systematic collection, updating, processing and distribution of the data. The base of a land information system is a uniform spatial referencing system, which also simplifies the linking of data within the system with other land-related data.

ប្រព័ន្ធព័ត៌មានដីធ្លី (LIS) ៖ ប្រព័ន្ធសម្រាប់ការទទួលបាន ដំណើរការ រក្សាទុក និងចែកចាយព័ត៌មានដីធ្លី។ សហព័ន្ធអ្នកវាស់វែង អន្តរជាតិ (FIG) កំណត់និយមន័យប្រព័ន្ធព័ត៌មានដីធ្លីដូច ខាងក្រោម ៖

....ឧបករណ៍សម្រាប់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្លូវច្បាប់ រដ្ឋបាល និងសេដ្ឋកិច្ច និងជាជំនួយដល់ការធ្វើផែនការ និង ការអភិវឌ្ឍន៍។ ប្រព័ន្ធនេះមានមូលដ្ឋានទិន្នន័យដែលផ្ទុកទិន្នន័យ ពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លីដែលផ្អែកតាមព័ត៌មានលំហសម្រាប់តំបន់មួយ និង នីតិវិធី និងបច្ចេកទេសសម្រាប់ការប្រមូល ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព ការ ដំណើរការ និងការចែកចាយព័ត៌មានដីធ្លីជាប្រព័ន្ធ។ មូលដ្ឋាននៃ ប្រព័ន្ធព័ត៌មានដីធ្លី គឺប្រព័ន្ធផ្អែកតាមព័ត៌មានលំហដ៏ស៊ីសង្វាក់គ្នា មួយ ដែលផ្តល់ភាពសាមញ្ញដល់ការផ្សារភ្ជាប់ទិន្នន័យក្នុងប្រព័ន្ធ នេះទៅនឹងទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លីផ្សេងទៀត។

Land management: the activities associated with making informed decisions about the allocation, use and development of land resources. It includes resource management, land administration, land policy and land information management. The objective is to put the country's land resources to best use and achieve social, environmental and economic sustainable development. The International Federation of Surveyors (FIG) has proposed the following definition:

- the process of managing the use and development of land resources. Some of the critical, and sometimes conflicting, objectives that must be addressed by land management policies today include:
- improving the efficiency of land resource use to support the rapidly growing population of many countries;
- providing incentives for development, including the provision of residential housing and basic infrastructure such as sewer and water facilities;
- protecting the natural environment from degradation;
- providing equitable and efficient access to the economic benefits of land and real estate markets;
- supporting government services through taxation and fees related to land and improvements.

See "land administration", which is a narrower concept.

Land parcel: a specific area of land with defined boundaries. The boundaries are represented by a closed polygon. Also known as "lot" in some legal systems.

ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ៖ សកម្មភាពដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្អែកតាមព័ត៌មានត្រឹមត្រូវស្តីពីការបែងចែក ការប្រើប្រាស់ និងការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានដី។ ការគ្រប់គ្រងដីធ្លីរួមបញ្ចូលការគ្រប់គ្រងធនធាន រដ្ឋបាលដីធ្លី គោលនយោបាយដីធ្លី និងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានដីធ្លី។ ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី មានគោលបំណងធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានការប្រើប្រាស់ធនធានដីរបស់ប្រទេសមួយបានល្អបំផុត និងសម្រេចបានការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម បរិស្ថាន និងសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ សហព័ន្ធអ្នកវាស់វែងអន្តរជាតិ (FIG) កំណត់និយមន័យនៃការគ្រប់គ្រងដីធ្លីដូចខាងក្រោម ៖

ដំណើរការនៃការគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ និងការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានដី។ គោលបំណងសំខាន់ៗ និងពេលខ្លះចម្លងចម្រាស់ ដែលត្រូវដោះស្រាយដោយគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងដីធ្លីរួមមាន ៖

- ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ធនធានដី ដើម្បីសម្រួលដល់កំណើនប្រជា-ជនក្នុងបណ្តាប្រទេសជាច្រើន
- ការផ្តល់គ្រឿងលើកទឹកចិត្តសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ ដូចជា ការផ្តល់លំនៅដ្ឋាន និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមូលដ្ឋាន ដូចជា ប្រព័ន្ធលូទឹកស្អុយ និងបណ្តាញផ្គត់ផ្គង់ទឹក
- ការការពារការហិនហោចបរិស្ថានធម្មជាតិ
- ការផ្តល់លទ្ធភាពទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចពីទីផ្សារដីធ្លី និងទីផ្សារអចលនទ្រព្យប្រកបដោយសមធម៌ និងប្រសិទ្ធភាព
- ការគាំទ្រដល់សេវារបស់រដ្ឋាភិបាលតាមរយៈការយកពន្ធ និងថ្លៃសេវាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី និងការកែលម្អធានា។

សូមមើល "រដ្ឋបាលដីធ្លី" ដែលជាទស្សនទានតូចជាងនេះ។

ក្បាលដី ៖ ទំហំដីជាក់លាក់ដែលមានព្រំប្រទល់ច្បាស់លាស់។ ព្រំដីតំណាងដោយពហុកោណបិទជិត។ អាចហៅថា "ឡូត៍" ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់មួយចំនួន។

Land policy: the set of intentions embodied in various policy documents that are adopted by the government to organise land tenure and land use. Land policy will usually be guided by a set of basic principles, some of which are based on international agreements, while others are specific to national circumstances. These principles can include:

- encouragement of efficiency and promotion of economic development;
- promotion of equality and social justice;
- preservation of the environment and sustainable patterns of land use.

Not all countries have a coherent, consciously integrated and formally stated land policy. See “policy framework”.

Land reallocation: the process by which land rights are acquired by the government on a compulsory basis, and then reallocated to new owners. Its purpose is to improve the situation of those without land rights, with inadequate land rights or with insecure land rights. Land reallocation can often occur as part of a large programme sponsored by government and can take many years. Compensation for those people whose land is taken can be part of the programme.

Land redistribution: see “land reallocation”.

គោលនយោបាយដីធ្លី ៖ កម្រងគោលបំណងដែលបង្កប់ក្នុងឯកសារគោលនយោបាយនានាដែលត្រូវបានអនុវត្តដោយរដ្ឋាភិបាលដើម្បីរៀបចំសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងការប្រើប្រាស់ដី។ ជាទូទៅគោលនយោបាយដីធ្លីផ្អែកតាមកម្រងគោលការណ៍មូលដ្ឋាន។ គោលការណ៍មួយចំនួនផ្អែកតាមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ចំណែកគោលការណ៍ផ្សេងទៀតផ្អែកតាមស្ថានភាពជាតិ។ គោលការណ៍ទាំងនេះអាចរួមមាន ៖

- ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាព និងការជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច
 - ការលើកកម្ពស់សមភាព និងយុត្តិធម៌សង្គម
 - ការអភិរក្សបរិស្ថាន និងគំរូនៃការប្រើប្រាស់ដីដែលមាននិរន្តរភាព
- មិនមែនប្រទេសទាំងអស់សុទ្ធតែមានគោលនយោបាយដីធ្លីដែលស៊ីសង្វាក់គ្នា មានលក្ខណៈចម្រុះ និងកំណត់ជាផ្លូវការនោះទេ។ សូមមើល “ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ”។

ការបែងចែកដីឡើងវិញ ៖ ដំណើរការដែលសិទ្ធិដីធ្លីត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយ រដ្ឋាភិបាលតាមបែបចងកាតព្វកិច្ច រួចធ្វើការបែងចែកឡើងវិញដល់ម្ចាស់ថ្មី។ ដំណើរការនេះមានគោលបំណងកែលម្អស្ថានភាពរបស់អ្នកដែលគ្មានសិទ្ធិដីធ្លី អ្នកដែលមានសិទ្ធិដីធ្លីមិនគ្រប់គ្រាន់ ឬអ្នកដែលគ្មានសន្តិសុខសិទ្ធិដីធ្លី។ ជាញឹកញាប់ការបែងចែកដីឡើងវិញ អាចជាផ្នែកនៃកម្មវិធីជំនួយដែលគាំទ្រដោយរដ្ឋាភិបាល និងអាចចំណាយពេលច្រើនឆ្នាំ។ ការផ្តល់សំណងដល់អ្នកដែលត្រូវបានដកហូតដីធ្លី អាចជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីនេះផងដែរ។

ការបែងចែកដីឡើងវិញ ៖ សូមមើល “ការបែងចែកដីឡើងវិញ”។

Land reform: a generic term for modifications in the legal and institutional framework governing land policy. Land reform is intended to implement changes in land policy that are designed to deliver the desired changes in areas of politics, economics and society. The most common types of land reform are probably those dealing with reallocations of land and those redistributing tenure rights. Land reform is a part of agrarian reform. See “agrarian reform” and “land reallocation”.

Land register: an official record or list of each land parcel, which shows the ownership details and rights associated with each land parcel. The land register is used to record the transactions with the rights. Changes to land parcel boundaries should also be recorded in the land register. The land register is usually open to the public to find out details of the land parcels, ownership and rights. Two main objectives of the land register are to protect rights in land and to make it easier and cheaper to sell, give, lease or mortgage those rights. See also “deeds registry” and “land registry”.

Land registrar: the official who is responsible for keeping the land register at the land registry office.

Land registration: the process of recording details of a land parcel, the rights in relation to it and the ownership of those rights, usually in a government run registration system (often known as the “land register” or “land registry”). Land registration provides an official, reliable source of information so that any person acquiring a property in good faith can trust in the information published by the registry.

កំណែទម្រង់ដីធ្លី ៖ ពាក្យទូទៅសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរក្នុងក្របខណ្ឌច្បាប់ និងស្ថាប័នដែលគ្របដណ្តប់លើគោលនយោបាយដីធ្លី។ កំណែទម្រង់ដីធ្លីមានគោលបំណងអនុវត្តចំណុចផ្លាស់ប្តូរ ក្នុងគោលនយោបាយដីធ្លី ដែលមានគោលដៅកែប្រែផ្នែកនានាក្នុងនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។ ប្រភេទទូទៅបំផុតនៃកំណែទម្រង់ដីធ្លី គឺកំណែទម្រង់ដីធ្លីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបែងចែកដីឡើងវិញ និងការបែងចែកសិទ្ធិកាន់កាប់ឡើងវិញ។ កំណែទម្រង់ដីធ្លីជាផ្នែកមួយ នៃកំណែទម្រង់កសិកម្ម។ សូមមើល “កំណែទម្រង់កសិកម្ម” និង “ការបែងចែកដីឡើងវិញ”។

សៀវភៅគោលបញ្ជីដី ៖ កំណត់ត្រា ឬបញ្ជីផ្លូវការនៃក្បាលដីនីមួយៗ ដែលបង្ហាញព័ត៌មានលម្អិតស្តីពីកម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងក្បាលដីនីមួយៗ។ សៀវភៅគោលបញ្ជីដី ត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការកត់ត្រាប្រតិបត្តិការពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិទាំងនេះ។ ការផ្លាស់ប្តូរព្រំប្រទល់ក្បាលដី គួរត្រូវបានកត់ត្រាទុកក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីដី។ ជាទូទៅ មហាជនអាចផ្អែកតាមសៀវភៅគោលបញ្ជីនេះដើម្បីទទួលបានព័ត៌មានលម្អិតស្តីពីក្បាលដី កម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិនានា។ សៀវភៅគោលបញ្ជីដីមានគោលបំណងធំៗពីរ ៖ ការពារសិទ្ធិលើដីធ្លី និងផ្តល់ភាពងាយស្រួល និងការចំណាយតិចក្នុងការលក់ ផ្តល់អំណោយ ជួល ឬបញ្ចាំសិទ្ធិទាំងនោះ។ សូមមើលផងដែរ “ការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ” និង “ការិយាល័យចុះបញ្ជីដីធ្លី”។

មន្ត្រីចុះបញ្ជីដីធ្លី ៖ មន្ត្រីដែលទទួលខុសត្រូវលើការរក្សាសៀវភៅគោលបញ្ជីដីនៅការិយាល័យចុះបញ្ជីដីធ្លី។

ការចុះបញ្ជីដីធ្លី ៖ ដំណើរការកត់ត្រាព័ត៌មានលម្អិតរបស់ក្បាលដីសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងក្បាលដី និងម្ចាស់សិទ្ធិទាំងនោះ ដែលជាទូទៅក្នុងស្ថិតក្នុងប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីដែលគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋាភិបាល (ច្រើនហៅថា “សៀវភៅគោលបញ្ជីដី” ឬ “ការិយាល័យចុះបញ្ជីដីធ្លី”)។ ការចុះបញ្ជីដីធ្លីផ្តល់ប្រភពព័ត៌មានផ្លូវការ និងអាចទុកចិត្តបានដើម្បីឱ្យអ្នកទទួលបានទ្រព្យសម្បត្តិដោយសុចរិត អាចជឿទុកចិត្តលើព័ត៌មានដែលចេញផ្សាយដោយការិយាល័យចុះបញ្ជីដីធ្លី។

Land registry/registration office: the government agency responsible for the land register and land registration. The name of the office and the responsibilities vary considerably between countries, as does the staffing and equipment of the office. Land registry offices can be decentralised, with two or more around the country, or centralised, with a single office servicing the entire country.

ការិយាល័យចុះបញ្ជីដី ៖ ស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលដែលទទួលខុសត្រូវលើសៀវភៅគោលបញ្ជីដី និងការចុះបញ្ជីដី។ ឈ្មោះការិយាល័យ និងការទទួលខុសត្រូវ និងការរៀបចំបុគ្គលិក និងសម្ភារៈការិយាល័យខុសគ្នាតាមប្រទេសនានា។ ការិយាល័យចុះបញ្ជីដីអាចត្រូវបានធ្វើមជ្ឈការតាមរយៈការិយាល័យពីរ ឬច្រើនទូទាំងប្រទេស ឬត្រូវបានធ្វើមជ្ឈការតាមរយៈការិយាល័យតែមួយដែលផ្តល់សេវាទូទាំងប្រទេស។

Land reform: see “land reallocation”.

កំណែទម្រង់ដី ៖ សូមមើល “ការបែងចែកដីឡើងវិញ”។

Land rights: entitlements that affect land, such as the right to use, to occupy, to sell and to leave by inheritance. More than one person may hold rights to a parcel of land, which gives rise to the concept of a “bundle of rights” in English law.

សិទ្ធិដី ៖ សិទ្ធិទទួលបានដែលប៉ះពាល់ដល់ដី ដូចជា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ កាន់កាប់ លក់ និងផ្ទេរតាមរយៈកេរមតិក។ អាចមានមនុស្សលើសពីម្នាក់ដែលមានសិទ្ធិលើក្បាលដីមួយ ដែលបង្កើតបានជា “ចង្កោមសិទ្ធិ” ក្នុងច្បាប់អង់គ្លេស។

Land system: the system relating to land tenure. It provides the basis for access to land and natural resources. It defines the types of rights to land and natural resources that people can have, the security of those rights and the obligations that apply. The system comprises the policy, legislative and administrative frameworks relating to land and natural resources. See “land tenure” and “tenure system”.

ប្រព័ន្ធដី ៖ ប្រព័ន្ធដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិកាន់កាប់ដី។ ប្រព័ន្ធនេះផ្តល់មូលដ្ឋានសម្រាប់លទ្ធភាពប្រើប្រាស់ដី និងធនធានធម្មជាតិកំណត់ពីប្រភេទសិទ្ធិលើដី និងធនធានធម្មជាតិដែលមនុស្សអាចទទួលបាន សន្តិសុខនៃសិទ្ធិទាំងនោះ និងកាតព្វកិច្ចពាក់ព័ន្ធ។ ប្រព័ន្ធនេះរួមមានគោលនយោបាយ ក្របខណ្ឌច្បាប់ និងរដ្ឋបាលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដី និងធនធានធម្មជាតិ។ សូមមើល “សិទ្ធិកាន់កាប់ដី” និង “ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់”។

Land tenure: the relationship, whether legally or customarily defined, among people, as individuals or groups, with respect to land and sometimes the associated natural resources (water, trees, minerals, etc.). Rules of tenure define how property rights in land are to be allocated within societies. Land tenure determines who can use what resources, for how long, and under what conditions. See “tenure system”.

សិទ្ធិកាន់កាប់ដី ៖ ទំនាក់ទំនងដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ឬទំនៀមទម្លាប់ក្នុងចំណោមបុគ្គល ឬក្រុមទាំងឡាយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដី និងពេលខ្លះពាក់ព័ន្ធនឹងធនធានធម្មជាតិ (ទឹក ដើមឈើ រ៉ែ ។ល។) ។ វិធាននៃសិទ្ធិកាន់កាប់កំណត់ពីរបៀបបែងចែកសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិលើដីក្នុងសង្គម។ សិទ្ធិកាន់កាប់ដីកំណត់ថា តើអ្នកណាអាចប្រើប្រាស់ធនធានដីនេះលើដី រយៈពេលយូរប៉ុណ្ណា និងក្រោមលក្ខខណ្ឌអ្វីខ្លះ។ សូមមើល “ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់”។

Land tenure reform: changes to the rules of tenure. It can include the legal recognition of customary tenure rights, strengthening the rights of tenants, etc. Its aim is to improve access to land, particularly for those with little or no land, or those with only weak land rights. See “agrarian reform”.

Land tenure system: see “tenure system”.

Land title: an official document, which is usually issued to the owner by the land registry, showing the details of the land parcel, the name of the owner, the rights in relation to the land parcel, and the name and rights of any other persons, such as a tenant or lender. The land title provides evidence of a person’s rights to the land. A land title can also be called a “certificate of title” or “title deed”. See also “land certificate”.

កំណែទម្រង់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ៖ ការផ្លាស់ប្តូរវិធាននៃសិទ្ធិកាន់កាប់ និងអាចរួមបញ្ចូលការទទួលស្គាល់ផ្លូវច្បាប់លើសិទ្ធិកាន់កាប់បែបទំនៀមទម្លាប់ ការពង្រឹងសិទ្ធិរបស់អ្នកជួល ។ល។ ក្នុងគោលបំណងបង្កើនលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ដី ជាពិសេសអ្នកដែលមានគ្មាន ឬមានដីធ្លីតិចតួច ឬអ្នកដែលមានសិទ្ធិដីធ្លីទន់ខ្សោយ ។ សូមមើល “កំណែទម្រង់កសិកម្ម” ។

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ៖ សូមមើល “ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់” ។

ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ៖ ឯកសារផ្លូវការ ដែលជាទូទៅចេញដោយការិយាល័យចុះបញ្ជីដីធ្លីជូនម្ចាស់ដី ។ ឯកសារនេះបង្ហាញព័ត៌មានលម្អិតស្តីពីក្បាលដី ឈ្មោះម្ចាស់ សិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងក្បាលដី និងឈ្មោះ និងសិទ្ធិរបស់អ្នកផ្សេងទៀត ដូចជា អ្នកជួល ឬអ្នកផ្តល់កម្ចី ។ ប័ណ្ណកម្ម-សិទ្ធិដីធ្លីផ្តល់ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិលើដីរបស់បុគ្គលម្នាក់ ។ ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីអាចហៅថា “វិញ្ញាបនបត្រប័ណ្ណ” ឬ “ប្លង់កម្មសិទ្ធិ” ។ សូមមើលផងដែរ “វិញ្ញាបនបត្រដី” ។

Land use: the arrangements, activities and inputs people undertake on land to produce, change or maintain it. A more inclusive definition of land use is often used in practice. Any given area of land is usually used to satisfy multiple objectives or purposes. Land use information provides answers to one or more of the following questions concerning the current use of the land:

- **What:** the purpose of activities undertaken - e.g. the specific products and services, that are sought
- **Where:** the geographic location and extent of the spatial unit under consideration
- **When:** the temporal aspects of various activities undertaken - e.g. the sequence of carried out operations like planting, weeding, etc.
- **How:** the technologies employed - e.g. technological inputs/ materials such as fertilizer, irrigation, labor, etc.
- **How much:** quantitative measures - e.g. areas, products
- **Why:** the reasons underlying the current land use – e.g. land tenure, labour costs, market conditions, etc.”

Land-use planning: the systematic assessment of land and water potential, alternative patterns of land use and other physical, social and economic conditions, for the purpose of selecting and adopting land use options which are most beneficial to society and land users without degrading the resources or the environment, together with the selection of measures most likely to encourage such land uses. See also “land management”.

ការប្រើប្រាស់ដី ៖ ការរៀបចំ សកម្មភាព និងធាតុចូលដែលមនុស្សធ្វើឡើងនៅលើដីដើម្បីផលិត ផ្លាស់ប្តូរ ឬរក្សាដីនោះ។ ការអនុវត្តជាក់ស្តែងច្រើនប្រើនិយមន័យបរិយាប័ន្ននៃការប្រើប្រាស់ដី។ ជាទូទៅ ផ្ទៃដីណាមួយត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់បំពេញគោលបំណង ឬវត្ថុ-បំណងចម្រុះ។ ព័ត៌មានស្តីពីការប្រើប្រាស់ដីផ្តល់ចម្លើយសម្រាប់សំណួរមួយ ឬច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ដីបច្ចុប្បន្ន ដូចខាងក្រោម ៖

- **អ្វី?** ៖ គោលបំណងនៃសកម្មភាពដែលធ្វើឡើង ដូចជា ផលិតផល និងសេវាដែលចង់បាន។
- **ទីណា?** ៖ ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ និងកម្រិតនៃឯកតាលំហដែលយកមកពិចារណា
- **ពេលណា?** ៖ ពេលវេលានៃសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើង ដូចជា លំដាប់នៃប្រតិបត្តិការដែលបានធ្វើឡើង (ឧ. ការដាំដុះ ការដកស្មៅចង្រៃ ។ល។)
- **ដោយរបៀបណា?** ៖ បច្ចេកវិទ្យាដែលបានប្រើប្រាស់ ដូចជា ធាតុចូលផ្នែកបច្ចេក-វិទ្យា/សម្ភារៈ (ឧ. ដី ធារាសាស្ត្រ កម្លាំងពលកម្ម ។ល។)
- **បរិមាណ?** ៖ រង្វាស់ជាចំនួន ដូចជា ផ្ទៃក្រឡា ចំនួនផលិតផល
- **ហេតុអ្វី?** ៖ មូលហេតុនៃការប្រើប្រាស់ដីបច្ចុប្បន្ន ដូចជា សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ថ្លៃពល-កម្ម លក្ខខណ្ឌទីផ្សារ ។ល។

ការរៀបចំផែនការប្រើប្រាស់ដី ៖ ការវាយតម្លៃជាប្រព័ន្ធលើសក្តានុពលដី និងទឹក គំរូជាជម្រើសនៃការប្រើប្រាស់ដី និងលក្ខខណ្ឌរូបវន្តសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀត ដើម្បីជ្រើសរើស និងអនុវត្តជម្រើសនៃការប្រើប្រាស់ដីដែលផ្តល់ប្រយោជន៍ច្រើនបំផុតដល់សង្គម និងអ្នកប្រើប្រាស់ដីដោយមិនធ្វើឱ្យហិនហោចធនធាន ឬបរិស្ថាន ឬក្នុងនឹងការជ្រើសរើសវិធានការដែលនឹងជំរុញការប្រើប្រាស់ដីតាមរបៀបនេះ។ សូមមើលផងដែរ “ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី”។

Landlord: the owner of property (or someone with a lease from the owner – see sublease) who gives the right of exclusive occupation of the property to another person (known as the tenant or lessee) for a period of time in exchange for payment of rent. The landlord is also known as the “lessor”. See “lease”.

Lease: an agreement between an owner (known as the “landlord” or “lessor”) and another person (known as the “tenant” or “lessee”) that gives the tenant certain rights over the property for a limited time. The rights usually include the right to occupy the property and occasionally the right to transfer the lease to another person, sub-lease, build on the property and mortgage the lease rights. A lease can be in writing or by oral agreement. It is usually for a fixed period and involves the payment of rent to the landlord.

Legal framework: the body of laws, decrees, regulations, orders and other documents issued by the parliament and government to regulate how people behave. The legal framework can also include international treaties and agreements.

Legislation: the laws adopted by a country’s parliament and any subordinate legislation, such as decrees, regulations and instructions that are issued by the government.

Legalization: see “regularization”.

ម្ចាស់ដី ៖ ម្ចាស់ទ្រព្យសម្បត្តិ (ឬនរណាម្នាក់ដែលជួលពី ម្ចាស់ ៖ សូមមើលការជួលបន្ត) ដែលផ្តល់សិទ្ធិកាន់កាប់ផ្តាច់ មុខលើទ្រព្យសម្បត្តិដល់បុគ្គលម្នាក់ទៀត (ហៅថា អ្នកជួល) ក្នុងអំឡុងពេលមួយ ដោយទទួលបានធនលាភ។ ម្ចាស់ដីអាច ហៅថា “អ្នកជួលឱ្យ”។ សូមមើល “ការជួល”។

ការជួល ៖ កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងម្ចាស់ម្នាក់ (ហៅថា “ម្ចាស់ដី” ឬ “អ្នកជួលឱ្យ”) និងបុគ្គលម្នាក់ទៀត (ហៅថា “អ្នកជួល”) ដែល ផ្តល់សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិមួយចំនួនដល់អ្នកជួលក្នុងរយៈពេល មួយ។ ជាទូទៅ សិទ្ធិនេះរួមបញ្ចូលសិទ្ធិកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិ និង ជូនកាលរួមបញ្ចូលសិទ្ធិផ្ទេរការជួលទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀត (ការជួល បន្ត) សាងសង់លើទ្រព្យសម្បត្តិ និងបញ្ចាំសិទ្ធិជួលទាំងនេះ។ ការជួលអាចជាកិច្ចព្រមព្រៀងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬផ្ទាល់មាត់។ ជាទូទៅ វាជាកិច្ចព្រមព្រៀងក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ និងមានការ បង់ធនលាភដល់ម្ចាស់ដី។

ក្របខណ្ឌគតិយុត្តិ ៖ កម្រងច្បាប់ ក្រឹត្យ បទប្បញ្ញត្តិ បទបញ្ជា និង ឯកសារផ្សេងទៀតដែលចេញដោយរដ្ឋសភា និងរដ្ឋាភិបាលដើម្បី ដាក់កម្រិតលើការប្រព្រឹត្តរបស់ប្រជាជន។ ក្របខណ្ឌគតិយុត្តិអាច រួមបញ្ចូលសន្ធិសញ្ញា និងកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិផងដែរ។

នីតិប្បញ្ញត្តិ ៖ ច្បាប់ដែលអនុម័តដោយរដ្ឋសភា និងអនុនីតិប្បញ្ញត្តិ ផ្សេងទៀត ដូចជា ក្រឹត បទប្បញ្ញត្តិ និងសេចក្តីណែនាំដែលចេញ ដោយរដ្ឋាភិបាល។

នីត្យានុកូលកម្ម ៖ សូមមើល “និយ័តកម្ម”។

Legal recognition of rights: a State sponsored process that adds something to the right being recognized. It involves acknowledgement, endorsement and a declaration to third parties that the state accepts and recognizes the right and its owner. This can require legislative action. Often legal recognition leads to a recording in a government sponsored record keeping system, such as a land registry. Legal recognition is to be contrasted with the informal situation, where the State is not involved and there is no formal record of the right.

Legitimate tenure rights: rights to land that are formally recognized by law, and also those rights that, while not currently protected by law, are considered to be socially legitimate in local societies. Two types of legitimate tenure rights can be identified as follows:

Legal legitimacy (legitimate through the law; legally recognized)

- Ownership rights recognized by law including rights of individuals, families and groups, and customary rights recognized by the law;
- Use rights recognized by law including leases, sharecropping and license agreements, easements.

Social legitimacy (legitimate through broad social acceptance even without legal recognition)

- Customary and indigenous rights to resources vested in the state in trust for the citizens;
- Customary rights on state land, e.g. forest communities;
- Informal settlements on private and public land where the state has accepted that it is not possible to relocate the people;
- Squatters on private and public land who have almost fulfilled the requirements for acquiring the land through prescription or adverse possession.

ការទទួលស្គាល់សិទ្ធិតាមច្បាប់ ៖ ដំណើរការគាំទ្រដោយរដ្ឋដែលបន្ថែមអ្វីមួយទៅលើសិទ្ធិដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់។ ដំណើរការនេះពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលស្គាល់ ការអនុម័ត និងការចេញសេចក្តីប្រកាសដល់ភាគីតិចជា រដ្ឋទទួលយក និងទទួលស្គាល់សិទ្ធិនិងម្ចាស់សិទ្ធិ។ ដំណើរការនេះអាចតម្រូវឱ្យមានវិធានការផ្លូវច្បាប់។ ជាញឹកញាប់ ការទទួលស្គាល់ផ្លូវច្បាប់ ធ្វើឱ្យមានការកត់ត្រាក្នុងប្រព័ន្ធកំណត់ត្រារបស់រដ្ឋាភិបាល ដូចជា ការិយាល័យចុះបញ្ជីដីធ្លី។ ការទទួលស្គាល់ផ្លូវច្បាប់នឹងត្រូវយកជាសំអាងលើស្ថានភាពណ៍ក្រៅផ្លូវការ ដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងរដ្ឋ និងគ្មានកំណត់ត្រាសិទ្ធិផ្លូវការ។

សិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ ៖ សិទ្ធិលើដីធ្លីដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ និងសិទ្ធិទាំងឡាយណាដែលមិនទាន់ត្រូវបានការពារដោយច្បាប់ ប៉ុន្តែត្រូវបានចាត់ទុកថាស្របច្បាប់ក្នុងសង្គមមូលដ្ឋាន។ គេអាចកំណត់សិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ជាពីរប្រភេទ ដូចខាងក្រោម ៖

ធម្មានុរូបផ្លូវច្បាប់ (ស្របច្បាប់តាមរយៈច្បាប់ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់)

- សិទ្ធិកាន់កាប់ដែលទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ រួមទាំងសិទ្ធិរបស់បុគ្គល គ្រួសារ និងក្រុមនានា និងសិទ្ធិបែបទំនៀមទម្លាប់ដែលទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់
- សិទ្ធិប្រើប្រាស់ដែលទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ ដូចជា ការជួល ការប្រវាស់ស្រែ និងកិច្ចព្រមព្រៀងអាជ្ញាប័ណ្ណ សេវា-ភាព។

ធម្មានុរូបសង្គម (ស្របច្បាប់តាមរយៈការទទួលយកដោយសង្គមទូទៅ ទោះបីជាគ្មានការទទួលស្គាល់ផ្លូវច្បាប់)

សិទ្ធិបែបទំនៀមទម្លាប់ និងសិទ្ធិដើមក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានដែលត្រូវបានផ្តល់ជូនប្រកបដោយទំនុកចិត្តដល់ប្រជាពលរដ្ឋ

- សិទ្ធិបែបទំនៀមទម្លាប់លើដីរដ្ឋ ដូចជា សហគមន៍ព្រៃឈើ
- ការតាំងទីលំនៅក្រៅផ្លូវការលើដីឯកជន និងដីសាធារណៈ ដែលរដ្ឋទទួលស្គាល់ថា មិនអាចជម្លៀសប្រជាជនចេញបាន
- អ្នកកាន់កាប់ខុសច្បាប់លើដីឯកជន និងដីសាធារណៈដែលស្ទើរតែបំពេញលក្ខខណ្ឌទាំងអស់សម្រាប់ការទទួលបានដីធ្លីតាមរយៈអាជ្ញាយុកាល ឬភោគៈមិនល្អ។

Lessee: see “tenant”.

Lessor: see “landlord”.

Licence: a right to do something on another person’s land based on a contractual right, rather than a land right. It is less secure than a lease or an easement, and can be terminated by the owner of the land. A licence covers a wide range of agreements, such as a timber licence, which allows a person to go onto land and cut timber.

Limitation period: a time period specified in a law (usually in the civil code or civil procedure code) that sets an outer limit on when court proceedings can be started. The period varies from country to country, and it can be five, ten, 12 years or even longer. The limitation period works by stopping the owner from bringing court proceedings to remove the person occupying or squatting on the land if the owner waits too long. In this way, the person occupying or squatting in is able to claim the right or ownership. The period is sometimes different if the person who is occupying or squatting knows that he or she is on another person’s land (“innocent” versus “guilty” occupation). Also known as “statute of limitations”.

Lot: see “land parcel”.

Land use: the manner in which land is used, including the nature of the vegetation on its surface. See “regulated use”.

អ្នកជួល (lessee) ៖ សូមមើល “អ្នកជួល” (tenant) ។

អ្នកជួលឱ្យ ៖ សូមមើល “ម្ចាស់ដី” ។

អាជ្ញាប័ណ្ណ ៖ សិទ្ធិធ្វើអ្វីមួយលើដីរបស់នរណាម្នាក់ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិក្នុងកិច្ចសន្យា ជាជាងសិទ្ធិដីធ្លី។ អាជ្ញាប័ណ្ណផ្តល់សន្តិសុខតិចជាងការជួល ឬសេវាកាត និងអាចបញ្ចប់ដោយម្ចាស់ដីផ្ទាល់។ អាជ្ញាប័ណ្ណគ្របដណ្តប់លើកិច្ចព្រមព្រៀងជាច្រើន ដូចជា អាជ្ញាប័ណ្ណឈើមូល ដែលអនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលម្នាក់ចូលទៅទីតាំងដីណាមួយដើម្បីកាប់ឈើ។

អំឡុងពេលដាក់កំហិត ៖ អំឡុងពេលដែលមានកំណត់ក្នុងច្បាប់ (ជាទូទៅ ក្នុងក្រមរដ្ឋ-ប្បវេណី ឬក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ) ដែលកំណត់ពីកម្រិតខាងក្រៅសម្រាប់ពេលចាប់ផ្តើមកិច្ច-ដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ។ អំឡុងពេលនេះប្រែប្រួលតាមប្រទេស និងអាចមានរយៈពេល ៥, ១០, ១២ ឆ្នាំ ឬយូរជាងនេះ។ អំឡុងពេលដាក់កំហិត ពាក់ម្ចាស់មិនឱ្យអនុវត្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតុលាការដើម្បីបណ្តេញអ្នកដែលកាន់កាប់ ឬរស់នៅដោយខុសច្បាប់លើដីប្រសិនបើម្ចាស់រង់ចាំយូរពេក។ តាមវិធីនេះ អ្នកដែលកាន់កាប់ ឬរស់នៅដោយខុសច្បាប់លើដីនោះអាចទាមទារសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិបាន។ ពេលខ្លះ អំឡុងពេលនេះប្រែប្រួល ប្រសិនបើអ្នកដែលកាន់កាប់ ឬរស់នៅដោយខុសច្បាប់លើដីនោះ ដឹងថា គាត់ស្ថិតនៅលើដីរបស់នរណាម្នាក់ផ្សេងទៀត (ការកាន់កាប់ដោយ “គ្មានទោស” និងការកាន់កាប់ដោយ “ជាប់ពិរុទ្ធ”) ។ អាចហៅថា “លក្ខន្តិកៈនៃការដាក់កំហិត” ។

ឡូត៍ ៖ សូមមើល “ក្បាលដី” ។

ការប្រើប្រាស់ដី ៖ របៀបនៃការប្រើប្រាស់ដី រួមទាំង លក្ខណៈនៃដំណាំលើដី។ សូមមើល “ការប្រើប្រាស់ក្រោមការដាក់កម្រិត” ។

Management right: a form of concession.

សិទ្ធិគ្រប់គ្រង ៖ ទម្រង់មួយនៃសម្បទាន។

Matrimonial property: property, including rights to land, that belongs to a husband and wife. The rules on what is matrimonial property and how it is distributed in case of divorce or death are usually specified in a law, such as a civil code, family code or family law. Land can be regarded as matrimonial property even if only the husband or only the wife is shown in documents or the land register as the owner.

ទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ៖ ទ្រព្យសម្បត្តិរួមទាំងសិទ្ធិលើដីធ្លី ដែលជា កម្មសិទ្ធិរបស់ប្តី និងប្រពន្ធ។ ជាទូទៅ វិធានដែលកំណត់ពីទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងរបៀបបែងចែកក្នុងករណីលែងលះគ្នា ឬមរណភាព ត្រូវបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ ដូចជា ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ក្រមស្តីពីគ្រួសារ ឬច្បាប់ស្តីពីគ្រួសារ។ គេអាចចាត់ទុកដីជាទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ទោះបីជាមានតែឈ្មោះប្តី ឬប្រពន្ធជាម្ចាស់ក្នុងឯកសារ ឬសៀវភៅគោលបញ្ជីដីធ្លីក្តី។

Monitor: to gather information on something from time to time, often using a pre-agreed set of indicators. The information can then be compared over time. See “evaluate”.

ពិនិត្យតាមដាន ៖ ប្រមូលព័ត៌មានស្តីពីអ្វីមួយ និងច្រើនតែប្រើកម្រងសូចនាករដែលបានកំណត់ទុកជាមុន។ បន្ទាប់មក គេអាចប្រៀបធៀបព័ត៌មាននានា។ សូមមើល “វាយតម្លៃ”។

Mortgage: a loan of money for which repayment is secured by giving the mortgagee (or “lender”) the right to sell a property and keep the sale price (up to the value of the unpaid mortgage and interest) if the money is not repaid on time. Also known as “hypothec” in civil law systems.

ការបញ្ចាំ ៖ ការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដែលការសងត្រូវធានាដោយការផ្តល់សិទ្ធិឱ្យអ្នកទទួលបញ្ចាំ (ឬអ្នកផ្តល់កម្ចី) លក់ទ្រព្យសម្បត្តិ និងកំណត់តម្លៃលក់ (រហូតដល់ត្រឹមថ្លៃបញ្ចាំដែលមិនបានទូទាត់ និងការប្រាក់) ប្រសិនបើមិនសងប្រាក់តាមពេលកំណត់។ អាចហៅថា “ហ៊ីប៉ូតែក” ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី។

Mortgagee: the person who lends money to someone, and who has the right to sell the person’s property if the loan is not repaid in time. Also known as the “lender”.

អ្នកទទួលបញ្ចាំ ៖ អ្នកដែលផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដល់នរណាម្នាក់ និងមានសិទ្ធិលក់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលនោះ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះមិនសងប្រាក់តាមពេលកំណត់។ អាចហៅថា “អ្នកផ្តល់កម្ចី”។

Mortgagor: the owner of a property who borrows money and gives his or her property as security for repaying the loan and interest. Also known as the “borrower”.

អ្នកដាក់បញ្ចាំ ៖ ម្ចាស់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្ចីប្រាក់ និងបញ្ចាំទ្រព្យរបស់ខ្លួនដើម្បីធានាការសងប្រាក់ដែលជំពាក់ និងការប្រាក់។ អាចហៅថា “អ្នកខ្ចី”។

Nationalization: a form of expropriation in which a State will take over ownership of private assets, particularly businesses and infrastructure, as well as the land on which the businesses operate.

Nomadic: not fixed to one place; moving from place to place over time.

Non-judicial: in the context of resolving conflicts, non-judicial mechanisms are ways of settling conflicts and disputes by means other than the courts, such as assisted negotiations, mediation and arbitration.

Notary: a legally qualified person who formalizes transactions with property. There are two main types of notaries: those in the German/Swiss tradition and those in the French/Spanish tradition. Their roles vary depending on the tradition, but in general, they make a transaction official by affixing their stamp and signature. In many places, they keep an archive of all transactions. They generally report to the Ministry of Justice.

ជាតូបនីយកម្ម ៖ ទម្រង់មួយនៃអស្សាមិករណ៍ដែលរដ្ឋនឹងកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិ ឯកជន ជាពិសេសអាជីវកម្ម និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងដីដែលមានដំណើរការអាជីវកម្មទាំងនោះ។

ពនេចរ ៖ មិនបិតនៅមួយកន្លែង ផ្លាស់ទីជាប់ជានិច្ច។

ក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ៖ ក្នុងបរិបទនៃការដោះស្រាយទំនាស់ យន្តការក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ជាប្រភេទដោះស្រាយទំនាស់ និងវិវាទតាមមធ្យោបាយនានានៅក្រៅតុលាការ ដូចជា ការចរចាដោយមានជំនួយ ការផ្សះផ្សារ និងមជ្ឈត្តកម្ម។

សាក្សី ៖ បុគ្គលមានគុណវុឌ្ឍិផ្លូវច្បាប់ដែលផ្តល់លក្ខណៈផ្លូវការដល់ប្រតិបត្តិការពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិ។ សាក្សីចែកជាពីរប្រភេទ ៖ អ្នកដែលស្ថិតក្នុងប្រពៃណីរបស់អាណ្លីម៉ង់/ស្វីស និងអ្នកដែលស្ថិតក្នុងប្រពៃណីរបស់បារាំង/អេស្ប៉ាញ។ គួរដឹងថា របស់សាក្សីប្រែប្រួលទៅតាមប្រពៃណី ប៉ុន្តែជាទូទៅ ពួកគេធ្វើឱ្យប្រតិបត្តិការមួយមានលក្ខណៈផ្លូវការដោយបិទតែម និងចុះហត្ថលេខារបស់ខ្លួន។ នៅទីកន្លែងជាច្រើន សាក្សីរក្សាទុកប្រតិបត្តិការទាំងអស់ក្នុងបណ្ណសារមួយ។ ជាទូទៅ សាក្សីរាយការណ៍ទៅក្រសួងយុត្តិធម៌។

Occupation: the physical possession of land. See “possession”.

ការកាន់កាប់ ៖ កម្មសិទ្ធិជាក់ស្តែងលើដីធ្លី។ សូមមើល “កម្មសិទ្ធិ”។

Occupations: buildings and other structures on land.

សំណង់លើដី ៖ អគារ និងសំណង់ផ្សេងទៀតដែលស្ថិតនៅលើដី។

Occupier: the person who occupies the land.

អ្នកកាន់កាប់ ៖ បុគ្គលដែលកាន់កាប់ដី។

Ombudsman: an independent third party who investigates complaints, particularly against government offices, and who can make recommendations to resolve grievances or disputes. Originally a Swedish word.

មន្ត្រីប្រធានការ (Ombudsman) ៖ ភាគីតិចជនឯករាជ្យដែលស៊ើបអង្កេត បណ្តឹង ជាពិសេសបណ្តឹងលើការិយាល័យរដ្ឋាភិបាល និងអាចផ្តល់អនុសាសន៍ដើម្បីដោះស្រាយបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬវិវាទ។ នេះជាពាក្យក្នុងភាសាស៊ុយអែត។

Option to renew: in a lease, it is the right of the tenant to extend the lease for a specified period and at a pre-agreed rent (or rent formula). The tenant has the right but not the obligation to extend the lease. See “pre-emption” in regard to an “option to purchase”.

ជម្រើសក្នុងការបន្តកិច្ចសន្យា ៖ ក្នុងការជួល វាជាសិទ្ធិរបស់អ្នកជួលក្នុងបន្តការជួលក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ និងកំណត់ទៅតាមការជួលដែលបានព្រមព្រៀងជាមុន (ឬរូបមន្តជួល)។ អ្នកជួលមានសិទ្ធិ ប៉ុន្តែគ្មានកាតព្វកិច្ចបន្តការជួលទេ។ សូមមើល “បុព្វក្រឹត្យ” ធៀបនឹង “ជម្រើសក្នុងការទិញ”។

Orthophoto, orthophotograph or orthoimage: an aerial photograph or image geometrically corrected (“orthorectified”) such that the scale is uniform: the photo has the same lack of distortion as a map.

រូបភាព/រូបថតពីអាកាស ៖ រូបថត ឬរូបភាពពីអាកាសដែលមានភាពត្រឹមត្រូវបែបធរណីមាត្រ (“រូបភាពដែលត្រូវបានកែតម្រូវ”) និងមានមាត្រដ្ឋានស៊ីសង្វាក់គ្នា ៖ រូបថតនេះមិនសូវមានការបំភ្លុំដូចផែនទីដែរ។

Orthophotomap: a photomap made from orthophotographs or orthoimages.

ផែនទីរូបថតពីអាកាស ៖ ផែនទីរូបថតដែលផលិតចេញពីរូបថត/រូបភាពពីអាកាស។

Organizational framework: the government agencies and bodies that implement and administer the policies and laws, provide services, and supervise and enforce compliance with laws. The framework also indicates the arrangements within government to organize and coordinate the various agencies, plus a hierarchical system of management and reporting. Also known as “administrative framework” and “institutional framework”.

ក្របខណ្ឌអង្គការ ៖ ស្ថាប័ន និងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលដែលអនុវត្ត និងគ្រប់គ្រង គោលនយោបាយ និងច្បាប់នានា ផ្តល់សេវា និងត្រួតពិនិត្យ និងពង្រឹងការអនុលោមតាមច្បាប់។ ក្របខណ្ឌនេះ គូសបញ្ជាក់ពីការរៀបចំក្នុងរដ្ឋាភិបាលដើម្បីរៀបចំ និងសម្របសម្រួលស្ថាប័នផ្សេងៗ ឬក្រុមនឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង និងរាយការណ៍តាមឆានុលក្រុម។ អាចហៅថា “ក្របខណ្ឌរដ្ឋបាល” និង “ក្របខណ្ឌស្ថាប័ន”។

Orthophotoplan: see “orthophotomaps”.

Overlapping rights: situation where two or more rights affect the same piece of land or other natural resource. The rights might not be incompatible, such as the right of ownership and the right to walk across the land. Where the rights are not compatible, they are “conflicting”.

Owner: the person (or juridical person) who has the full set of rights in relation to a land parcel. See “ownership”.

Ownership: the collection of rights to land that are, in everyday language, associated with the full set of rights, such as the ability to use, control, transfer, leave by inheritance and otherwise enjoy a land parcel, as long as those activities are allowed by law. Ownership can also involve duties, such as the duty to pay taxes. All ownership rights are subject to the power of the state to limit them or take them, often with compensation being paid where the State takes the rights.

Ownership concentration: ratio of owners to the number of parcels, with a high concentration having only few people who own most of the land, and a low concentration having many people owning the land.

ប្លង់បច្ចេកទេសអាកាស ៖ សូមមើល “ផែនទីរូបថតពីអាកាស”។

សិទ្ធិត្រួតគ្នា ៖ ស្ថានភាពដែលសិទ្ធិពីរ ឬច្រើនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ផ្ទៃដីតែមួយ ឬ ធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត។ សិទ្ធិទាំងនេះ អាចមានភាពចម្រូងចម្រាស់ ដូចជា សិទ្ធិកាន់កាប់ និងសិទ្ធិដើរកាត់ដីនោះ។ ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិទាំងនេះ មានភាពចម្រូងចម្រាស់ មានន័យថា សិទ្ធិទាំងនេះ “មានទំនាស់”។

ម្ចាស់ ៖ បុគ្គល (ឬនីតិបុគ្គល) ដែលមានសិទ្ធិពេញលេញលើក្បាលដីណាមួយ។ សូមមើល “កម្មសិទ្ធិ”។

កម្មសិទ្ធិ ៖ ចង្កោមសិទ្ធិលើដីដែលជាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹងកម្រងសិទ្ធិពេញលេញ ដូចជា សមត្ថភាពប្រើប្រាស់ គ្រប់គ្រង ផ្ទេរ បន្ទូលទុកតាមកេរមតិក និងអាស្រ័យផលលើក្បាលដីមួយ ឱ្យតែសកម្មភាពទាំងនោះត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយច្បាប់។ កម្មសិទ្ធិអាចពាក់ព័ន្ធនឹងការកិច្ចនានា ដូចជា ការកិច្ចបង់ពន្ធ។ សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិទាំងអស់ត្រូវអនុលោមតាមអំណាចរបស់រដ្ឋក្នុងការដាក់កំហិត ឬដកហូតសិទ្ធិទាំងនោះ ដែលជាញឹកញាប់ មានការផ្តល់សំណងក្នុងករណីដែលរដ្ឋដកហូតសិទ្ធិទាំងនោះ។

កម្មសិទ្ធិប្រមូលផ្តុំ ៖ ផលធៀបម្ចាស់-ចំនួនក្បាលដី ដោយបែងចែកជាការប្រមូលផ្តុំកម្រិតខ្ពស់ (មនុស្សមួយចំនួនតូចកាន់កាប់ដីធ្លីភាគច្រើន) និងការប្រមូលផ្តុំកម្រិតទាប (មានមនុស្សជាច្រើនកាន់កាប់ដី)។

Paralegal: a person with some legal training who can undertake particular legal tasks, such as preparing land records. Paralegals can be trained quickly and meet the need for legal services in remote areas or where only simple services are required.

ជំនួយការមេធាវី ៖ បុគ្គលឆ្លងកាត់ការបណ្តុះបណ្តាលផ្លូវច្បាប់មួយចំនួនដែលអាចធ្វើកិច្ចការផ្លូវច្បាប់ជាក់លាក់ ដូចជា ការរៀបចំកំណត់ត្រាដីធ្លី។ ជំនួយការមេធាវីអាចត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងបំពេញតម្រូវការសេវាច្បាប់ក្នុងតំបន់ជាចម្រុយ ឬកន្លែងដែលត្រូវការតែសេវាធម្មតា។

Parasurveyor: a person with some training in surveying who can undertake particular surveying tasks, such as measuring boundaries. Parasurveyors can be trained quickly and meet the need for surveying services in certain areas.

ជំនួយការអ្នកវាស់វែង ៖ បុគ្គលឆ្លងកាត់ការបណ្តុះបណ្តាលមួយចំនួនដែលអាចធ្វើកិច្ចការវាស់វែងជាក់លាក់ ដូចជា ការវាស់វែងព្រំប្រទល់។ ជំនួយការអ្នកវាស់វែង អាចត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងបំពេញតម្រូវការសេវាវាស់វែងក្នុងតំបន់មួយចំនួន។

Parcel: a portion of land for which distinct rights exist. See “land parcel”.

ក្បាល (ដី) ៖ ចំណែកដីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិជាក់លាក់។ សូមមើល “ក្បាលដី”។

Parcel identifier or parcel number: see “unique parcel identifier”.

សញ្ញាកំណត់អត្តសញ្ញាណក្បាល (ដី) ឬលេខក្បាល (ដី) ៖ សូមមើល “សញ្ញាកំណត់អត្តសញ្ញាណក្បាល (ដី)”។

Participation (in responsible governance of tenure): involving the community and the people who are directly affected by the administration of tenure in the processes of developing policies and laws, as well as in the implementation of those policies and laws. As the VGGT notes in its ten principles of implementation, consultation and participation means engaging with and seeking the support of those who, having legitimate tenure rights, could be affected by decisions, prior to decisions being taken, and responding to their contributions; and taking into consideration existing power imbalances between different parties and ensuring active, free, effective, meaningful and informed participation of individuals and groups in associated decision-making processes.

ការចូលរួម ៖ ក្នុងអភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ សំដៅលើការជំរុញការចូលរួមរបស់សហគមន៍និងបុគ្គលដែលរងផលប៉ះពាល់ផ្ទាល់ដោយសារការគ្រប់គ្រងសិទ្ធិកាន់កាប់ក្នុងដំណើរការតាក់តែងគោលនយោបាយ និងច្បាប់ និងក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយ និងច្បាប់ទាំងនោះ។ ផ្អែកតាមគោលការណ៍អនុវត្តទាំង ១០ ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ច ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដីធ្លី ជលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ ការពិគ្រោះយោបល់ និងការចូលរួមសំដៅលើការចូលរួម និងការស្វែងរកការគាំទ្រពីអ្នកដែលមានសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ ដែលអាចទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីការសម្រេចចិត្ត មុនពេលដែលការសម្រេចចិត្តត្រូវបានធ្វើឡើង និងការឆ្លើយតបទៅនឹងការរួមចំណែករបស់ពួកគេ។ ការពិគ្រោះយោបល់អាចសំដៅលើការពិចារណាអំពីអត្ថប្រយោជន៍អំណាចរវាងភាគីផ្សេងៗ និងការធានាឱ្យបាននូវការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ដោយសេរី ដោយប្រសិទ្ធភាពប្រកបដោយអត្ថន័យ និងផ្តល់ព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរបស់បុគ្គលនិងក្រុមនានា នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តដែលពាក់ព័ន្ធ។

Participatory: an approach or action based on participation.

បែបចូលរួម ៖ វិធីសាស្ត្រ ឬសកម្មភាពមួយដែលផ្អែកលើការចូលរួម។

Perimeter: see “boundary”.

បរិមាត្រ ៖ សូមមើល “ព្រំប្រទល់”។

Peri-urban: the area on the periphery or outskirts of the suburbs of a town or city.

តំបន់ឆាយក្រុង ៖ តំបន់ដែលស្ថិតនៅជាយតំបន់ប្រជុំជន ឬទីក្រុង។

Photogrammetry: a set of measurement techniques by which aerial images are analysed and converted into maps and geographical information. Photogrammetry measures position and altitude from stereo aerial photographs or images.

ការគូសផែនទីតាមរូបថត ៖ កម្រងបច្ចេកទេសវាស់វែងដែលមានការវិភាគរូបភាពពីអាកាស រួចបម្លែងទៅជាផែនទី និងព័ត៌មានភូមិសាស្ត្រ។ ការគូសផែនទីតាមរូបថត វាស់វែងទីតាំង និងរយៈទទឹងចេញពីរូបថត ឬរូបភាពពីអាកាស (ស្តេរ៉េអូ)។

Photoplan or photomap: an assembly of aerial photographs or images, which can be enlarged to give a clearer composite picture. If a photoplan is made by assembling accurately positioned and geometrically corrected aerial photographs or images (rectified images) or using orthophotographs or orthophotoimages, it will have the characteristics of a map, with orientation, a scale and a key to identify relevant features. It combines the accuracy of a map with the ease of understanding of a photograph.

ប្លង់រូបថត ឬផែនទីរូបថត ៖ បណ្តុំរូបថត ឬរូបភាពពីអាកាស ដែលអាចពង្រីកដើម្បីផ្តល់រូបភាពសមាសកាន់តែច្បាស់។ ប្រសិនបើប្លង់រូបថតបង្កើតចេញពីបណ្តុំរូបថត ឬរូបភាពពីអាកាសដែលត្រូវបានកែតម្រូវតាមបែបធរណីមាត្រ និងកំណត់ទីតាំងបានត្រឹមត្រូវ (រូបភាពដែលត្រូវបានកែតម្រូវ) ឬការប្រើប្រាស់រូបថត ឬរូបភាពពីអាកាស វានឹងបង្កើតបានជាផែនទី ដោយមានការតម្រង់ទិស មាត្រដ្ឋាន និងគន្លឹះមួយដើម្បីកំណត់លក្ខណៈសម្គាល់ពាក់ព័ន្ធ។ ប្លង់ ឬផែនទីនេះ រួមបញ្ចូលសុក្រឹតភាពនៃផែនទីមួយដែលអាចឱ្យគេងាយយល់ពីរូបថតមួយ។

Plan: a representation of an object in a horizontal projection, such as a land parcel or building, either on paper or in digital form.

ប្លង់ ៖ ការតំណាងឱ្យវត្ថុមួយក្នុងចំណោមផ្នែក ដូចជា ក្បាលដី ឬអគារមួយ លើក្រដាស ឬក្នុងទម្រង់ឌីជីថល។

Planning: see “land use planning”.

ការរៀបចំផែនការ ៖ សូមមើល “ការរៀបចំផែនការប្រើប្រាស់ដី”។

Plot: an area of land identifiable on a map. See “land parcel”.

ចំណែកដី ៖ ទំហំដីដែលអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណលើផែនទី។ សូមមើល “ក្បាលដី”។

Policy framework: the set or body of individual policies adopted by the state covering a particular topic or area.

ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ ៖ កម្រង ឬបណ្តុំគោលនយោបាយដែលត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋដែលគ្របដណ្តប់លើប្រធានបទ ឬផ្នែកណាមួយ។

Policy: a decision on how to deal with a particular situation or achieve an objective.

គោលនយោបាយ ៖ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីរបៀបដោះស្រាយស្ថានភាពមួយ ឬសម្រេចបានគោលបំណងណាមួយ។

Possessor: the person with possession of land and who has possessory rights after he or she occupied the land for a period of time. See “possession” and “possessory rights”.

ភោគី ៖ បុគ្គលដែលជាម្ចាស់ដី និងមានសិទ្ធិភោគៈ បន្ទាប់ពីបុគ្គលនោះ កាន់កាប់ដីក្នុងរយៈពេលមួយ។ សូមមើល “ភោគៈ” និង “សិទ្ធិភោគៈ”។

Possession: usually this means physical occupation of land, with or without the permission of the owner, or the right to receive the rent from a tenant.

ភោគៈ ៖ ជាទូទៅ ពាក្យនេះ សំដៅលើការកាន់កាប់ដីក្នុងស្ថានភាពដី ដោយមាន ឬគ្មានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់ ឬសិទ្ធិទទួលបានធនលាភពីអ្នកជួល។

Possessory rights: the rights that come into existence from physically occupying a land parcel for a period of time. See “adverse possession”.

សិទ្ធិភោគៈ ៖ សិទ្ធិដែលទទួលបានពីការកាន់កាប់ដីក្នុងស្ថានភាពក្បាលដីមួយក្នុងអំឡុងពេលមួយ។ សូមមើល “ភោគៈមិនល្អ”។

Power imbalances: unequal authority, status, perceived legitimacy or other quality either within a group or between groups, or between them and the officials engaging with them.

អតុល្យភាពអំណាច ៖ វិសមភាពនៃអំណាច ស្ថានភាព ធម្មនុបសន្មត ឬលក្ខណៈសម្បត្តិផ្សេងទៀតក្នុងក្រុមមួយ ឬរវាងក្រុមនានា ឬរវាងក្រុមទាំងនេះ និងមន្ត្រីដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយក្រុមទាំងនោះ។

Pre-emption: a right to be offered the chance to buy a property if the owner decides to sell, but which does not impose any obligation to buy. Also known as “pre-emptive right” and “option to purchase” in some legal systems.

បុព្វក្រឹត្យ ៖ សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានឱកាសទិញទ្រព្យសម្បត្តិប្រសិនបើម្ចាស់ទ្រព្យសម្រេចចិត្តលក់ ប៉ុន្តែមិនចងកាតព្វកិច្ចទិញ។ អាចហៅថា “សិទ្ធិបុព្វក្រឹត្យ” និង “ជម្រើសក្នុងការទិញ” ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់មួយចំនួន។

Prescription: the process of gaining rights over another person's land by occupying it over an extended period of time, either without the owner's permission or against the owner's objection. The period of time varies from country to country, and sometimes also depends on whether the occupation was innocent or not. See "adverse possession", "limitation period" and "squatter's rights".

Prescriptive rights: rights that a person obtains based on prescription.

Privacy: the concept that certain information about a person should not be shared, particularly information about the person's health, beliefs or finances. Privacy restrictions are sometimes included in the law to protect such information from being shared, giving people a "right to privacy".

អាជ្ញាយុកាល ៖ ដំណើរការទទួលបានសិទ្ធិលើដីធ្លីរបស់នរណាម្នាក់តាមរយៈការកាន់កាប់ដីនោះក្នុងរយៈពេលយូរ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពី ម្ចាស់ដី ឬជំទាស់នឹងការប្រឆាំងរបស់ម្ចាស់ដី។ អំឡុងពេលកាន់កាប់ប្រែប្រួលតាមបណ្តាប្រទេសនានា និងពេលខ្លះអាស្រ័យលើថា តើការកាន់កាប់នោះ ធ្វើឡើងដោយគ្មានទោស ឬយ៉ាងណា។ សូមមើល "គោតៈមិនល្អ" អំឡុងពេលដាក់កំហិត" និង "សិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់"។

សិទ្ធិអាជ្ញាយុកាល ៖ សិទ្ធិដែលបុគ្គលម្នាក់ទទួលបានដោយផ្អែកតាមអាជ្ញាយុកាល។

ភាពឯកជន ៖ ទស្សនាទានដែលកំណត់ថា មិនគួរចែកចាយព័ត៌មានស្តីពីបុគ្គលម្នាក់ ជាពិសេស ព័ត៌មានស្តីពីសុខភាព ជំនឿ ឬហិរញ្ញវត្ថុរបស់បុគ្គលនោះ។ ពេលខ្លះ ការរឹតត្បិតភាពឯកជនត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងច្បាប់ដើម្បីការពារការចែកចាយព័ត៌មានទាំងនេះ និងផ្តល់ "សិទ្ធិឯកជនភាព" ដល់ប្រជាជន។

Readjustment: changes to a boundary, either as part of a programme to redistribute land (see “land redistribution”) or to correct a minor error in the definition of the boundary.

Real estate or real property: in common law (English) systems, real property means land and any things attached to the land, including buildings, apartments and other constructions and natural objects such as trees. Known as “immovable property” in civil law systems.

Recognize: in the context of the governance of tenure, recognizing (or recognition) means acknowledging and accepting the existence of 1) the location of the land or natural resource, 2) the right or rights over it, and 3) the holder or holders of the right. It requires that a country has the laws and procedures that allow legitimate tenure right holders and their rights to be acknowledged. Another way of saying this is that states should acknowledge the actual situation where legitimate tenure rights exist (the situation “on the ground”).

Recording system: a government run administrative and legal system, operated at a title registry or deeds registry, where it is possible to record land, ownership of land and transactions with land (buying and selling, leasing, mortgaging, inheritance, etc.). Recording systems usually give some official recognition or some legal benefit as a result of the recording. When ownership or rights change, or when parcel boundaries change, the registration system should be updated. The recording system aims to increase certainty and security, which can also have a positive impact on encouraging people to make the most of their rights. Also, if the information in the registry is up to date, open and easily accessible, then other people can quickly get reliable information that they need to buy, sell, mortgage, lease or other type of transaction with rights.

ការកែសម្រួលឡើងវិញ ៖ ការកែប្រែព្រំប្រទល់ក្នុងកម្មវិធីមួយដើម្បីបែងចែកដីឡើងវិញ (សូមមើល “ការចែកដីឡើងវិញ”) ឬកែតម្រូវកំហុសឆ្គងបន្តិចបន្តួចក្នុងការកំណត់ព្រំប្រទល់។

អចលនទ្រព្យ (Real estate/real property) ៖ ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ឧបម័ន់ឡ (របស់អង់គ្លេស) អចលនទ្រព្យសំដៅលើដីធ្លី និងអ្វីដែលតាំងនៅលើដីនោះ ដូចជា អគារ អាជ្ញាធរមិន និងសំណង់ និងវត្ថុធម្មជាតិផ្សេងទៀត ដូចជា ដើមឈើ។ អាចហៅថា “immovable property” ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី។

ទទួលស្គាល់ ៖ ក្នុងបរិបទនៃអភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់កាប់ “ការទទួលស្គាល់” សំដៅលើការទទួលយកអត្ថិភាពនៃ ១) ទីតាំងដី ឬធនធានធម្មជាតិ ២) សិទ្ធិមួយ ឬចង្កោមសិទ្ធិលើធនធានទាំងនោះ និង ៣) ម្ចាស់សិទ្ធិម្នាក់ ឬច្រើននាក់។ ដើម្បីមានការទទួលស្គាល់ម្ចាស់សិទ្ធិកាន់កាប់ និងសិទ្ធិរបស់ពួកគេតាមផ្លូវច្បាប់ ប្រទេសមួយត្រូវមានច្បាប់ និងនីតិវិធីច្បាស់លាស់។ វិធីមួយទៀតគឺ រដ្ឋគួរទទួលស្គាល់ស្ថានភាពជាក់ស្តែងដែលមានសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ (ស្ថានភាព “នៅលើផ្ទៃដី”) ។

ប្រព័ន្ធកត់ត្រា ៖ ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាល និងច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល ដែលដំណើរការតាមរយៈការិយាល័យចុះបញ្ជីប័ណ្ណ ឬការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ ដែលគេអាចកត់ត្រាពីដីធ្លី កម្មសិទ្ធិដីធ្លី និងប្រតិបត្តិការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីនោះ (ការទិញ និងលក់ ការជួល ការបញ្ចាំ ការផ្ទេរកេរមត៌ក។ល។) ។ ជាទូទៅ ប្រព័ន្ធកត់ត្រាផ្តល់ការទទួលស្គាល់ខ្លះៗ ឬអត្ថប្រយោជន៍ផ្លូវច្បាប់មួយចំនួនពីការកត់ត្រានេះ។ នៅពេលមានការផ្លាស់ប្តូរកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិ ឬនៅពេលមានការផ្លាស់ប្តូរព្រំប្រទល់ក្បាលដី គួរធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីនេះ។ ប្រព័ន្ធកត់ត្រាមានគោលបំណងបង្កើនភាពប្រាកដប្រជា និងសន្តិសុខ ដើម្បីបង្កផលប៉ះពាល់វិជ្ជមានលើការលើកទឹកចិត្តឱ្យប្រជាជនប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ក្រៅពីនេះ ប្រសិនបើព័ត៌មានក្នុងការិយាល័យចុះបញ្ជីមានបច្ចុប្បន្នភាព បើកទូលាយ និងងាយស្រួលប្រើប្រាស់ អ្នកផ្សេងទៀតនឹងអាចទទួលបានព័ត៌មានដែលអាចជឿជាក់បានទៅតាមតម្រូវការ ដើម្បីទិញ លក់ បញ្ចាំ ជួល ឬធ្វើប្រតិបត្តិការផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិ។

Redistributive reform: see “land reallocation”.

Registered land: land that has been recorded in the land register, usually on the basis of “first registration”. Once registered, the owner will often receive an official certificate recording the details of the property, the ownership and any other rights. This is sometimes called a certificate of title or title deed. See “adjudication of title” and “first registration”.

Registered proprietor or owner: a person entered in the land register as the holder of the registered title to land.

Registration of deeds: a system in which individual deeds are registered at the government-run deeds registry office. Often a copy of the deed is registered and the owner keeps the original. Commonly, no registration certificate is issued but a unique registration number is recorded on the deed. Also known as “deeds registration”. See “deeds registry”.

Registration of title: the act of recording a land parcel and its ownership details in the process or “first registration” in a title registration system or, once first registration has occurred, the act of recording a transaction in the title registration system. See “adjudication of title”, “guaranteed title” and “title registration system”.

Registration system: see “recording system”.

កំណែទម្រង់បែបបែងចែកឡើងវិញ ៖ សូមមើល “ការបែងចែកដីឡើងវិញ” ។

ដីដែលបានចុះបញ្ជី ៖ ដីដែលត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីដី ដែលជាទូទៅផ្អែកតាម “ការចុះបញ្ជីដំបូង” ។ ក្រោយការចុះបញ្ជីម្ចាស់ដីច្រើនតែទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រ ផ្លូវការ ដែលកត់ត្រាព័ត៌មានលម្អិតស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ កម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិផ្សេងទៀត។ ពេលខ្លះ គេហៅថា វិញ្ញាបនបត្របំណុល ឬប្លង់កម្មសិទ្ធិ។ សូមមើល “ការវិនិច្ឆ័យបំណុល” និង “ការចុះបញ្ជីដំបូង” ។

កម្មសិទ្ធិកា ឬម្ចាស់ដែលបានចុះបញ្ជី ៖ បុគ្គលដែលត្រូវបានបញ្ចូលឈ្មោះជាម្ចាស់បំណុលកម្មសិទ្ធិដី ដែលបានចុះបញ្ជីក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីដី ។

ការចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ ៖ ប្រព័ន្ធសម្រាប់ចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិនៅការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ជាញឹកញាប់ សំណៅចម្លងលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិមួយច្បាប់ ត្រូវបានចុះបញ្ជី ហើយម្ចាស់ជាអ្នករក្សាទុកច្បាប់ដើម។ ជាទូទៅ គ្មានការចេញវិញ្ញាបនបត្រនៃការចុះបញ្ជីទេ ប៉ុន្តែមានការដាក់លេខចុះបញ្ជីនៅលើលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ។ អាចហៅថា “ការចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ”។ សូមមើល “ការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ” ។

ការចុះបញ្ជីបំណុល ៖ ការកត់ត្រាក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីដី និងព័ត៌មានលម្អិតស្តីពីកម្មសិទ្ធិដី ទីនោះក្នុងដំណើរការនេះ ឬ “ការចុះបញ្ជីដំបូង” ក្នុងប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីបំណុល ឬបន្ទាប់ពីការចុះបញ្ជីដំបូង សំដៅលើការកត់ត្រាប្រតិបត្តិការមួយក្នុងប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីបំណុល។ សូមមើល “ការវិនិច្ឆ័យបំណុល” “បំណុលដែលមានការធានា” និង “ប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីបំណុល” ។

ប្រព័ន្ធចុះបញ្ជី ៖ សូមមើល “ប្រព័ន្ធកត់ត្រា” ។

Regularization of ownership: in cases of informal or illegal occupation of land, the process where the State recognizes the rights as legal. The process is usually authorized by a law, and it confirms the ownership rights of the occupiers. It commonly occurs in peri-urban areas where large numbers of people have established their homes, often out of necessity due to conflict, famine or natural disaster. Regularization can also apply to buildings that were built without official permission.

និយ័តកម្មកម្មសិទ្ធិ ៖ ក្នុងករណីនៃការកាន់កាប់ដីគ្រោះផ្លូវការ ឬ ខុសច្បាប់ សំដៅលើដំណើរការដែលរដ្ឋទទួលស្គាល់សិទ្ធិទាំងនោះ ជាស្របច្បាប់។ ជាទូទៅ ដំណើរការនេះ ត្រូវបានអនុញ្ញាត ដោយច្បាប់ ហើយវាបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់កាប់ដី នោះ និងច្រើនកើតឡើងក្នុងតំបន់ជ្វាយក្រុង ដែលមានមនុស្ស រស់នៅយ៉ាងច្រើនលើសលប់ដោយសារទំនាស់ គ្រោះរាំងស្ងួត ឬ គ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ។ និយ័តកម្ម អាចអនុវត្តផងដែរចំពោះ អគារដែលត្រូវបានសាងសង់ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតផ្លូវការ។

Regulated use: use of land that is specified in a planning law or document.

ការប្រើប្រាស់ក្រោមនិយ័តកម្ម ៖ ការប្រើប្រាស់ដីដែលត្រូវបានកំណត់ ក្នុងច្បាប់ ឬ ឯកសារស្តីពីការរៀបចំផែនការ។

Regulatory framework: the “legislative framework”.

ក្របខណ្ឌនិយ័តកម្ម ៖ “ក្របខណ្ឌគតិយុត្តិ”។

Reorganization of parcels: see “readjustment” and “land consolidation”.

ការរៀបចំក្បាលដីឡើងវិញ ៖ សូមមើល “ការកែសម្រួលឡើងវិញ” និង “ការដាក់ដីឆ្លបញ្ចូលគ្នា”។

Reparation: return of a particular asset or payment of compensation to the value of that asset (at current value) in cases where the asset had been taken away, often by a previous government. See “equivalence” and “restitution”.

ការប៉ះប៉ូវ ៖ ការប្រគល់សងទ្រព្យសម្បត្តិ ឬការផ្តល់សំណងទៅតាម តម្លៃនៃ ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ (គិតជាតម្លៃបច្ចុប្បន្ន) ក្នុងករណីដែល ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ត្រូវបានដកហូត (ជាញឹកញាប់ដោយរដ្ឋាភិបាល)។ សូមមើល “សមមូល” និង “បដិទាន”។

Responsible governance of tenure:

administering the rights (and obligations) associated with tenure of land and other natural resources, and between people and groups. Responsible or “good” governance of tenure means fair and equitable governance, which seeks to bring the greatest good to the most people, while minimising adverse impacts on individuals or groups, and keeping in mind the principle of sustainability. Responsible governance of tenure can deliver improved outcomes for people and for the environment, both now and into the future. See “governance”.

There are some basic characteristics of responsible governance of tenure. They are reflected in five general principles listed at the start of the VGGT. These are:

1. Recognition and respect for tenure right holders and their rights.
2. Safeguarding and protection of tenure rights against threats and infringements.
3. Promotion and facilitation of the enjoyment and exercise of tenure rights.
4. Provision of access to justice to deal with infringements to tenure rights.
5. Prevention of tenure disputes, violent conflicts and corruption.

There are also ten principles of implementation listed in the VGGT, which include transparency, rule of law and gender equity. These are part of responsible governance in general, and they apply equally well to responsible governance of tenure.

Restitution: the restoration of rights in land to a former owner (or that person’s descendants) where the land was taken by the state. See also “reparation”.

Right of enjoyment/usufruct: see “use right”.

អភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ ៖ ការចាត់ចែងសិទ្ធិ (និងកាតព្វកិច្ច) ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត និងរវាងមនុស្ស និងក្រុមនានា។ អភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ ឬ “ល្អប្រសើរ” សំដៅលើអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងសមធម៌ ដែលខិតខំផ្តល់ប្រយោជន៍ច្រើនបំផុតដល់ប្រជាជនភាគច្រើន និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់វិជ្ជមានជាអតិបរមាលើបុគ្គល ឬក្រុមនានា និងអនុលោមតាមគោលការណ៍និរន្តរភាព។ អភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវអាចផ្តល់លទ្ធផលល្អប្រសើរសម្រាប់ប្រជាជន និងបរិស្ថាន ទាំងពេលបច្ចុប្បន្ន និងពេលអនាគត។ សូមមើល “អភិបាលកិច្ច”។

អភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ មានលក្ខណៈសំខាន់ៗមួយចំនួន ដោយផ្អែកតាមគោលការណ៍ទូទៅ ៥ ចំណុចក្នុងផ្នែកដំបូងនៃគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដីធ្លី ជលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ ៖

- ការទទួលស្គាល់ និងគោរពរាល់សាមីជនមានសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ទាំងអស់ និងសិទ្ធិរបស់ពួកគេ
- ការពារសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែង និងការរំលោភបំពាន
- ការជំរុញ និងសម្របសម្រួលដល់ការទទួលបានសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់
- ការផ្តល់លទ្ធភាពទទួលបានយុត្តិធម៌ក្នុងការដោះស្រាយការរំលោភលើសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់
- ការទប់ស្កាត់វិវាទលើការកាន់កាប់ ជម្លោះហិង្សា និងអំពើពុករលួយ។

ក្រៅពីនេះ មានគោលការណ៍អនុវត្តទាំង ១០ ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដីធ្លី ជលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ ដែលរួមបញ្ចូល តម្លាភាព នីតិវិធី និងសមធម៌យេនឌ័រ។ ទាំងនេះ ជាផ្នែកមួយនៃអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ និងអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះអភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ។

បដិទាន ៖ ការស្ដារសិទ្ធិលើដីធ្លីឡើងវិញដល់ម្ចាស់ដីពីមុន (ឬកូនចៅរបស់បុគ្គលនោះ) ក្នុងករណីដែលដីធ្លី ត្រូវបានរដ្ឋឯកហូត។ សូមមើលផងដែរ “ការប៉ះប៉ូវ”។

សិទ្ធិផលប្រយោជន៍ ៖ សូមមើល “សិទ្ធិប្រើប្រាស់”។

Rule of law: an approach based on following the procedures, requirements, rights and obligations imposed by the laws, including appeal rights, rather than a discretionary approach based on an official's individual, arbitrary view of how something should be done. As the VGGT notes in its ten principles of implementation, the rule of law means a rules-based approach through laws that are widely publicized in applicable languages, applicable to all, equally enforced and independently adjudicated, and that are consistent with obligations under national and international law, and with due regard to voluntary commitments under applicable regional and international instruments.

នីតិរដ្ឋ ៖ អភិក្រមមួយដែលផ្អែកលើការអនុវត្តតាមនីតិវិធី លក្ខខណ្ឌតម្រូវ សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ដូចជា សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជាជាងអភិក្រមបែបឆន្ទានុសិទ្ធិដែល ផ្អែកលើការយល់ឃើញតាមអំពើចិត្តរបស់មន្ត្រីណាម្នាក់ ស្តីពី របៀបធ្វើអ្វីមួយ។ ផ្អែកតាមគោលការណ៍អនុវត្តទាំង ១០ ក្នុង គោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយ ការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដី ផលផល និងព្រៃឈើក្នុង បរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ “នីតិរដ្ឋ” សំដៅលើការអនុម័ត អភិក្រមផ្អែកលើវិធានតាមរយៈច្បាប់ដែលត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយ ទូលំទូលាយជាភាសាសមស្រប អនុវត្តចំពោះបុគ្គលគ្រប់រូបស្មើៗ គ្នា និងត្រូវបានវិនិច្ឆ័យដោយឯករាជ្យ ព្រមទាំងមានសង្គតភាពទៅ នឹងកាតព្វកិច្ចជាធរមានរបស់ពួកគេ អនុលោមតាមច្បាប់ជាតិ និង អន្តរជាតិ និងដោយគោរពតាមការប្តេជ្ញាដោយស្ម័គ្រចិត្តស្របតាម លិខិតុបករណ៍តំបន់ និងអន្តរជាតិដែលអាចយកមកអនុវត្តបាន។

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

Safeguard: a function of the government in protecting, upholding, defending or looking after legitimate tenure rights of both itself (for publicly owned natural resources) and the population. The term is also used with the specific meaning of taking positive actions to deal with possible threats to people and their legitimate tenure rights.

Satellite positioning systems: the fixing of positions on the surface of the earth by measuring signals from satellites orbiting the earth. See “global navigation satellite systems”.

Scale: the relationship between the representation of an object on a plan or a map, and its size in reality. The more detailed a map, the larger its scale, so a large scale map would have a scale of between 1:25,000 and 1:1,000.

Security of tenure: certainty and protection regarding rights to land and other natural resources, usually based on clear and enforceable laws, a transparent administration system, and a robust judicial system. A clear, up to date recording system helps to promote security of tenure. People with insecure tenure face the risk that their rights will be threatened by competing claims, and can even be lost as a result of arbitrary eviction. Improving security of tenure is seen as necessary:

- to encourage investments to improve the productivity of agriculture, particularly medium to long-term investments, and thereby improve people's livelihoods and food security;
- for conservation and the sound use of natural resources;
- to encourage the use of temporary rights for the use of land, including leasing;
- to reduce the number and the intensity of conflicts relating to the use of and transactions with real estate.

See “recording system”.

ការធានាសុវត្ថិភាព ៖ មុខងារមួយរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការការពារប្រកាន់ខ្ជាប់ ឃុំគ្រង ឬថែរក្សាសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាលផ្ទាល់ (ធនធានធម្មជាតិដែលជាម្ចាស់សិទ្ធិ សាធារណៈ) និងសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ពាក្យនេះក៏សំដៅលើការចាត់វិធានការវិជ្ជមានដើម្បីដោះស្រាយការគំរាមកំហែងណាមួយលើប្រជាពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់របស់ពួកគេផងដែរ។

ប្រព័ន្ធកំណត់ទីតាំងតាមផ្កាយរណប ៖ ការកំណត់ទីតាំងនានានៅលើផ្ទៃផែនដីតាមរយៈសញ្ញាវាស់ស្ទង់ពីផ្កាយរណបដែលហោះក្នុងគន្លងផែនដី។ សូមមើល “ប្រព័ន្ធផ្កាយរណបកំណត់ទីតាំងក្នុងសកលលោក”។

មាត្រដ្ឋាន ៖ ទំនាក់ទំនងរវាងការតំណាងឱ្យវត្ថុមួយនៅលើប្លង់ឬផែនទី និងទំហំជាក់ស្តែង។ នៅពេលផែនទីកាន់តែលម្អិត មាត្រដ្ឋានកាន់តែធំ។ ដូច្នេះ ផែនទីខ្នាតធំ មានមាត្រដ្ឋានចន្លោះពី ១:២៥.០០០ រហូតដល់ ១:១.០០០។

សន្តិសុខសិទ្ធិកាន់កាប់ ៖ ភាពប្រាកដប្រជា និងការការពារសិទ្ធិលើដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត ដែលជាទូទៅ ផ្អែកលើច្បាប់ជាធរមាន និងច្បាស់លាស់ ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលដែលមានតម្លាភាព និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ដ៏រឹងមាំ។ ប្រព័ន្ធកំណត់ត្រាដែលច្បាស់លាស់ និងមានបច្ចុប្បន្នភាពជួយបង្កើនសន្តិសុខសិទ្ធិកាន់កាប់។ អ្នកដែលគ្មានសន្តិសុខសិទ្ធិកាន់កាប់ ប្រឈមនឹងហានិភ័យនៃការគំរាមកំហែងសិទ្ធិរបស់ខ្លួនតាមរយៈការទាមទារដណ្តើម និងអាចបាត់បង់សិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដោយសារការជម្លៀសចេញតាមអំពើចិត្ត។ ដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវបង្កើន សន្តិសុខសិទ្ធិកាន់កាប់ ៖

- ដើម្បីជំរុញការវិនិយោគសំដៅបង្កើនផលិតភាពកសិកម្មជាពិសេសការវិនិយោគរយៈពេលមធ្យម-វែង និងបង្កើនជីវភាព និងសន្តិសុខស្បៀងរបស់ប្រជាជន
- សម្រាប់ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយនិរន្តរភាព
- ដើម្បីជំរុញការប្រើប្រាស់សិទ្ធិបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ដីធ្លី រួមទាំងការជួល
- ដើម្បីកាត់បន្ថយចំនួន និងអាំងតង់ស៊ីតេនៃទំនាស់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ និងប្រតិបត្តិការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអចលនទ្រព្យ។ សូមមើល “ប្រព័ន្ធកត់ត្រា”។

Servitude: an easement.

សេរីភាព ៖ អាចហៅថា “easement” ។

Spatial data infrastructure: a framework of geographic data and metadata, users and tools that are connected in order to use the spatial data in an efficient and flexible way. It can also be described as the technology, policies, standards, human resources and related activities that are necessary to acquire, process, distributes, use, maintain and preserve spatial data.

ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទិន្នន័យលំហ ៖ គ្រោងទិន្នន័យភូមិសាស្ត្រ និងទិន្នន័យកម្រិត meta (metadata) អ្នកប្រើប្រាស់ និងឧបករណ៍ដែលត្រូវបានភ្ជាប់គ្នាដើម្បីប្រើប្រាស់ទិន្នន័យលំហប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងភាពបត់បែន ឬអាចសំដៅលើបច្ចេកវិទ្យា គោលនយោបាយ ស្តង់ដារ ធនធានមនុស្ស និងសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធចាំបាច់សម្រាប់ការទទួលបាន ដំណើរការ ចែកចាយ ប្រើប្រាស់ និងរក្សាទុកទិន្នន័យលំហ ។

Spatial referencing: the association of an entity with its absolute or relative location.

ការផ្អែកតាមព័ត៌មានលំហ ៖ ការផ្សារភ្ជាប់អង្គភាពមួយទៅនឹងទីតាំងជាក់ស្តែង ឬទីតាំងពាក់ព័ន្ធរបស់អង្គភាពនោះ ។

Speculation: the buying and selling of property for the main purpose of making money, without interest in using or developing the land. Speculation often involves short periods of time between the purchase and sale. In some countries, income from speculation is taxed at a higher rate than income based on investments.

ការទិញ/លក់ដើម្បីបានប្រាក់ចំណេញ ៖ ការទិញ និងលក់ទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីបានប្រាក់ចំណេញ ដោយគ្មានការប្រាក់ក្នុងការប្រើប្រាស់ ឬអភិវឌ្ឍន៍ដីធ្លី។ ជាញឹកញាប់ ការទិញ/លក់ដើម្បីបានប្រាក់ចំណេញមានរយៈពេលខ្លី នៅចន្លោះពេលទិញ និងពេលលក់ ។ ក្នុងប្រទេសមួយចំនួន ចំណូលពីការទិញ/លក់ដើម្បីបានប្រាក់ចំណូលត្រូវជាប់ពន្ធក្នុងអត្រាខ្ពស់ជាងពន្ធលើចំណូលពីការវិនិយោគ ។

Sporadic registration: registering land and the rights associated with it on a case-by-case basis for the first time (“first registration”). Sporadic registration is usually based on a specific action of the owner of the property to start the registration process. The owner is responsible for submitting an application for “first registration”, and needs to provide all the necessary documents (such as a description of the parcel, often with a survey plan prepared by a surveyor), and evidence of the rights (such as ownership, any leases or mortgages, any easements or servitudes, which is usually prepared by a lawyer). Sporadic registration has the advantage that it may be less expensive in the short term than systematic registration and that it tends to target most economically active property first. It has the disadvantage that it will take much longer to achieve complete coverage of all titles within the jurisdiction and it is not as much of a public, open process as systematic registration. Also known as “sporadic adjudication”. See “adjudication” and “first registration”.

Squatter: a person who occupies another person’s land without the owner’s permission or against the owner’s objection. See “squattening”.

Squattening: the act of occupying another person’s land without the owner’s permission. See “adverse possession”, “limitation period” and “prescription”.

Squatter’s rights: the rights that a person obtains by occupying another person’s land

State property: rights to land held by the State. A ministry or public agency is often appointed to manage the land.

ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដំបូង ៖ ការចុះបញ្ជីដីដំបូង និងសិទ្ធិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការនេះទៅតាមករណីជាលើកដំបូង (“ការចុះបញ្ជីដំបូង”) ។ ជាទូទៅ ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដំបូង ផ្អែកលើវិធានការដាក់លាក់របស់ម្ចាស់ទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងការចាប់ ផ្ដើមដំណើរការចុះបញ្ជី។ ម្ចាស់ទ្រព្យទទួលខុសត្រូវលើការដាក់ពាក្យស្នើសុំ “ការចុះបញ្ជីដំបូង” និងត្រូវផ្តល់ឯកសារចាំបាច់ទាំងអស់ (ដូចជា ការពិពណ៌នាពីក្បាលដី ដែលច្រើនតែភ្ជាប់ជាមួយប្លង់វាស់វែងដែលរៀបចំឡើងដោយអ្នកវាស់វែង) និងភស្តុតាងបញ្ជាក់សិទ្ធិ (ដូចជា កម្មសិទ្ធិ ការជួល ឬការបញ្ចាំសេវភាព ដែលជាទូទៅរៀបចំឡើងដោយមេធាវី) ។ គុណសម្បត្តិនៃការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដំបូង គឺចំណាយតិចក្នុងរយៈពេលខ្លីជាងការចុះបញ្ជីជាប្រព័ន្ធ និងហាក់ផ្ដោតដំបូងលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានតម្លៃទាប ចំណែកគុណវិបត្តិ គឺត្រូវចំណាយពេលយូរដើម្បីផ្តល់ប័ណ្ណទាំងអស់ក្នុងតំបន់ ឬប្រទេសមួយ និងមិនមែនជាដំណើរការជាសាធារណៈ និងបើកចំហដូចការចុះបញ្ជីជាប្រព័ន្ធ។ អាចហៅថា “ការវិនិច្ឆ័យម្តងម្កាល”។ សូមមើល “ការវិនិច្ឆ័យ” និង “ការចុះបញ្ជីដំបូង”។

អ្នកកាន់កាប់ដីដោយខុសច្បាប់ ៖ អ្នកដែលកាន់កាប់ដីរបស់នរណាម្នាក់ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់ដី ឬប្រឆាំងនឹងការជំទាស់របស់ម្ចាស់ដី។ សូមមើល “ការកាន់កាប់ដីដោយខុសច្បាប់”។

ការកាន់កាប់ដីដោយខុសច្បាប់ ៖ ការកាន់កាប់ដីរបស់នរណាម្នាក់ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់ដី។ សូមមើល “ភោគៈមិនល្អ” អំឡុងពេលដាក់កំហិត” និង “អាជ្ញាយុកាល”។

សិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់កាប់ដីដោយខុសច្បាប់ ៖ សិទ្ធិដែលបុគ្គលម្នាក់ទទួលបានពីការកាន់កាប់ដី របស់នរណាម្នាក់។

ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ៖ សិទ្ធិរបស់រដ្ឋលើដីដី។ ជាញឹកញាប់ ក្រសួង ឬស្ថាប័នសាធារណៈមួយ ត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យគ្រប់គ្រងដីដី។

Statute of limitations: the name for the “limitation period” in common law (or English) systems. See “limitation period”.

លក្ខន្តិកៈនៃការដាក់កំហិត ៖ ពាក្យមួយទៀតសម្រាប់ “អំឡុងពេលដាក់កំហិត” ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ឧបម័ន់ឡ (ឬអង់គ្លេស) ។ សូមមើល “អំឡុងពេលដាក់កំហិត” ។

Strata title: see “condominium”.

ប័ណ្ណបែងចែកជាផ្នែក ៖ សូមមើល “ខុនដូ” ។

Subdivision: the process of dividing a land parcel into different, usually smaller parcels. Subdivision will often require a plan showing the new boundaries, and this often needs to have government approval and be registered. Subdivision is the opposite to amalgamation. It is also possible to divide land vertically by means of condominium (see “condominium”). Subdivision is sometimes referred to as “mutation” or “division”.

ការពុះចែក ៖ ដំណើរការបំបែកក្បាលដីជាចំណែកតូចៗ ។ ជាញឹកញាប់ ការពុះចែកតម្រូវឱ្យមានប្លង់បង្ហាញពីព្រំប្រទល់ថ្មី និងច្រើនតែត្រូវមានការអនុម័តរបស់រដ្ឋាភិបាល និងការចុះបញ្ជី។ ការពុះចែកគឺផ្ទុយពី “ការរួមបញ្ចូលគ្នា” ។ គេអាចបែងចែកដីតាមខ្សែបញ្ឈរជាខុនដូ (សូមមើល “ខុនដូ”) ។ ពេលខ្លះ ការពុះចែកសំដៅលើ “ការផ្ទេរសិទ្ធិ” ឬ “ការបំបែក” ។

Sub lease: a lease where the landlord is not the owner of the land, but is rather the tenant of a lease from the owner.

ការជួលបន្ត ៖ ការជួលដែលម្ចាស់ដីមិនមែនជាម្ចាស់ដី ប៉ុន្តែម្ចាស់គឺជាអ្នកជួលពីម្ចាស់ដី។

Survey: to measure, particularly to measure boundaries of parcels. See “cadastral survey”.

វាស់វែង ៖ វាស់ស្ទង់ ជាពិសេសវាស់ស្ទង់ព្រំប្រទល់ក្បាលដី។ សូមមើល “ការវាស់វែងស៊ុរយោដី” ។

Systematic registration: registering land for the first time (“first registration”) using a systematic approach to surveying, adjudicating and registering parcels on a regular, area by area basis that covers all the land in a particular area. It has typically been done through a government programme. Systematic registration is relatively expensive due to the large numbers of parcels being dealt with, although on a per parcel basis the average cost may be significantly lower than with sporadic registration (due to economies of scale). Systematic registration has the advantage that it will provide more comprehensive land information within a given time frame. It will also give more people improved rights more quickly, thus supporting the general development impact of increased security of ownership and reduced transaction costs. Also known as “systematic adjudication”. See “adjudication” and “first registration”.

ការចុះបញ្ជីជាប្រព័ន្ធ ៖ ការចុះបញ្ជីដីជាលើកដំបូង (“ការចុះបញ្ជីដំបូង”) ដោយប្រើវិធីសាស្ត្រជាប្រព័ន្ធក្នុងការវាស់វែង ការវិនិច្ឆ័យ និងការចុះបញ្ជីក្បាលដីជាប្រចាំ តាមទំហំនីមួយៗ ដែលគ្របដណ្តប់លើដីទាំងអស់ក្នុងតំបន់ណាមួយ។ ការចុះបញ្ជីជាប្រព័ន្ធគ្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈកម្មវិធីរដ្ឋាភិបាល និងត្រូវចំណាយច្រើនដោយសារតែត្រូវផ្តោតលើក្បាលដីយ៉ាងច្រើន ទោះបីជាចំណាយមធ្យមលើក្បាលដីនីមួយៗ អាចទាបជាងការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈដាច់ដោយផ្ទុក (ដោយសារតែវិមាត្រសេដ្ឋកិច្ច) ។ គុណសម្បត្តិនៃការចុះបញ្ជីជាប្រព័ន្ធ គឺការផ្តល់ព័ត៌មានដីធ្លីកាន់តែគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងចំណោមពលរដ្ឋ និងធ្វើឱ្យប្រជាជនជាច្រើនទទួលបានសិទ្ធិប្រសើរឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍន៍ទូទៅ តាម រយៈការបង្កើនសន្តិសុខកម្មសិទ្ធិ និងកាត់បន្ថយចំណាយប្រតិបត្តិការ។ អាចហៅថា “ការវិនិច្ឆ័យជាប្រព័ន្ធ”។ សូមមើល “ការវិនិច្ឆ័យ” និង “ការចុះបញ្ជីដំបូង”។

Tenancy: a lease, sometimes used to refer to a lease for a short period. See “lease”.

ការជួល (tenancy) ៖ ការជួល ដែលពេលខ្លះសំដៅលើការជួល ក្នុងរយៈពេលខ្លី។ សូមមើល “ការជួល (lease)” ។

Tenant: a person who occupies another person’s land on the basis of a lease agreement, and whose rights and obligations are expressed in the lease. Also known as a “lessee”.

អ្នកជួល (tenant) ៖ បុគ្គលដែលកាន់កាប់ដីធ្លីរបស់នរណាម្នាក់ ទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀងជួល ហើយសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ បុគ្គលនោះ ត្រូវបានកំណត់ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនោះ។ អាចហៅថា “lessee” ។

Tenure: the relationship, whether legally or customarily defined, between people as individuals or groups, with respect to land and other natural resources. The rules of tenure define how access is granted to rights to use, control and transfer resources, as well as associated responsibilities and restrictions. Tenure is often expressed in terms of the rights (and also the duties) that someone has in relation to a natural resource. Tenure is another way of referring to the rights to possess, occupy and use, harvest and collect produce, sell, gift, mortgage, lease out, leave by inheritance, etc. Tenure rights can also include the right to exclude others from occupying or using the land or forest, particularly where a person has an exclusive right to all the land or forest. There are also other cases where people are not the owners of the land, but they still have tenure rights, such as a use right or lease, or non-exclusive rights, such as a right to collect food, water or other material from the land or water, even though someone else has the main rights related to that natural resource. See “tenure system”.

សិទ្ធិកាន់កាប់ ៖ ទំនាក់ទំនងដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ឬ ទំនៀមទម្លាប់ រវាងបុគ្គល ឬក្រុមនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី និង ធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត។ វិធាននៃសិទ្ធិកាន់កាប់កំណត់ពី របៀបផ្តល់លទ្ធភាពទទួលបានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ គ្រប់គ្រង និងផ្ទេរ ធនធាន ការទទួលខុសត្រូវ និងការរឹតត្បិតនានា។ ជាញឹកញាប់ សិទ្ធិកាន់កាប់ត្រូវបានកំណត់ជាសិទ្ធិ (និងការកិច្ច) របស់នរណា ម្នាក់ពាក់ព័ន្ធនឹងធនធានធម្មជាតិ។ សិទ្ធិកាន់កាប់ជាវិធីមួយទៀត នៃការសំដៅលើសិទ្ធិគ្រប់គ្រង កាន់កាប់ និងប្រើប្រាស់ ប្រមូល ផល លក់ ផ្តល់អំណោយ បញ្ចាំ ជួល បន្សល់ជា កេរមត៌ក។ ល។ សិទ្ធិកាន់កាប់អាចរួមបញ្ចូលសិទ្ធិដក ចេញនរណាម្នាក់មិន ឱ្យកាន់កាប់ ឬប្រើប្រាស់ដីធ្លី ឬព្រៃឈើ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែល បុគ្គលម្នាក់មានសិទ្ធិផ្តាច់មុខលើដីធ្លី ឬព្រៃឈើទាំងអស់។ ក្រៅពី នេះ មានករណីដែលប្រជាជនមិនមែនជាម្ចាស់ដី ប៉ុន្តែពួកគេនៅតែ មានសិទ្ធិកាន់កាន់ ដូចជា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬជួល ឬសិទ្ធិមិនផ្តាច់មុខ ដូចជា សិទ្ធិប្រមូលអាហារ ទឹក ឬវត្ថុធាតុផ្សេងទៀតពីដី ឬទឹកនោះ ទោះបីជានរណាម្នាក់ផ្សេងទៀតមានសិទ្ធិសំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងធនធានធម្មជាតិនោះក្តី។ សូមមើល “ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់” ។

Tenure reform: see “land tenure reform”.

កំណែទម្រង់សិទ្ធិកាន់កាប់ ៖ សូមមើល “កំណែទម្រង់សិទ្ធិកាន់កាប់ ដីធ្លី” ។

Tenure security: see “security of tenure”.

សន្តិសុខសិទ្ធិកាន់កាប់ ៖ សូមមើល “សន្តិសុខនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ (security of tenure)” ។

Tenure system: the broad relationships, customs, laws, administrative practices and other means of regulating rights between people, communities and countries. In the Preface to the VGGT, there is the following definition:

- Tenure Systems define and regulate how people, communities and others gain access to land, fisheries and forests. These systems determine who can use which resources, for how long, and under what conditions. They may be based on written policies and laws as well as unwritten customs and practices.

Tenure systems are at the heart of how people, communities and nations gain access to natural resources, whether through formal law or informal arrangements. The rules of tenure determine who can use which resources, for how long, and under what circumstance. The tenure system is the overall system regulating all the individual and group rights over the natural resources. The expression covers how we organise people's rights within a group, community, nation or region of the world. The expression "tenure system" also points to the many organisations and individuals involved in tenure rights, because a tenure system is about people, communities and others. The range of participants includes governments and their administrative agencies, the courts, tenure rights holders, businesses, civil society, academics and the broader community.

Title: the official document giving evidence of a person's right to land, or "entitlement", which is usually in the form of a document known as a "certificate of title", "land title", "title deed" or "title certificate". Title can also be used to mean "ownership".

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ ៖ ទំនាក់ទំនងទូលំទូលាយ ទំនៀមទម្លាប់ ច្បាប់ ការអនុវត្តផ្នែក រដ្ឋបាល និងមធ្យោបាយផ្សេងទៀតក្នុងការដាក់កំហិតលើសិទ្ធិរវាងបុគ្គល សហគមន៍ និងប្រទេសនានា។ ផ្នែកអារម្ភកថានៃគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដីធ្លី ជលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ កំណត់និយមន័យប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ដូចខាងក្រោម ៖

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់កំណត់ និងដាក់កំហិតលើរបៀបដែលប្រជាពលរដ្ឋ សហគមន៍ និងអ្នកដទៃទៀតទទួលបានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ដីធ្លី ជលផល និងព្រៃឈើ។ ប្រព័ន្ធទាំងនេះកំណត់ថាតើអ្នកណាអាចប្រើប្រាស់ធនធានអ្វី សម្រាប់រយៈពេលប៉ុន្មាន និងក្រោមលក្ខខណ្ឌណាខ្លះ។ ប្រព័ន្ធទាំងនេះ អាចមានមូលដ្ឋានផ្អែកលើ គោលនយោបាយ និង ច្បាប់ដែលធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ព្រមទាំងទំនៀមទម្លាប់ និងការអនុវត្តដែលមិនមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរផងដែរ។

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាចំណុចស្នូលនៃរបៀបដែលប្រជាជនសហគមន៍ និងប្រជាជាតិនានា ទទួលបានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ មិនថាតាមរយៈច្បាប់ផ្លូវការ ឬការរៀបចំក្រៅផ្លូវការឡើយ។ វិធាននៃសិទ្ធិកាន់កាប់កំណត់ថាតើអ្នកណាអាចប្រើប្រាស់ធនធានអ្វី សម្រាប់រយៈពេលប៉ុន្មាន និងក្រោមលក្ខខណ្ឌណាខ្លះ។ ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាប្រព័ន្ធជារួមដែលដាក់កំហិតលើសិទ្ធិរបស់បុគ្គល និងក្រុមពាក់ព័ន្ធនឹងធនធានធម្មជាតិ។ ខ្លឹមសារនៃប្រព័ន្ធនេះគ្របដណ្តប់លើរបៀបដែលយើងរៀបចំសិទ្ធិមនុស្សក្នុងក្រុម សហគមន៍ ប្រជាជាតិ ឬតំបន់មួយក្នុងពិភពលោក។ ពាក្យ "ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់" សំដៅលើអង្គភាព និងបុគ្គលជាច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិកាន់កាប់ ព្រោះប្រព័ន្ធនេះផ្តោតលើមនុស្ស សហគមន៍ និងអ្នកផ្សេងទៀត។ អ្នកចូលរួម មានដូចជា រដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋាភិបាល តុលាការ ម្ចាស់សិទ្ធិកាន់កាប់ អាជីវកម្ម សង្គមស៊ីវិល ស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងសហគមន៍ទាំងមូល។

ប័ណ្ណ ៖ ឯកសារផ្លូវការដែលផ្តល់ភស្តុតាងបង្ហាញពីសិទ្ធិរបស់បុគ្គលម្នាក់លើដីធ្លី ឬ "សិទ្ធិទទួលបាន" ដែលជាទូទៅមានទម្រង់ជាឯកសារ "វិញ្ញាបនបត្រប័ណ្ណ" "ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី" ឬ "ប្លង់កម្មសិទ្ធិ"។ ប័ណ្ណអាចសំដៅលើ "កម្មសិទ្ធិ" ផងដែរ។

Title deeds: documents giving evidence of title to land. See “land title” and “title”.

Title insurance: a service offered by insurance companies (for a fee) to protect a purchaser, tenant or lender against any losses that the person might suffer due to problems with the legal ownership of the property, such as the property being sold twice or having unknown rights that affect it. Title insurance is very common in the United States of America, which has a deeds system in most of its states (the deeds registry is often based in the local court).

Title registration system: a government run system for recording properties, ownership and transactions with property rights. The title registration system shows details of the property and the name and rights of the owner and others (such as tenants, lenders). The registration of title system differs from a deeds registration system because 1) the transaction only becomes effective on registration, 2) the land registry issues an updated copy of the register (sometimes called a “certificate of title”) to the owner after it has registered a transaction, and 3) the registration of title system commonly has some form of guarantee as to the accuracy of the information. Because a transaction is only legally effective once it is registered, a person only becomes the owner after he or she has registered the transfer or inheritance documents at the land registry. This system has been described as “title by registration”, because it is the act of registration that makes someone the owner of the land. In a deeds system, which is “registration of title”, the person is already by owner by means of the deed, and he or she is simply recording it at the deeds registry. See “adjudication of title” and “guaranteed title”.

ប្លង់កម្មសិទ្ធិ ៖ ឯកសារដែលផ្តល់ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិទទួលបានដីធ្លី។ សូមមើល “ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី” និង “ប័ណ្ណ”។

ការធានារ៉ាប់រងប័ណ្ណ ៖ សេវាដែលផ្តល់ដោយក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង (គិតថ្លៃសេវា) ដើម្បីការពារអ្នកទិញ អ្នកជួល ឬអ្នកផ្តល់កម្ចីពីការខាតបង់ដែលអាចបណ្តាលមកពីបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិស្របច្បាប់ ដូចជា ទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានលក់ពីរដង ឬការមានសិទ្ធិមិនច្បាស់លាស់ដែលប៉ះពាល់ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ។ ការធានារ៉ាប់រងប័ណ្ណមានលក្ខណៈទូទៅបំផុតក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក ជាទីដែលមានប្រព័ន្ធលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិនៅតាមបណ្តាញរដ្ឋភាគច្រើន (ជាញឹកញាប់ ការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិស្ថិតក្នុងតុលាការមូលដ្ឋាន) ។

ប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីប័ណ្ណ ៖ ប្រព័ន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាលសម្រាប់ការកត់ត្រាទ្រព្យសម្បត្តិ កម្មសិទ្ធិ និងប្រតិបត្តិការពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិ។ ប្រព័ន្ធនេះ បង្ហាញព័ត៌មានលម្អិតស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ និងឈ្មោះ និងសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ និងអ្នកផ្សេងទៀត (ដូចជា អ្នកជួល អ្នកផ្តល់កម្ចី) ។ ប្រព័ន្ធនេះ ខុសពីប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីកម្មសិទ្ធិ ព្រោះ ១) ប្រតិបត្តិការមានប្រសិទ្ធភាពតែនៅក្រោយពេលចុះបញ្ជី ២) ការិយាល័យចុះបញ្ជីដីធ្លី ចេញសំណៅចម្លងសៀវភៅគោលបញ្ជីដ៏បច្ចុប្បន្នភាពមួយច្បាប់ (ពេលខ្លះ ហៅថា “វិញ្ញាបនបត្រប័ណ្ណ”) ដល់ម្ចាស់ បន្ទាប់ពីបានចុះបញ្ជីប្រតិបត្តិការមួយ និង ៣) ប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីប័ណ្ណតែងមានការធានាមួយចំនួនលើសុក្រឹតភាពនៃព័ត៌មាន។ ដោយសារតែប្រតិបត្តិការមួយមានប្រសិទ្ធភាពផ្លូវច្បាប់តែនៅក្រោយពេលចុះបញ្ជី បុគ្គលម្នាក់អាចក្លាយជាម្ចាស់ដីបន្ទាប់ពីគាត់បានចុះបញ្ជីឯកសារផ្ទេរ ឬឯកសារកេរមត់នៅការិយាល័យចុះបញ្ជីដី។ ប្រព័ន្ធនេះ ត្រូវបានកំណត់ជា “សិទ្ធិទទួលបានតាមរយៈការចុះបញ្ជី” ព្រោះវាជាការចុះបញ្ជីដែលធ្វើឱ្យនរណាម្នាក់ក្លាយជាម្ចាស់ដី។ ក្នុងប្រព័ន្ធលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ ដែលជា “ការចុះបញ្ជីប័ណ្ណ” បុគ្គលនោះ បានក្លាយជាម្ចាស់តាមរយៈលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ ហើយគាត់គ្រាន់តែកត់ត្រាប្រតិបត្តិការនេះនៅការិយាល័យចុះបញ្ជីលិខិតបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិប៉ុណ្ណោះ។ សូមមើល “ការវិនិច្ឆ័យប័ណ្ណ” និង “ប័ណ្ណដែលមានការធានា”។

Topography: the physical features of the earth's surface.

Topographic map: a map showing the physical features of the earth, usually incorporating contour lines. A topographic map shows the detailed physical attributes of an area using accepted signs and methods, such as contours to show height and different colours to show differences between areas.

Torrens System: a form of title registration system used in Australia, New Zealand, some part of Canada and a small number of other countries, states or areas. Each jurisdiction has its own rules, so there is no single Torrens system, but common characteristics are: a register, a certificate of title, a guarantee that the information in the register is reliable, and a compensation system in case of errors in the register or fraudulent sale.

Transaction: a change to the ownership or the rights associated with land, usually involving the owner and another person, such as transfer of rights from one person to another, a lease of the property or a mortgage of the property.

Transaction costs: the expenses involved in making a transaction, such as a transfer of ownership. Transaction costs can include lawyer's fees, taxes and duties, registration fees and the fee charged by a real estate agent or bank.

Transboundary: going across a boundary, often an international boundary. Natural features, such as rivers, wetlands, deserts go across boundaries, and they require a coordinated approach from the surrounding countries to manage them well.

ហានលេខ ៖ លក្ខណៈរូបវន្តនៃផ្ទៃផែនដី។

ផែនទីហានលេខ ៖ ផែនទីដែលបង្ហាញពីលក្ខណៈសម្គាល់រូបវន្តរបស់ផែនដី ដែលជាទូទៅរួមបញ្ចូលបន្ទាត់បត់បែន។ ផែនទីហានលេខបង្ហាញពីលក្ខណៈសម្គាល់រូបវន្តលម្អិតរបស់តំបន់មួយដោយប្រើសញ្ញា និងមធ្យោបាយសមស្រប ដូចជា បន្ទាត់បត់បែនដើម្បីបង្ហាញពីកម្ពស់ និងពណ៌ផ្សេងៗដែលសម្គាល់តំបន់ផ្សេងៗ។

ប្រព័ន្ធ Torrens ៖ ទម្រង់មួយនៃប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីប័ណ្ណដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលី នូវីលេសឡង់ ផ្នែកខ្លះនៃប្រទេសកាណាដា និងក្នុងបណ្តាប្រទេស រដ្ឋ ឬតំបន់មួយចំនួនតូចៗ។ តំបន់/ប្រទេសនីមួយៗមានវិធានរៀងៗខ្លួន។ ដូច្នេះ គ្មានប្រព័ន្ធ Torrens ជាមួយមួយទេ ប៉ុន្តែប្រព័ន្ធនេះមានលក្ខណៈទូទៅមួយចំនួនដូចជា សៀវភៅគោលបញ្ជីដី វិញ្ញាបនបត្រប័ណ្ណ ការធានាថាព័ត៌មានក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីដីអាចទុកចិត្តបាន និងប្រព័ន្ធផ្តល់សំណងក្នុងករណីមានកំហុសឆ្គងក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីដី ឬការបោកបន្លំលក់។

ប្រតិបត្តិការ ៖ ការផ្លាស់ប្តូរកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដី ដែលជាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹងម្ចាស់ និងបុគ្គលម្នាក់ទៀត ដូចជា ការផ្ទេរសិទ្ធិពីមនុស្សម្នាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀត ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិ ឬការបញ្ចាំទ្រព្យសម្បត្តិ។

ចំណាយប្រតិបត្តិការ ៖ ចំណាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើប្រតិបត្តិការមួយ ដូចជា ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ។ ចំណាយនេះ អាចរួមបញ្ចូលថ្លៃសេវាមេធាវី ពន្ធ និងអាករ ថ្លៃសេវាចុះបញ្ជី និងថ្លៃសេវារបស់ភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ ឬធនាគារ។

ឆ្លងដែន ៖ ការឆ្លងកាត់ព្រំប្រទល់ ច្រើនតែជាព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ។ លក្ខណៈសម្គាល់ធម្មជាតិ ដូចជា ទន្លេ តំបន់ដីសើម វាលខ្សាច់កាត់ព្រំប្រទល់ និងតម្រូវឱ្យមានវិធីសាស្ត្ររួមមួយពីប្រទេសជុំវិញដើម្បីគ្រប់គ្រងឱ្យបានល្អ។

Transfer: to pass ownership or some other right in relation to a property from one living person to another. Transfer can also be the name of the document used to pass ownership of land from the “transferor” to the “transferee”.

Transparency: as the VGGT notes in its ten principles of implementation, transparency means clearly defining and widely publicizing policies, laws and procedures, and decisions in applicable languages and accessible formats.

Trespass: to go onto the land of another person without the owner’s permission. See “trespasser”.

Trespasser: a person who goes onto another person’s land without the owner’s permission or in spite of the owner’s objection. See “squatter”.

ការផ្ទេរ ៖ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិផ្សេងទៀតលើទ្រព្យសម្បត្តិពីមនុស្សមានជីវិតម្នាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀត។ ការផ្ទេរអាចសំដៅលើឯកសារសម្រាប់ផ្ទេរកម្មសិទ្ធិជីវិតពី “អ្នកផ្ទេរ” ទៅ “អ្នកទទួល”។

តម្លាភាព ៖ ផ្អែកតាមគោលការណ៍អនុវត្តទាំង ១០ ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំដោយស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការកាន់កាប់ដីធ្លី ផលផល និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ តម្លាភាព សំដៅលើការកំណត់និយមន័យច្បាស់លាស់ និងការផ្សព្វផ្សាយទូលំទូលាយអំពីគោលនយោបាយ ច្បាប់ និងនីតិវិធីនានាជាភាសាសមស្រប និងការផ្សព្វផ្សាយទូលំទូលាយអំពីសេចក្តីសម្រេចនានាជាភាសាសមស្រប និងក្នុងទម្រង់ដែលអាចប្រើប្រាស់បានគ្រប់គ្នា។

ការទន្ទ្រានចូល ៖ ការចូលទៅក្នុងដីរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់។ សូមមើល “អ្នកទន្ទ្រានចូល”។

អ្នកទន្ទ្រានចូល ៖ អ្នកដែលចូលទៅក្នុងដីរបស់នរណាម្នាក់ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់ ឬទោះបីជាមានការជំទាស់ពីម្ចាស់។ សូមមើល “អ្នកកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់”។

Unique parcel identifier: a number (or sometimes a combination of numbers and letters) that identifies a land parcel in a certain area and that is used only for that land parcel. Parcel identifiers sometimes incorporate letters or numbers referring to the administrative area, such as the district or province.

Urban planning: an approach to investigating and making decisions about how land will be used in urban areas, whether for housing, commerce, recreation or other purposes. It aims to take into account all the urban society's needs and identify land that can be used to meet those needs in the most efficient and harmonious way.

Urbanization: the process of the development of towns and cities, usually associated with increased populations.

Use right: one of the main elements of ownership, the use right gives the owner the right to occupy and do things on the property. A holder of a use right may not have the right to sell the property, etc.

Usufruct: in civil law systems, the word meaning "use right" (to use the land). See "use right".

សញ្ញាកំណត់អត្តសញ្ញាណក្បាលដី ៖ លេខ (ឬពេលខ្លះ ទាំងលេខ និង តួអក្សរ) ដែលកំណត់អត្តសញ្ញាណក្បាលដីមួយក្នុងតំបន់ណាមួយ និងត្រូវបានប្រើប្រាស់តែសម្រាប់ក្បាលដីនោះ។ ពេលខ្លះ សញ្ញាកំណត់ក្បាលដី មានកម្រងតួអក្សរ ឬលេខដែលសំដៅលើតំបន់រដ្ឋបាល ដូចជា ស្រុក ឬខេត្ត។

ការរៀបចំផែនការទីក្រុង ៖ វិធីសាស្ត្រស៊ើបអង្កេត និងធ្វើសេចក្តីសម្រេចស្តីពីរបៀបប្រើប្រាស់ដីក្នុងតំបន់ប្រជុំជន សម្រាប់គោលបំណងលំនៅដ្ឋាន ពាណិជ្ជកម្ម ការកំសាន្ត ឬគោលបំណងផ្សេងទៀត។ ការរៀបចំផែនការទីក្រុងមានគោលបំណងពិចារណាពីតម្រូវការសង្គមក្នុងទីប្រជុំជនទាំងអស់ និងកំណត់អត្តសញ្ញាណដី ដែលអាចប្រើប្រាស់សម្រាប់បំពេញតម្រូវការទាំងនោះតាមរបៀបដែលមានប្រសិទ្ធភាព និងភាពសុខដុមរម្យបំផុត។

នស្សបន័យកម្ម ៖ ដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍ទីប្រជុំជន ឬទីក្រុង ដែលជាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹងកំណើនប្រជាជន។

សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ៖ ធាតុផ្សំដ៏សំខាន់មួយនៃកម្មសិទ្ធិ ដែលផ្តល់សិទ្ធិឱ្យម្ចាស់កាន់កាប់ និងធ្វើអ្វីៗលើទ្រព្យសម្បត្តិ។ ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ប្រហែលជាគ្មានសិទ្ធិលក់ទ្រព្យសម្បត្តិនោះទេ។

ធរណីមាត្រ ៖ ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី សំដៅលើ "សិទ្ធិប្រើប្រាស់" (ដីធ្លី)/ សិទ្ធិអាស្រ័យផល។ សូមមើល "សិទ្ធិប្រើប្រាស់"។

Zoning: a planning procedure where a designated zone is allocated for a specified use or uses. Zoning is a commonly used approach to planning that identifies the uses to which the zoned land may be put and specifies the type, amount and location of that development. Its aim is to promote orderly use and development and also to reduce or avoid inconsistent uses adjacent to one another.

ការបែងចែកជាតំបន់ ៖ នីតិវិធីរៀបចំផែនការដែលតំបន់ណាមួយត្រូវបានបែងចែកសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ជាក់លាក់។ ការបែងចែកជាតំបន់ជាវិធីសាស្ត្រដែលប្រើប្រាស់ជាទូទៅក្នុងការរៀបចំផែនការដែលកំណត់អត្តសញ្ញាណការប្រើប្រាស់លើដីដែលត្រូវបានបែងចែកជាតំបន់ និងកំណត់ពីប្រភេទ ទំហំ និងទីតាំងនៃការអភិវឌ្ឍន៍នោះ។ ការបែងចែកជាតំបន់មានគោលបំណងលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ និងការអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យមានសណ្តាប់ធ្នាប់ និងកាត់បន្ថយ ឬបញ្ចៀសការប្រើប្រាស់មិនស៊ីសង្វាក់គ្នានៅតំបន់ជិតៗគ្នា។

Sources

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). 2003. *Multilingual thesaurus on land tenure*. FAO, Rome
www.fao.org/3/a-x2038e.pdf

FAO. 2016. *Responsible Governance of Tenure and the Law*.
www.fao.org/3/a-i5449e.pdf

International Federation of Surveyors (FIG). 1995. *The FIG Statement on the Cadastre*. Australia
www.fig.net/resources/publications/figpub/pub11/figpub11.asp

IPCC. 1999. *Special Report on Land Use, Land-Use Change And Forestry*.
www.grida.no/climate/ipcc/land_use/index.htm

United Nations Economic Commission to Europe (UNECE). 1996. *Land Administration Guidelines*. New York.
www.unece.org/fileadmin/DAM/him/documents/Publications/Land.administration.guidelines.e.pdf

UN Women, Gender Equality Glossary.
<https://trainingcentre.unwomen.org/mod/glossary/view.php?id=36&mode=letter&hook=G&sortkey=&sortorder=>

ឯកសារយោង

អង្គការស្បៀង និងកសិកម្មនៃ សហប្រជាជាតិ (FAO) ២០០៣.
កម្រងរូបនៈសំណុំពហុ-ភាសាស្តីពីសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី, FAO, Rome ៖
<http://www.fao.org/3/a-x2038e.pdf>

អង្គការស្បៀង និងកសិកម្មនៃ សហប្រជាជាតិ (FAO) ២០១៦.
អភិបាលកិច្ចសិទ្ធិកាន់ - កាត់ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ និងច្បាប់
ជាធរមាន ៖ <http://www.fao.org/3/a-i5449e.pdf>

សហព័ន្ធអ្នកវាស់វែងអន្តរជាតិ (FIG) ១៩៩៥. សេចក្តីថ្លែងការណ៍
របស់ FIG ស្តីពីសុវិធានី ប្រទេសអូស្ត្រាលី ៖ <http://www.fig.net/resources/publications/figpub/pub11/figpub11.asp>

IPCC ១៩៩៩. របាយការណ៍ពិសេសស្តីពីការប្រើប្រាស់ដី ការផ្លាស់
ប្តូរការប្រើប្រាស់ដី និងព្រៃឈើ ៖ http://www.grida.no/climate/ipcc/land_use/index.htm

គណៈកម្មការសេដ្ឋកិច្ចសហប្រជាជាតិប្រចាំអាឡឺប (UNECE)
១៩៩៦. គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីរដ្ឋបាលដីធ្លី, New York ៖ www.unece.org/fileadmin/DAM/him/documents/Publications/land.administration.guidelines.e.pdf

UN Women សទ្ទានុក្រមសមភាពយេនឌ័រ ៖ <https://trainingcentre.unwomen.org/mod/glossary/view.php?id=36&mode=letter&hook=G&sortkey=&sortorder=>

FAO Land Tenure Unit
Viale delle Terme di Caracalla,
00153 Rome, Italy

**FAO Regional Office for Asia
and the Pacific**
39 Phra Athit Road, Phranakorn
Bangkok 10200, Thailand

ISBN 978-92-5-133730-1

9 789251 337301

CB1041KM/1/12.20